

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154

Mai 2024 (Anul XVI) Nr. 183 (5/2024)

BOEM@

Mai 2024 (Anul XVI) Nr. 5 (183) - 50 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida **A.S.P.R.A.**

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: Editura Boem@

5 / 2024

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău

Redactor-șef online: Mihail Gălățanu

Redactor-șef adjunct: Denisa Lepădatu

Redactori: Constantin Oancă, Tănase Dănăilă, A.G. Secară, Mihaela Vaida, Dan Ion Sanda, Adrian Talabă, Grigore Grigore, Lucia Pătrașcu, Cristina Roșu

Grafică: Elena-Liliana Fluture

Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Lidia Grosu (Chișinău), Ana Opran (Vaslui), Florin Logreșteanu (Craiova), Melania Cuc (Bistrița), Carmen Racoviță (București)

X X X X X X X X X X X X X X X X

Revista literară BOEM@ o puteți citi și pe site-ul

www.boema.edituraboema.ro

actualizat permanent de: *Editura Boema*

Email: boema@edituraboema.ro,

aspra@edituraboema.ro, petrerau@yahoo.com

Telefon: **+40 726 337376**

ADRESA REDACȚIEI: Str.Regiment 11 Siret, Nr. 17, C20/42, parter, Galați, 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: **0726 337376**

- În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.
- Materialele trimise trebuie să fie în format electronic (Word, RTF, PDF) și să conțină diacritice.
- Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică decât în mod excepțional texte apărute în alte publicații (inclusiv pe internet).

**Literatură
și
Artă**

DIN CUPRINS

Poezie: **Gabriela Botici** (p.6), **Melania Cuc** (p.11), **Marin Rada** (p.22), **Nicolae Crepcia** (p.26), **Ioan Ganga-Pahon** (p.32), **Lora Rucan** (p.33), **Vasile Dan Marchiș** (p.35), **Marin Moscu** (p.36), **Ella Leynard** (p.37), **Mónika Tóth** (p.38), **Maria Anastasiu** (p.42)

Proză: **Aurel Brumă:** Din memoriile lui Zeze - I (p.16), **Constantin Geantă:** Izvorul care urcă spre stele (p.23) / Cavalerul Bunei Speranțe (p.24), **Petru Todoran:** Linia valahă - fragment de roman (p.39), **Eugen Oniscu:** Nepu-tință (p.45), **Cristian Ovidiu Dinică:** Timp regăsit (p.47)

Cronică de carte: **Ana Opran:** Memoria țărânei jinduind sub zodia stelei (Lina Codreanu - Între stele și iarbă) (p.3), **Iuliana-Andrea Pop:** Joaca de-a metafora (p.5), **Petre Rău:** O minunată carte de memorialistică (p.13)

Note de lectură: **Cornel Simion Galben:** O trilogie a lecturii (Lecturi aleatorii) (p.20), **Lucia Pătrașcu:** Virginia Stancu - Fabule pentru copii, Fabule pentru școlari, Lumea copiilor (p.27), **Iuliu-Marius Morariu:** Cristian Borz, Ana -Maria Borz - Iuliu Maniu: politică și morală (p.34)

Note de călătorie: **Ștefan Andronache:** Napoli, cel mai nonconformist oraș al Italiei - I (p.8)

Mari poeți: **Redacția:** Rabindranath Tagore (p.19)

Interviu: **Cristian Mladin:** "Las spectacolul să mă joace pe mine iar bucuria mea este fără margini" - Interviu cu Izabela Cotescu, actor-păpușar al trupei Marionete a Teatrului Clasic "Ioan Slavici" Arad (p.30)

Eveniment: **Mioara Baciuc:** Adrian Talabă, despre setea de a scrie poezie (p.43), **Casa artelor:** Eveniment (p.44),

Cărți: **Redacția:** Cărți sosite la redacție (p.49)

Grafică:

Coperta I: AI - Easter

Coperta IV: **Sekhar Roy** - Paintings (Attodyssey3)

Interior: Grafică de **Carmen Racovitză**

www.boema.edituraboema.ro

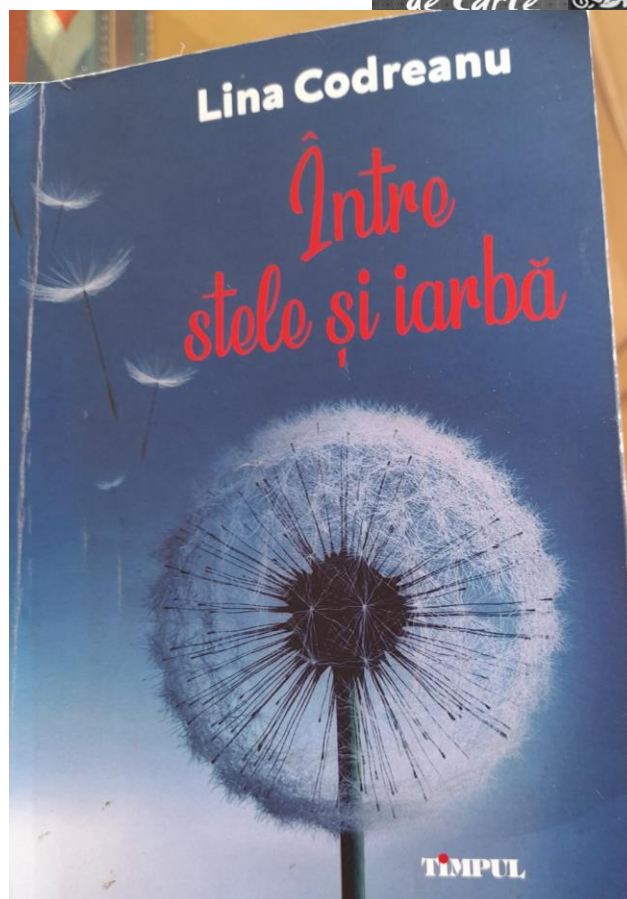
Ana OPRAN

Memoria țărânei jinduind sub zodia stelei Lina Codreanu – Între stele și iarbă

Debutând editorial în 2012 cu volumul *Theodor Codreanu Bibliografie critică*, Biblioteca „B.P. Hasdeu”, Chișinău, profesoara Lina Codreanu își va îmbogăți rapid palmaresul atât în domeniul criticii literare cât și în cel al beletristicii: „Viața ca o poveste, lașarul- un coșmar” (Ed. Axis Libri, Galați, 2013), „Studii și interpretări”, (Ed. Marafet, Râmnicu Sărat, 2014), „Poștalionul” (Ed. Junimea, Iași, 2014), „Proprietarii de amintiri” (Ed. Marafet, Râmnicu Sărat, 2015), „Chemarea apelor” (Ed. Junimea, Iași, 2017), „Răsfângeri critice”(Ed. Detectiv, București, 2018), „Blândețea toamnei”, (Editura Sfera, Bârlad, 2019), „Costache Olăreanu. Arhitecturi ludice” (Ed. Biblioteca, Târgoviște, 2019), „Semnale critice”. Lina Codreanu-70, Iași, 2019, „Profil aniversar”-70, Bârlad, 2019, „Pagini de cultură hușeană”, Iași, 2020, „Vremea de sub gene”(Ed. TipoMoldova, Iași, 2021), „Satul din inima mea”(Ed. Biblioteca, Târgoviște, 2022), „Între stele și iarbă” (Ed. Timpul, 2022)., *Lecturi de frontieră*... Avalanșa de scrieri din domeniul diferite ale literaturii române dovedește o creativitate comprimată și o gestație anterioară a gândului, de lungă durată, înainte de a-și croi drum spre tipar și spre cititor. Este aceasta o dovadă peremptorie de autoexigență și responsabilitate auctorială.

Volumul de poezii „*Între stele și iarbă*”, venind după „*Vremea de sub gene*” reconturează universul liric al poetei pe care îl circumscrie într-o arie flexibilă și fluidă între Înalt și Adânc, Cer și Pământ, Evanescent și Concret. Aici, ca și în alte scrieri ale sale („*Satul din inima mea*”, „*Proprietarii de amintiri*”, „*Fântânarul*”, „*Chemarea apelor*”) mustește duhul pământului natal în care-și înfig rădăcinile și din care se nutresc elanurile creatoare. Memoria pământului – matrice e astfel un fel de „alma mater” a spiritualității sale insinuându-se în întreg universul poetic cu toate elementele sale de la „*firul de iarbă înrourată*”, leagăn fraged al tinereții, până la „*palma de țărână/ (cam cât încape veșnicia mea /sub iarbă)*” a întoarcerii la obârșie, după ce efemera existență și-a arcurit timpul în punctul de azimut al stelei: „*Doar îngerii pun aripi peste/ efemera noastră respiraie/ și ne-nveșnicesc praful peregrin/ între steaua și iarbă /sub care /ne culcăm definitiv*”(p. 37).

Spectacolul lumii în care „*Tăișul călăului/ ne-nge-nunchează pe rând*” se constituie într-un „*bâlc* al deșertăciunilor” privit cu blândă îngăduință căci universul poeziei sale e unul primitiv și cald plin de gingășie și canoare. Marile angoase (trecerea, moartea...) se atenuază îmbrăcate într-o diafană haină țesută din înțelegerea și acceptarea rosturilor. E aici marca unui suflet de

o mare sensibilitate dar și generozitate.

Un poem emblematic în jurul căruia se construiește, precum în jurul unui pilon de rezistență, mesajul poetic al întregului volum este *Balada Visătorului-fără-de-margini- un portret al vizionarului*. Portret văzut din interior și de dincolo de timp. E poetul balanșând între real și imaginar, între oniric și tangibilul concret, într-un spațiu al miticului popular românesc (pe țărnul apei morților): „*Devorat de-nchipuiri,/se tot clatină pe țărnul Sâmbetei/Visătorul-fără- de-margini*”. Fețele jocului blagian se reflectă în oglinda timpului – curgere: „*Răsfățat de timp,/cu osul piciorului drept/ infipt într-un punct- /compas zănat și nătâng-, /fără imbold și fără de-opreșliți/ desenează baloane, ouă, ochi și cercuri-cercuri/ în praful drumului,/pe poarta verde-a primăverii/ [...] /fiecare rotunjire de cuib/sea-mână cu jocul copilăriei,/cu sărutul iubirii*” (p.21). Și jocul capătă tonuri tragice prin intangibilitatea visului: „*Prietenul fără-de-veac/hașurează aleatoriu cerul stins/ în unda sinelui răsfâns./ Din semnul visării smuls, abia acolo, învâpăiat și amețit/de hăul înălțimii,/se lasă de-a dreptul străpuns/de semnele închipuirii lui/fără de culoare/și fără de vreme*”. Aventura visării e cea a existenței mărginită în trup, nemărginită în aspirație: „*Centru-n cercuri se sfarmă,/și caută gravitația pierdută/bobul de țărână,/nepoții își strigă moșii/de sub crucile sfredelite/ de furnicile roșii,/în rădăcini și-n somn/copacii se-ntorn./Visătorul fură respirația/lăsată-n vânt/de albele oase./ În miez de oră și de jind./[...] Naivul Visător.*”(p.22) Temele majore ale liricii Linei Codreanu se întrepătrund subtil într-o țesătură fină: autodevorarea sinelui artistic („*sub pălpâiri de stea/ neînțelesul visător/în taină nevămuită/sinea-și scrumea*”), viața ca un joc în

(continuare în pag. 4)

trepte urcător-coborâtoare, evanescența timpului, drama intangibilității visului („un rendez-vous cu luna, poate,/ numai cu Visul,/ cu Visul său-nu.”), indemnul hedonist la trăirea plinară a clipei, reînvierea din cenușă a prototipului ideal ca răspuns la efemeritatea senzorialului: „Din căușul de cenușă,/spun noii visători/pe malul Sâmbetei veghind,/încă s-ar vedea când și când/scânteii în cercuri ardicând...// Visări,/ visări fără de margini!...” (p.24)

Demersul liric țese „o poveste” existențială, o pânză tremurată între naștere și moarte. Începând cu Invocarea meditativ- elegiacă a nenăscutului, a increatului în puritatea lui absolută pe drumul zămislirii lui „a fi”: „Așterne, Doamnă, strat de nea,/în pânțele apasă din greu/o planetă,/acum doarme rotund/prinzând puteri/pentru zborul neprihănit.” (p.11). Tragismul efemerității se dizolvă în imaginea timpului circular autodevotor, începutul și sfârșitul se închid în clipa dilatată: „în lumină astrală/roti-se-va ea/ și va-ntârzia, va-ntârzia/. Aliniată în ursa vieții./ până va-ncărunți,/până când se va-ncenușa...” E un fenomen universal care cuprinde și om și pom într-un ciclu imperturbabil moarte-reînviere: „nevertebrate înfometate sapă tuneluri/spre inima fructelor/de ram abia-nținate, /zdrobite-n cădere în fiecare an.../într-un picior, prietenul suferă/ de sus până-n măduvă/...doarme măru într-un picior...în mugurii somniți vibrează/ lăcomia vieții...zâmbește măru meu ferm/ pe picioru-i de lemn” „Doarme măru-ntr-un picior”(p. 3). În acest timp-spațiu limitat, viața e o continuă și neliniștită veghe: „Tăcerea mă doare,/ magma timpului/ mă trage-n ponoare/ în labirintul de somn/ la gura intrării s-adorm.//[...]/„doar eu - /umbră pe tron/ ori bob de lumină/ cumpănind într-un hău-/Orbecăi prin somn/ și n-adorm// „Tot...nu adorm”.(p. 15). Dorita prăbușire în starea de somn ca o întoarcere la starea de energie latentă, la imaterialul increat este minată de veghea rațiunii, a lucidității sub semnul damnării perpetui a ființei umane alungată din Paradisul inconștientului primar.

Aceeași gingășie, dublată de o percepere minimalistă a elementelor într-un microcosmos al jocului și jucăriei, însoțește apariția iubirii în acest univers al prospețimii peste care adie abia perceptibil, suflul dezolării: „două fire de colb/dansând în marea nebuloasă/ din Andromeda/ ne vom rotunji/ în ochiul vreunui singuratic/de pe pământ,/ împlinindu-i /dorul de iubire.// Jocu-i fatal, iubite!/ Alungă gândul strămb/și-așază-mă iute/ în galaxia cuvintelor...”(p. 16), singura formă a neuitării rămânând Cuvântul ziditor.

Cu „Reverii de tei” iubirea intră, tematic, sub zodia incompatibilității între regnuri, specii, universuri, amintind de alte creații de gen precum ”Riga Crypto și Iapona Enigel” a lui Ion Barbu, „Balada sârmanului pescar” a contemporanului Valeriu Stancu... Originalitatea realizării îl prinde pe cititor sub vraja fluxului lirico-narativ plin de ingenuitate și a subtilității cu care se construiește treptat dramaticul ascuns. Pe alocuri, dulceața gesturilor, la limita somnolenței și alintului, cheamă în memorie reveria încântătoare și copilăroasă din „...Elle vit appa-raitre le matin” al lui Matisse. Poemul e un cântec de iubire diafan, o pictură în contururi și culori de stampă japoneză, surprinsă cu prospețimea și puritatea ochiului de copil în receptarea unui univers vegetal animat.: „Cu ramuri împletite /în verde catapeteasmă,/ după caz,/ sta

pregătit s-o salveze/ un tei/ cu blondă mireasmă. / La zece fix, fără răgaz,/ florile-i purtau aroma/ în ceașca de ceai/ sorbit alene de doamna/ în halatul turcoaz./Oricât de târziu,/ subțire-și tremura/patima-fantasmă/ prin frunza-i efemeră...// Vis de tei topaziu.//Tăcerea-și împlânta pintenii/în rana îndoielilor/ noaptea când, lacom,/ cu alveole vegetale,/ nu zărea ochii ei/de tei//Șapte ani împreună-/bulgări de topaz/. Reverind în extaz/ sub privirile hoinare/ ale vreunui trecător melancolic/din tramcarul cu cai”(p.18).

Primul ciclu al volumului se încheie în susurul heraclitianului „Panta rhei”evocator mai mult al curgerii în cerc decât al celei lineare: „Solitar, pe mal de râu,/ pedepsit să caute/începutul și sfârșitul curgerii,/ omul, sferă de aer/ rostogolind se alungea/ ca magma vezuviană. Apoi...zgură și fum.”(p. 38)

Metaforă a timpului uman măsurabil („pe unde umbli, Milled,/ imperator al miei de ani/cu nepăsarea-ți superbă?”), frate și partener de dialog într-un perpetuu cânt-invocație, ciclul „Litanii pentru Milled” adâncește trăirea interioară, ludicul nu mai atenuază drama, emoția e puternică covârșind reflecția filozofico-intelectualistică: „Clipa mea/ dintre două dangăte de clopot/ - ori sosire,/ori plecare-/Spumă-i,Prietene.../ Inefabilă și năucitoare.” (p. 41). Dansul timpului devine agresiv, umple până la refuz spațiul interior și exterior cu ritmul său sacadat:„Pe cerul respirației mele,/copleșitor percep/tropățul infernal de joc,/din vârf și din toc,/până la sfârșire.../Aerostep, aerostep”(p.43) sau:„Tu, geamănușul meu mai mare/ Cu o mie de ani,/ vino pe-aproape,/ domolește-mi tempoul emoțiilor/sufocate de-atâta ozon.//Vremea hulpavă/ pradă și respirația mea...”(p.49). Când ”Maimarele Milled” nu mai trece „de strămoșii din clepsidra eternității,” e clipa de triumf al Omului:„Și uite cum,/în încrângătura mileniilor,/acum/ te rogi mie,/ clipă din imensa ta împărăție,/să-ți las o firidă/ să vezi imperiul /fratelui ce-ți urmează/ la tronul milenar/[...]Clipa mea trecut- a-n alt mileniu./Rămas bun, părtaș; al meu, /în rugă și sperare”(p.63).

Cu „De unde vii, poete”, „Ocna cuvântului”, „Cuvântul” din ciclul „Trepte de primenire” poeta reiterează tema zbuciumului creator prin cuvânt încheind apoteotic volumul: „Săgetează spre mine /topitorul cuvânt/ cu ochi de foc/ [...] Ziua, ntre noi, încleștarea/de feline înfometate/din jungle/e pe moarte:/ori eu, ori El,/însă noaptea-i/ca o strângere în brațe/ trupul mlădiind sub șoapte.”(p. 92)

Creația lirică a Linei Codreanu încântă cititorul atât prin abordarea marilor teme ale poeziei dintotdeauna, cât și prin timbrul său particular, inconfundabil, în care profunzimea trăirilor constituie substanța vie turnată în ”arhitecturile ludice” ale cuvintelor creând astfel un univers poetic al prospețimii și ingenuității impregnate de gingășie umană, de concretețea savuroasă a imaginilor artistice și de prezența empatică a elementelor naturii în țesătura reflexivă a versurilor.

Iuliana-Andrea POP

Joaca de-a metafora

Mircea Petean îl cataloghează pe Puiu Răducan drept “un solitar solidar”. Solidar cu vorba scrisă, cu poezia și cu natura, cu satul copilăriei și cu amintirile dragi, aflate într-o zbatere perpetuă în prezentul extrem de nociv dulcilor roade ale trecutului, devenite simple cotoare păstrate cu grijă într-un buzunar al memoriei. Încă din titlul volumului său, “De la tinerețe până la bătrânețe”, autorul propune cititorului un drum, o călătorie pe care toți suntem datori să o facem, de la mic la mare, dar nu toți reușim să o ducem la bun sfârșit, unii pierzându-se pe drum. Pare că intenționează încă de la copertă spicuii filozofice pe această temă și pe cea a timpului (“De unde vine? Unde se duce?... Unde ne duci?”) și chiar din prolog suntem anunțați de către același Petean că scriitorul suferă de o iscusită “metaforită”, după cum el însuși recunoaște (“câteva metafore mă zgâlțâiau”), redând pe hârtie o poezie ascunsă-n proză încă din primele rânduri, tentative lirice reușite în marea lor majoritate: “Stând ca un lemn pe capra crăcănată a timpului, așteptând drujba...”. Lirismul devine în textele lui Puiu Răducan un experiment de formă și fond. “Antimodernist înfocat”, bard al tradițiilor sătești risipite odată cu ridicarea unei aparente civilizații urbane, el trăiește exhaustiv o nostalgie a “ce-a fost-ului”, aproape sacralizată, până la dureri funeste, de doliu, pictând în fiecare text al său icoane ale țării pierdute, amintind oarecum de un Goga melodios, abisal, prins în jungla ambiguă a contemporaneității. El își pune speranțele într-o veche, dar sugestivă urare de An Nou, săvârșită ca ritual de trecere cu noroc și bunăstare din moși-strămoși: “La mulți și fericiți Ani, fraților!”.

Ceea ce definește textele din volum este spațiul, toposul, decorul adeseori euforic în paralel cu trăirile eului, prins în feeria souvenirurilor tinereții, ale vârstei inocenței, o minune întâlnită o singură dată pe drumul sinuos al existenței ca un alai pășind pe uliță, “pipota potecii zgribulite de timpuri”, către o nuntă sau o înmormântare, etape definitive. Prozatorul-poet aduce o odă “satului bătrân”, acolo unde “bucuria nu moare”, pripășind în inima cititorului o înfrigurare survenită din dorul miresmei dulcele a fumului risipit în fiecare seară din hornul bunicilor împovărați de ani: “este singura ființă dumnezeiască ce nu visează. El trăiește (încă) și plânge. (...) Satul trece pe moșia marilor bulevarduri ca o mobilă grădină cu flori, și ele gânditoare.” Cărăruia care trece prin așezarea natală desenează harta vremurilor trecute-n sufletul satului. Artistul e înfrățit cu întreaga sevă elementară, dătătoare de

Puiu Răducan

DE LA TINEREȚE

PÂN' LA BĂTRĂNEȚE

viață, nepătată de factorul uman. Fiecare fragment de text e parte dintr-o galerie de culori, nuanțe, sezoane și stări. Întreg universul schițat de Puiu Răducan e conturat de eterna și dorita liniște - irosită în jungla capitalismului -, asociată naturii, pădurii, păsărilor, verdelui infinit (“Mi-am pierdut liniștea, fraților! Și ce bine era, Doamne, cu ea! În câmpia umplută cu verde primăvărată mă plimbam cu ea de mână.”). E lupta între inocență și desfrâu, balanța înclinându-se periculos în dreptul elementului negativ. Oare poate fi aceasta recuperată și salvată prin forța rugăciunii, se întreabă creatorul de cuvinte? Semnele divinului sunt peste tot în operă, iscalite-n trup de la naștere și care-i alină clipele ultime, înainte de ieșirea din scenă. Mirosul de tămâie din vechiul lăcaș e purificator, iar clopotarul mereu prezent la datorie e regula care liniștește într-un haos negru. Umorele manifestate sunt triste, amărui ca pelinul toamnelor scurse, doar cuvintele și joaca de-a glăsuirea îi mai dau putere (“se încrudează”). Modernul nu îi dă scriitorului tihna râvnită. E prea multă “neglijență, incompetență, lene” în juru-i (“cenușa vremurilor frige”). Nici dulcele grai românesc nu este pus la adăpost de acești “gândaci toxici” care vor să-i fure identitatea și să-l occidentalizeze: “bye-bye-uri, ciao-uri, ok-uri, weekend-uri”. Cultura e și ea în pericol, asaltată de “maneale spurcate”, de unele “excremente moderniste” care vorbesc despre grotescul și mocirla prezentului, sărăcia (“burta goală”), necomparabile cu dulceața trecutului trăită la țară, “pe șușea la vale.” Anotimpurile au și ele de suferit de pe urma schimbărilor intempestive, ciclurile fiind răscolite (“fusta (ne) albă a iernii”). Cea mai recentă bazaconie a zilelor noastre e trauma covidului, care a afectat și artiștii și sursele lor de inspirație, toți aflându-se într-un “strănutușit” perpetuu. Virusul chinez “cu ochi oblici” s-a trans-

(continuare în pag. 6)

figurat într-un ditamai monstrul dintr-un banal guturai. "Atâta negru" poate înnebuni pe oricine, darmita pe omul care poartă zi de zi cu el un noian de idei și simțăminte gata de pus pe hârtie...

Autorul e mereu în căutarea aceluia *quelque chose* care-i poate răspunde întrebărilor, lipsei. Își caută "ispita rumenă", tinerețea răvășitoare, dar și iubirea, (poate femeia ideală, descriind-o fără a fi pudibond cu "buci, sâni, buze, trup"), care "tot la vale sau la biserică se duce...", nu vine nicicând înapoi, către sinele-i înșet, e atrasă de depravare și ușurătate sau mai mult sau mai puțin tragic, de bătrânețe și apoi moarte, aspecte ce-l obsedează ("Dumnezeu știe"). Această obsesie e apăsătoare, deranjantă, moartea e absență, "lipsă de om", satul se golește de bătrâni, dar și de tineri, atrași de mirajul străinătății și al vremurilor schimbătoare. Și toate îl dor. Scriitura încearcă să se redreseze de atâta melancolie care apasă pe umeri, gând, suflet și slovă, devenind muzicală pe alocuri, încercând tonuri la firul ierbii, dar profunzimea metaforei te pierde la câte un pas, te aruncă-n întrebare nerăspunsă, te ridică la loc apoi, așa cum îi stă bine poeziei, fie ea și fără versuri. Oare ce soartă vor avea "crengile copacilor cu reumatism la glezne?". Aceeși ca a omului ce-și urmează drumul sângelui, spre sine, spre muncirea trupului și regăsirea eului, evitând cumva "bezna fatală"? Soarta e blândă atât timp cât ochii mamei și sufletul tatălui îi întăresc omului rădăcinile. Uitarea nu vine peste cei ce au părinți sau i-au avut cândva. Continuitatea, ciclicitatea este garantată ("Mă transform, fracțiune de secundă, într-o petală de crizantemă din grădina mamei".) Urcând, sau poate coborând treptele vieții, "derdelușul vârstei", scriitorul afirmă că "mai am o țărâ de pedală" (a timpului) și ajunge la concluzia dureroasă că ce a fost "nu mai este", copilăria e pitită într-un joc de-a v-ați ascunselea și nu mai vrea să iasă vreodată la lumină. Oftatul des, oriunde și ori-când, descoperirea emoțiilor ce-l macină, este unicul prilej de demascare a sinelui, spre eliberare.

Gabriela BOTICI

Sonet XCIII (Uitățile de sine)

În unghiurile morții sunt rătăcirii albastre
Și-n primul semn de viață e, încă, gust de humă,
Durere colorată... Și timpul se consumă
Prea repede în noapte, când numele sihastre

Ne spun povestea vieții. O linie, o sumă
A clipelor trecute prin spiritele voastre.

Uitățile de sine mai poposesc în astre
Și căutăm trecutul, crezând că își asumă

O parte din prezentul ce-aleargă ne-ncetat,
Fărâma din ce vine, din tot ce am lăsat,
Scăldată-n amintire și greu de suportat

Și parcă totu-i ceață și totu-i dispersat.
Azi, țin de mână viața, dar oare-a existat
Sau răscolesc iluzii și, poate, am visat...

Sonet XCIV (Noiembrie)

Noiembrie semnează cu frunze ofilite
Și bruma răsucită prin gândurile terne,
Cu roze risipite de ploaia care cerne
Stropi înghețați de toamnă ce nu vor să evite

Nici visurile mele. M-ascunde în taverne
Murdare și stinghere, cu raze ofilite,
Lovind cu vânt și ură, culoarea o înghite,
Nimicul mă-nfioară și neaua se așterne.

Îmi toarnă-n rădăcină doar stropii cu otravă,
De-atâta întuneric și frigul se coboară
Rânind același soare din inima-mi bolnavă.

Dar nu imi pierd speranța ce-a fost odinioară.
O licărire-n suflet, când totu-i doar epavă,
Renaște răsăritul și altă primăvară...

Sonet XCV (Reguli șterse)

Ne-ai desenat albastrul, dar nu-l putem pătrunde
Și următoarea viață e prea mult definită
Iar lumile-ntre ele-s distanțe ce ezită!
Zăbrelile sunt dese și te întreb pe unde

Să pot merge acasă? De dor sunt stăpânită,
Și cușca e prea strâmtă și nu mă pot ascunde
Să construiesc iar, podul, cu clipele fecunde,
În viața asta-n care prezentul ne incită.

Parcursul printre grații, adesea colorate,
Ce, încă, mă apasă când nu văd cale-ntoarsă
Acelora ce pleacă. Rămân mereu în spate.

Și tot privesc în urmă, gândind că nu e farsă,
Nu mai revăd trecutul și gândurile-s mate,
Căci ultimele reguli le-ai scris pe-o filă arsă...

Sonet XCI (Întâlnire în noapte)

Când luna își destramă, timid, întâia rază,
Iar firul ei îți cade pe umărul tău stâng,
Atinge-l și îmbracă lumina ce o plâng,
În iriși și în suflet. Hai, vino, ea veghează!

Încet, reînfășoară-l pe trupul tău, în crâng,
Ca martori să ne fie, în noua ipostază,
Doar stelele din ceruri ce se aliniază
Să poți pași pe ele, în brațe să te strâng.

La capătul albastru de-arginturi luminată,
Îmi vei pași în palme, prin roua translucidă,
Te voi conduce-n astrul ce-ascunde o serată,

În cinstea ta, iubito, vreau Raiul să-l deschidă.
Pluti-vom împreună în zarea-nseninată
De ochii tăi feerici și starea ta silfidă.

(continuare în pag. 7)

Sonet XC (Războiul)

Când viața asta oarbă se-nalță prin cruzime,
Iar ura prea flămândă și setea de-a ucide
Distrug pământuri sfinte lăsând timpuri acide,
Războaiele nedemne încearcă să suprime

Femeile, copiii, făpturile candido.
N-au demnitate-n luptă, înfăptuiesc doar crime
În numele dreptății ce vor să o imprime
Întunecând tot Cerul cu scopul de-al închide.

Își măsurară fapta cu cei fără putere,
Se laudă că luptă, dar lupta e trucată,
Balauri fără suflet aplaudă când pier

Un biet sărman ce plânge și roagă Lumea toată
Să plouă cu lumină, cu-o Nouă adiere
De zâmbete și pace, iubirea să răzbată!

Sonet LXXXIX (Ciclicitate)

Mă doare răsăritul căci știu că va apune.
E-o naștere ce plânge pe drumul ce se-nchide,
Umbrită de plecare, trăiri doar invalide
Ce au un iz de frică și nu au rațiune.

Mă scutur într-o floare când ea firav deschide
Petalele curate sperând într-o minune
În care se oprește, secunda s-o răzbune,
Dar leapădă sămânța în nopțile rigide.

Mi-e teamă de-nceputuri, le simt cu gust de humă
Ascunse și neclare în lumea tot străină
În ciclul dureros purtând a lui cutumă.

Nici înțelesul pare că nu vrea să revină
Dar am speranța vie că pașii mi-i îndrumă
Spre căile pe care mereu va fi lumină.

Sonet LXXXVIII (Mi-e foame de iubire)

Mi-e foame de iubire... La orice colț de stradă
Să fie dăruită lumina ambalată,
Mereu să mușc cu sete și să mai cer o dată,
Că pofta nu se stinge, fără să stau la coadă.

Mi-e sete și de pace... Chitara acordată
Cu sufletele noastre doresc în noi să șadă,
Seninul să se nască din nou ca și dovadă
Că am venit din Ceruri și ne-am iubit odată.

Mi-e ură de minciună și de tăceri truate,
De teama unui mâine scaldat în suferință,
De oameni fără suflet ce beau și azi păcate,

Cu aură de înger și mască de căință
Peste o rece fiară cu gânduri ne-mpăcate,
Peste ateii care nu au gustat credință...

Sonet LXXXVII (Clipa de Eternitate)

Când timpul s-a împiedicat pe strada gândurilor mele
Mi-a dat răgaz să mai aștern cuvintele scaldate-n rime,
Să le dezmiard într-un sonet, un colț de Cer să le anime,
Apoi să le arunc, din nou, într-un neant cu praf de stele,

Căci le-am cules din necuprins, legate-n ritm și profunzime,
Plutind pe unde care dor când le-ntâlnesc și zbor cu ele,
Dar mă îmbie să le-ating, chiar dacă unele-s prea grele,
Când le cuprind cu două mâini și dragostea o rup din mine.

Doar plec și vin, adun mereu trăirile ce dau iubire
Și simt apoi în preajma lor seninul din divinitate.
Mi se oferă ploi și flori, dar linia este subțire

Între cea lume-n care sunt și lumea-n care nu se poate.
Nu plec mai mult decât un vis – un timp ce naște devenire,
Redefinind încă un vers și clipa de eternitate!

Sonet LXXXV (Tu, toamnă, stai!)

Am amorțit într-un ungher de frica unui nou sfârșit
Și m-am ascuns să-ți pot deplânge plecarea care mă doboară.
Să te dezmiard eu aș mai vrea, dar vei pleca... A câta oară
Un vis nestins ai refuzat? În pași de dans de-am fi pășit

Ți-aș fi aprins dorința-n gând și nelăsând ramul să moară,
L-am fi ascuns într-un totem și-n codrul care n-a greșit
Am fi rămas printre idei în zbor înalt, desăvârșit.
Dar ai ales să lași nimic și-apoi nimicul să mă doară.

Nu picura rugina ta în frunza care mă mai vrea!
Să o răsfaț cu un cuvânt desprins din verdele ei sfânt,
Să îi sărut tăceri târzii și, mai apoi, căderea-i grea,

Scaldată-n cer, dintre lumini să nu mai plece în mormânt.
Nu îmi lega cu chingi de foc clipele ce-mi dau culoarea!
Tu, toamnă, stai și nu pleca cu nota ultimului cânt.

Sonet LXXVIII (Îmi număr)

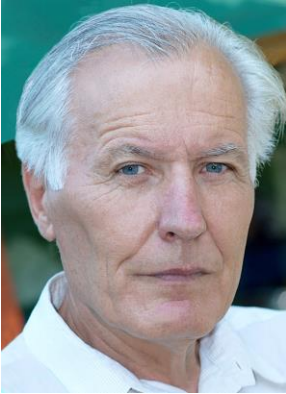
Îmi număr ploile prin flori, trăind în lumea lor fugară
Vreau să îmi iau din vraja lor un strop mărunț de profunzime
Căci mă învață să nu mor, și știu tăcerea s-o suprime.
Vor potoli durerea mea, tăcut, a nu știu câta oară

Să-mi număr zilele cum trec și frunzele cum cad din mine
Căci se înalță și-și petrec parada lor de după vară
Și-mi iau apoi din calmul lor numai tăcerea ce separă
Durerile din viața mea de frumusețea care vine.

Îmi număr toamnele ce vin din verile plecate-n grabă
Căci lasă prin plecarea lor clipe adânci, fără culoare,
Ce aș fi vrut să le anin, dar anii nu mă mai întrebă.

Și-mi număr stelele ce pier și stingerea mai rău mă doare
Îmi lasă cerul fără Cer și mă ascund într-o silabă
Căderea să o pot uita. Dar voi putea s-o uit, eu, oare?

Ștefan ANDRONACHE

Napoli, cel mai nonconformist oraș al Italiei

La Napoli am ajuns, venind de la Roma, cu puțin înainte de prânz. Gara fiind destul de mare, mi-a trebuit ceva timp pentru a identifica locul pentru depunerea bagajului. O dată scăpat de grija acestuia, am ieșit în largă și frumoasă Piață Garibaldi unde am întâlnit câțiva conaționali ce trândăveau pe gazonul ars de soare după ce-și încheiaseră, probabil, tura cerșetoriei de dimineață. De la postul local de televiziune aveam să aflu, în cadrul știrilor de noapte că, în preajma acestei importante porți de intrare în oraș, se pripășiseră vreo sută de țigani care provocau o mizerie de nedescris spre nemulțumirea napoletanilor.

În preajma gării, am descoperit și modestul hotel „Viola”. Prețul camerei însă mi s-a părut destul de pipărat în raport cu dimensiunea redusă și confortul modest al acesteia. Aici, atât camerista, cât și femeia de serviciu, fuseseră înlocuite de bărbați. M-am bucurat că recepționarul nu îmi dăduse o cameră la stradă care, după cum se știe, aici, este extrem de agitată. Pe parcurs, aveam să constat faptul că plasarea acesteia spre curtea interioară nu mi-a fost nici ea de prea mare folos. Până mult după miezul nopții, am tot fost agresat de certurile ori gusturile muzicale ale napoletanilor ale căror aparatamente se aflau vizavi.

O dată știindu-mă instalat undeva, am plecat să văd orașul, „locul cel mai încântător din lume” cum spunea Ch. Dickens. De la bun început trebuie să spun că Napoli este o așezare extrem de pitorească dar, în aceeași măsură este și cât se poate de agitată din cauza densității populației care depășește 1.200.000 locuitori.

Și aici, ca și la noi acum, majoritatea oamenilor obișnuiesc să-și petreacă timpul mai mult pe stradă, prin piețe (pentru că și aceștia sunt la fel de gurmanzi ca românii) sau prin micile cârciumi pentru că, precum conaționaliilor noștri, le place băutura; natura binecuvântată de Dumnezeu sau bucuriile simple părându-li-se suficiente pentru a se simți cu adevărat fericiți. Pentru că era deja ora prânzului, străzile vechiului oraș, transformate în bazare sau autentice aprozare, produceau un zgomot infernal destul de greu de suportat. Atât șoferii, cât și și pietonii se întrec în a circula cât mai haotic cu putință. Am văzut chiar și polițiști neinteresați, nici măcar ei, de respectarea minimelor reguli de circulație.

Dacă la Roma lumea mi s-a părut a fi extrem de disciplinată și gravă, aici, întocmai cum constatase și Goethe, cândva, „toată suflarea se arată a fi veselă și bine dispusă”.

Dar o dată cu liniștirea stomacului și după ce, în prima piață întâlnită, mi-am cumpărat, ca desert, cinci portoca-

le roșii de Sicilia, zemoase și dulci, mi-am începutul itinerariul prin faimosul Napoli.

Zona prin care m-am mișcat, cel puțin în prima zi, aparține în exclusivitate, centrului istoric, protejat de UNESCO. În perimetrul său, am întâlnit clădiri datând de mai multe secole, precum și numeroase biserici care au reușit să supraviețuiască multora dintre cataclismele care s-au abătut, de-a lungul timpului, asupra orașului.

Astfel, doar pe trei artere, situate între strada Domului și Piața Dante, adică pe Benedetto Croce, S. Biagio dei Librai și Tribunalului, am găsit cea mai densă concentrare de palate în stil baroc și biserici gotice sau renascentiste, pe zidurile cărora secolele, dar mai ales mișcările tectonice, atât de dese în sudul Peninsulei, și-au pus puternic amprenta. Deși cartierul acesta este poate cel mai vechi dintre toate, viața napoletanilor se exprimă aici cu un plus de exuberanță. Prăvăliile își revarsă bogăția de produse până pe la jumătatea străzii.

Catedrala Sf. Gennaro a fost înălțată la întretărirea secolelor XIII-XIV peste ruinele Biericii Stefania. Fațada neogotică, ce datează din secolul al XIX-lea, mai păstrează încorporate în ea elegantele porți sculptate de Antonio Baboccio încă de la începuturile lăcașului religios. Interiorul este impresionant atât din cauza pilăștrilor cât și datorită amestecului de fresce gotice cu ornamente tipic baroce. Cele din urmă sunt predominante la capela patronului, acolo unde se păstrează cu grijă craniul și sângele congelat al acestuia.

Napoli – Una din străzile specifice ale orașului

(continuare în pag. 9)

Am urcat, desigur nu fără efort, și în partea de sus a orașului, acolo unde harta îmi indica că se află magnificul și imensul Parc Capodimonte, vechi domeniu princiar cu palmieri și arbuști decorativi, pentru a vizita Palazzo Reale (Palatul Regal, 1738) ce aparținuse regelui Carlo al III-lea de Bourbon și în care se află instalată, de mai multă vreme, remarcabila Galerie Națională de Pictură, bazată în exclusivitate pe colecția familiei princiare Farnese adusă tocmai de la Parma și, respectiv, Roma.

Aici aproape că m-au vrăjit: „covorul magic“, de fapt norul pe care plutesc Iisus Hristos și Fecioara Maria (pictați de Masolino da Panicola), „Schimbarea la Față“ de Giovanni Bellini și binecunoscuta compoziție laică „Venus și Amor“ de Tițian (artist căruia i-a fost amenajată o sală). Acestora li se adaugă și alte capodopere ce poartă semnătura lui Masaccio, Andrea Mantegna, Perugino, frații Carracci, Caravaggio („Biciuirea“), El Greco, Pieter Brueghel cel Bătrân („Parabola orbilor“ și „Mizantropul“), Ribera sau Goya.

Apartamentele regale conțin, totodată, și numeroase piese prețioase de mobilier. Unii pereți sunt decorați cu obiecte de porțelan sau cu tapiserii lucrate la Bruxelles. Maestrul Van Orley reconstituie, pe cele șapte gobelinuri ale sale, scenele importante ale luptei de la Pavia pe care Carol al V-lea a dus-o împotriva lui Francisc I al Franței. Multe vitrine expun obiecte din faianță sau porțelanuri scumpe de Meissen ori Sèvres, emailuri strălucitoare sau mici obiecte din bronz din perioada Renașterii.

Napoli – Tarabă cu legume și fructe

Revenind spre centrul orașului, la un moment dat, atenția mi-a fost reținută de o frumoasă clădire de culoare roșie (restaurată după cutremurul din anul 1980) ce aparține astăzi Muzeului Național de Arheologie, instituție pe care îmi propusesem să o vizitez neapărat.

Fără să fi anticipat, mi-a fost dat să fiu aici, vreme de mai bine de două ore, oaspetele extraordinarei expoziții „Istoria unei erupții“ ce urma să rămână deschisă până la sfârșitul lunii august. Amenajată în sălile vaste ale edificiului atât de bogat în colecții de factură pompeiană, manifestarea reconstituie, în premieră absolută, prin mijlocirea aparatului audiovizuale moderne de ultimă generație, cutremurătoarea dramă provocată de erupția Vezuviului din anul 79 d.Hr.

Blocat fiind într-un spațiu închis cu pereții înalți transformați în ecrane, timp de cinsprezece minute, am avut senzația că mă aflu, de-adevăratelea, în mijlocul evenimentului nefericit.

Explozia vulcanului cu jerbele de foc și ploaia de cenușă, valurile de lavă înspăimântătoare par să te acopere în timp ce trupurile calcinate ale copiilor, femeilor sau bărbaților îți defilează prin fața ochilor zvârcolindu-se de durere (multe scene au fost preluate din filme realizate până acum, inclusiv din cel intitulat „Ultimele zile din viața orașului Pompei“, iar altele au fost simulate pe calculator plecându-se chiar de la trupurile calcinate care fuseseră descoperite), făcându-te să-ți simți părul de pe cap ridicându-se.

Zgomotul surd și neîntrerupt al monstrului ieșit din minți nu putea fi demolat nici măcar acum de muzica care se constituie într-un recviem menit să-ți răscolească ființa pentru multă vreme, să te facă să conștientizezi adevărata dimensiune a tragediei pe care au trăit-o, cândva, locuitorii înfloritoarelor așezări urbane, Pompei și Herculaneum, situate la poalele muntelui ucigaș.

Treisprezece mulaje de corpuri umane surprinse în atitudini desperate (și pe care nici o sculptură concepută de mână omenească nu le pot egala), sute de bijuterii și tot atâtea monede din aur sau argint, excepțional conservate după ce a încetat ploaia de cenușă, îți sunt suficiente pentru a te face să te integrezi în atmosferă.

Institutul Arheologic din Pompei a reușit să ilustreze cu o fidelitate surprinzătoare momentele specifice tragediei ce avea, în secolul al XIX-lea, să devină o sursă predilectă de inspirație ale picturii romantice.

Napoli – Muzeul Național de Arheologie

(continuare în pag. 10)

(urmare din pag. 9)

Expoziția dezvăluie superbe fresce și mozaicuri pline de prospețime de la Pompei (prezentate, pentru prima dată, în integritatea lor), sculpturi găsite, recent, în Villa Papiusurilor de la Herculaneum (între care remarc și un superb cap de amazoană) și alte nenumărate opere de artă, obiecte de podoabă etc.

Napoli – Corso Umberto I

În cadrul impresionantului muzeu ale cărui baze au fost puse de regele Ferdinand, al celor două Sicilii, am mai remarcat: Taurul, un grup sculptural de mari dimensiuni (provenit de la Termele lui Caracalla de la Roma) din colecția Farnese, bustul atribuit filosofului Seneca sau Hercule, o copie făcută de Lysip după Glyconul din Atena, pe care Napoleon a regretat că nu l-a putut lua cu el în Franța, dar și frescele: „Lupta lui Alexandru cel Mare cu regele Persiei, Darius“, „Cele trei grații“ - care-l inspirase și pe Canova, „Sacrificiul Ifigeniei“ și „Tânăra față care culege flori“, o adevărată capodoperă din perioada de început a picturii ce se remarcă prin eleganța și grația sa, „Educația lui Achile“ ș.m.a. La un moment dat, am parcurs și galeria împăraților romani reținând portretele lui Caracalla și Agrippinei, precum și busturile grecești printre care și un „Homer orb“.

Napoli are două străzi reprezentative, bine sistematizate cu palate nobiliare, de cel mult șase etaje, și magazine mari, acoperite cu foiță din aur și argint, și Palatul Regal (1600) pe al cărui spațiu larg și fastuos și-l dispută, deopotrivă, atât Biblioteca Națională „Vittorio Emanuele III“ (cu 15.000 de incunabule!), cât și Muzeul reprezentativ al așa-ziselor „apartamente istorice“. Din anul 1888, în nișele pereților exteriori de la parter, au fost introduse statuile reprezentanților dinastiilor napoletane începând cu Roger Normandul și terminând cu Victor Emanuel al II-lea.

Biserica în stil neoclasic, de alături, sau mai bine zis templul creștin cu cupolă San Francesco di Paola (1846), amintește de Pantheonul din Roma. Și fiind că tot este vorba de un monument de cult mai deosebit, napoletanii l-au încadrat și cu două aripi din arcade imitând astfel și coloanele lui Bernini din Piața Sf Petru.

În apropierea tuturor acestora se găsește și Castelul Nou, o autentică fortăreață din anii 1279-1282, de la care s-au mai conservat până acum numai donjoanele rotunde. Frumosul portal renascentist din marmură albă ridicat, între 1445-1468, între două turnuri din cărămidă, aparține lui Francesco Laurana. Arcul de triumf încastrat în partea inferioară comemorase intrarea victorioasă în

Neapole a lui Alfons I de Aragon. Pentru cei interesați să cunoască evoluția picturii napoletane din secolele XV-XIX le stau la dispoziție colecțiile Muzeului Civic din interior. Conform unei tradiții mai vechi, Consiliul Municipal din Napoli se întrunește întotdeauna sub bolta de formă octogonală a Sălii Baronilor al cărei nume a fost împrumutat de la feudalii ce se ridicaseră împotriva lui Carol I de Anjou și care fuseseră, mai apoi, arestați chiar în interiorul ei.

Într-una din după amiezile petrecute la Napoli, m-am deplasat cu metroul, spre vest, până în stația Mergellina, din vechiul centru suburban cu nume omonim. În acest cartier se află atât o gară importantă, cât și portul turistic. Vizavi, a fost ridicat un impunător hotel turistic, spectaculozitatea fațadei datorându-și-o balcoanelor, dar și coloanele de susținere ale acestora. Jocul de volume, de lumini și umbre mă incită să le privesc chiar și în momentul când m-am îndepărtat mai mult de ele.

Dacă ai curajul să urci pe strada în serpentină Orazio sau dacă ești dispus să te folosești de linia de funicular, vei fi răsplătit de cea mai frumoasă priveliște pe care ți-o poate oferi orașul, dispus în amfiteatru, precum și golful care îi accentuează farmecul. O dată ajuns cât mai sus, pe terasă, mi-a fost dat să văd cel mai splendid tablou din regiunea Mezzogiorno-ului, imagine pe care, cu siguranță, nu o voi putea uita niciodată. De sub umbrela răcoroasă a pinilor bătrâni, ochii mi s-au lăsat fermecați de oglinda albastră (culoarea îl vrăjise, cândva, pe sensibilul prozator francez Anatole France) și liniștită a apelor golfului, căutând să identifice Borgo Marino, portul Santa Lucia, precum și impresionantul fundal oferit de conul, deocamdată adormit, al temutului și maiestuosului Vezuviu care, din cauza iluminării sale admirabile, mă determinase să cred că era extrem de aproape. Cu siguranță că fără Vezuviu, Napoli ar fi mai puțin interesant. De altfel, el formează o figură unitară cu orașul. Ca și scriitorul ceh Karel Čapek, constat că Napoli este chiar mai frumos atunci când îl privești de la distanță. Și, fără să vreau, m-am pomenit fredonând celebrul „O Sole Mio“!

Ajungând la un moment dat la nivelul mării, am rătăcit pe țârm, mai întâi, de-a lungul digului pentru a descoperi alte înfățișări ale panoramei orașului, iar mai apoi, pe via Carracciolo, cea care ține o bună parte și loc de cheu. Pe grămezile de pietre încinse de soare ale digului care încearcă să potolească marea puțin agitată, personaje singuratică sau grupuri gălăgioase încercau să se bronzeze.

Între Piața Republicii și Piața Victoriei se desfășoară o frumoasă grădină în mijlocul căreia funcționează cel mai vechi Acvariu de pe continentul nostru amenajat fiind de germanul Anton Dohrn. De-a lungul cheiului Partenope, se înșiruie câteva hoteluri de cinci stele, restaurante cu specific pescăresc sau cafenele inundate de străini. Puțin mai departe, pe insula ce străjuiește intrarea din portul Santa Lucia, a fost înălțat, cu opt sute cinczeci de ani în urmă, Castelo dell'Ovo (Castelul Oului) aspectul actual dobândindu-l spre sfârșitul secolului al XVII-lea. În momentul de față castelul nu mai îndeplinește nici un fel de funcție strategică, spațiul său din interior fiind utilizat pentru

organizarea spectacolelor sau expozițiilor.

Din portul maritim, mai precis spus din dreptul debarcarului Beverello, aveam să plec, într-una din frumoasele zile petrecute aici, spre insula Capri.

Napoli – Donjoanele și portalul Castelului nou

Firește că ar mai fi încă multe de spus despre Napoli, despre piețele și străzile sale atât de aglomerate, despre palatele și cartierele sale inconfundabile, despre viața cultural-artistică atât de intensă (fapt ce-l situează imediat după Roma!) și pe care excesul de materiale publicitare (pliante, broșuri, fluturași sau postere) încearcă să ți le facă cât mai bine cunoscute.

Prefer însă să închei aici însemnările, dar nu înainte de a enumera câteva dintre elementele autentic napoletane. Locuitorii din Napoli împărtășesc de secole un puternic sentiment religios, ei au un cult deosebit pentru muzică (din Capitala „Bel Canto”-ului este și Enrico Caruso!) sau pentru teatru (aici născându-se celebrele personaje Pulcinella și Toto). Și ei își revendică cu multă mândrie: spaghețele (atât de variate și de apetisante), mozzarella și inconfundabila pizza Margherita (o specialitate culinară răspândită acum pe întreaga planetă), mâncăruri cărora nu le-am putut cu nici un chip să le întorc spatele, așa cum nu am tratat cu indiferență nici pe vestita Lacryma Christi (rafinatul vin obținut din strugurii copti pe pantele Vezuviului), licoarea ce m-a făcut să uit repede nu numai de starea de oboseală, ci și de excesul de singurătate.

(va urma)

Melania CUC

Amăgirile îmi sunt nefolositoare.

Îmi dau frâu liber și mă amăgesc
Așa ca o locomotivă care trage
Vagoanele pline cu lucrătorii ce
Vor detona muntele-găinii care făcea ouă de aur.
Nu știu cum să mă rog pentru sănătatea
Celor ce fac pariuri pe nasturi militari...
Nu știu cum să mă conving
Că pietrele de moară sunt adevărate;
Cresc, înfloresc și rodesc știmate
Ce urcă spre izvoare de apă sărată cu lacrimi.

Copiii lumii au pojar-rar,
Au simptome de nu mai știu medicii,
Botaniștii nu mai pot ține seama
Numelui și numărului spinilor
Din cununa Mântuitorului.

“Nu duci pietre de moară!”
Îmi amintește mama
Și degeaba m-aș scuza acum,
Că am avut ceară topită în urechea
Copilăriei.
Viitorul mi-a fost pâinea pusă în geam
Pentru îngerii și vrăbii.

În zadar aș căra apă cu ciurul,
În sita prin care abia de se întrec
Boabele din mătânii,
Sau aș naviga prin deșertul cuvintelor
Pe cocoașa unei cămile...
Nu mestec pietre, nici apă în măsele
Și dacă las să se vadă
Lumina din giuvaieruri,
Este pentru ochii câinelui de circ
Prins pe viață în lumina reflectoarelor.

Pietrele de la mormintelor alor mei,
Și tot măcinișul anilor pierduți
Pe lângă drumul-destinului,
Sunt primăvara în care nu am ajuns încă
În poiana cu narcise de porțelan și sticlă.

Trișez din instinct

Mă apăr cu palmele și de cuvinte-străine,
De zgomotul motoarelor cu combustie lăuntrică.

Zarva lumii îmi intră prin pori,
Aprinde focuri de avertizare
Pe fiecare dintre culmile așteptărilor tale.
Te mint și tu știi că
Nu voi ridica din nimicuri
Casa în care vor cuibări păsări cântătoare.

(continuare în pag. 12)

Îți promit duminici cu linii de cale ferată,
 Intersecțiile prin care,
 Să treacă orient-expresul
 Cu femeile și bărbații poveștilor noastre.
 Trișez din instinct;
 Plâng și râd,
 Cîncăne rostul meu ca o legătură de chei
 Rostogolite pe dalele unei
 Mănăstiri de măicuțe.

Doar jumătate din ceea ce sunt
 Este platoșă de insectă rătăcită în regn.
 Cealaltă este albă precum este hârtia
 Pe care nu știu încă să scriu.
 Întreg eșafodajul acesta de cuvinte resuscitate
 Se clatină odată cu picioarele mele micuțe.

Zburători, precum liliecii,
 Suntem orbii din generații trădate;
 Nu respirăm, nu trăim...
 Doar pipăim aerul cu vârful plămânilor.
 Suntem convinși
 Că lucrăm la destinul celorlalți frați de sânge,
 Cu mânuși deșirate în ață de chirurgie.

Mi-ați deschis în zadar ușile

Eu mă simțeam perfect în celula
 Cu gratii din sticle de lampă fără petrol.
 Este o dără de salivă de păianjen
 Între candidații la zbor,
 Și copilul din vis își testează norocul,
 Așa, fără teamă de viață, de moarte.
 Că ce este voluta aerului din aripa de cocor?

Nu-i nici floarea bumbacului
 Ce crește în pustiul eghiptului.
 Nu-i nici o monedă de argint desprinsă
 Din salba anilor mamei eroilor.

Îndrăzneala are cicatrici de efigii rare.
 Cine-i fără de răni, fără ambiții umane
 Sau fără dorința de-a trece
 (Precum Moise cu oamenii săi)
 Prin Marea care a învățat
 Să respire, să simtă pulsul primejdiei
 Cu instinctul unui câine de vânătoare.

Presura cu numele meu mic pe aripi,
 A apucat să zboare
 Din fața cositoare!

Un orb, un surd, un mut
 Îmi citesc, pe rând,
 Destinul din palma ce-mi arde.
 De ce nu aș crede că sunt zidul
 Din cărțile scrise,
 Sunt continentul nedescoperit încă;
 Cimitirul în care groparii beau vodcă
 Și pun pariu pe numărul norocului-chior
 Care urmează.

În săptămânile ce vor veni
 Se desgurzește singură soarta bocancilor militari.

Clandestin, în lumina dimineții noastre,
 Un chirurg-demiurg taie și coase
 Pânțele precistelor noastre. Copilul se naște!

Lucrarea fără semnătură

Ghemul cu iarba pe care am cosit-o în vară
 A rămas verde ca agurida.
 El este soarta, pe care am scuipat-o în față
 Și i-am spus să-mi mai slăbească lessa.
 Stăpânul meu a urcat la cer fără scară.
 De atunci stau pe loc în Timp;
 Dantelăresc povești cu știre și-neștire;
 Nu am cum să îți spun,
 Să îți explic că... oglinda ce ne apropia în
 trecut,
 Este ochi de om înțepat cu spinul scorpionului.
 De ce se prelinge otrava în șanțuri ?
 Să vindece rănile muribunzilor.

Pietre comune, grunji de sare...
 Toate se amestecă
 În lucrarea asta fără semnătură.

Ai pus pe blatul mesei mele
 Pâinea, vinul și peștii credinței...
 Eu presăr sarea
 Și... fibra în lemnul crucii
 Dă muguri aidoma măslinului păcii.

Dantelăresc fără fir, fără igliță.
 Sfinții îmi țin candela -
 Recipient de argint, în care
 Apa potopului fierbe
 Ca mustul de Riesling în decembrie.

Nimeni nu-și amintește

Sunt sfârcuri de degete retezate
 Pentru că nu au știut
 Cum să toarcă, să lucreze cu profit,
 Lâna de aur.
 Și, într-o zi, sfintele-taine au fost
 Uitate pe masa poporului!
 Din microfoanele camuflate
 Cu ramurile pline de mere neculese
 Suntem îndeamnați
 La porția de libertate.
 Pe cont propriu!
 Că, ce este asumarea rolului morții perfecte,
 Dincolo de un dans din buricul cu diamant fals?
 Prin muchii de sticlă pisată
 Trece poetul
 Cu lumânarea aprinsă în plină amiază.
 Sângele se aprinde-n macii de candahar.
 Zici că e...vară?!

Pe scena cea mai populară a sezonului,
 Alt profet carismatic
 Tocmai a spintecat pântecul cașalotului.
 Soarta vieții universale e în viscere.

Alți și alți de arginți omenești
 Se rostogolesc pe Wall Street

Nimeni nu-și amintește
 De unde au venit, încotro se duc.
 Oul primordial a eclozat prematur.

(din volumul "Viața mea secretă" în curs de apariție)

Petre RĂU

O minunată carte de memorialistică

Ligia Dimoftache Constantinescu - O ipostază de brândușă a Nicoreștiului diasporic, (Scrieri memorialistice), Editura StudIS, Iași, 2023
Ediția a treia revizuită

O monografie a unor locuri, fie ele natale sau nu, poate fi un studiu extrem de valoros și interesant, deoarece ne oferă, de regulă, o amplă și cuprinzătoare apreciere asupra aceluși spațiu. Într-o astfel de lucrare găsim adesea explorări privind istoria și originile aceluși loc, evoluția lui de-a lungul timpului, elemente importante privind geografia și mediul înconjurător, precum și evenimentele semnificative care au influențat dezvoltarea acestuia. Desigur, mai găsim și analize despre cultură și tradiții, despre comunitatea de oameni ai locului, resurse, economie etc.

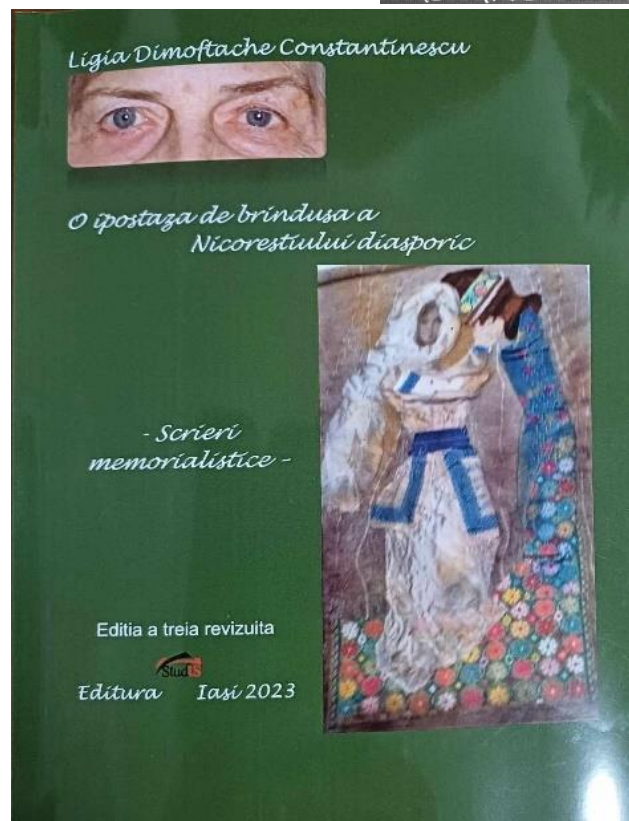
O lucrare memorialistică este o relatare subiectivă, de regulă expusă la modul narativ, a unor experiențe personale sau a unor evenimente din viața autorului. Ea poate cuprinde perspective, emoții și reflecții personale ale autorului.

Luând în considerare argumentele prezentate, este ușor de intuit ce înseamnă o lucrare care ar fi de fapt o combinație a celor două tipuri de lucrări descrise mai sus. Exact prin asta s-ar putea caracteriza lucrarea pe care mi-am propus s-o recenzez aici, volumul Ligiei Dimoftache Constantinescu "O ipostază de brândușă a Nicoreștiului diasporic".

Așadar, această lucrare este o privire intimă și profundă asupra legăturii autoarei cu locurile natale și cu cele prin care a zăbovit o perioadă de timp, explorând nu doar aspectele fizice și sociale ale acestora, ci și amintirile, emoțiile și influențele personale pe care acestea le-a avut asupra vieții și dezvoltării autoarei. Și chiar dacă am făcut aceste precizări mai sus, în cele ce urmează am să abuzez de termenul de monografie atribuit întregii lucrări, doar ca să-mi fie mai comod în exprimare.

Spuneam undeva: "Respectându-mi până la sfințenie obârșia, așa cum mi-am dorit, am încercat să surprind, de-a lungul timpului, imagini și fapte din locurile și împrejurimile unde înaintașii mei și-au dus traiul și în care eu însumi mi-am petrecut cei mai fericiți ani din viață, anii copilăriei"¹.

Este o onoare pentru mine să descopăr că un poem de-al meu, "Vale de rai"², tare drag mie - pe care l-am compus în tinerețile mele în nostalgia uneori pustietoare pe care am simțit-o când m-am îndepărtat de locurile natale - și-a găsit un loc de frunte în ediția a treia revizuită a volumului de memorialistică scris de Ligia Dimoftache

Constantinescu. Satul meu natal, Fântâni, care face parte din comuna Nicorești - de pe malul stâng al Siretului, vizavi de Mărășeștiul aflat pe malul celălalt - separat sau periodic împreună cu satul vecin Costa Lupei, s-au numit în anumite vremuri Nicoreștiul de Sus. Așa încât aș putea zice că eu și autoarea cărții de care fac vorbire suntem consăteni, deși nu am avut plăcerea să ne cunoaștem vreodată.

Așadar, Coasta Lupei este satul de baștină al autoarei Ligia Dimoftache Constantinescu. Cred că e important să reamintesc aici că doi pictori importanți a mai născut satul acesta brav, tecucenii de azi Ștefan Buțurcă și Mircea Cojocaru, iar eu sunt onorat că-i cunosc și că-mi sunt prieteni.

Iată cum ne-o descrie pe autoare fiica sa, Ligia-Doina Constantinescu (azi profesor universitar doctor la Facultatea de Filologie a Universității "Al. I. Cuza" din Iași, binecunoscută traducătoare, anglistă - cum îi mai place să fie numită), editoare a ultimei ediții, pe coperta a patra a cărții: "Născută la 30 decembrie 1929 la Nicorești, Tecuci, autodidactă cu disponibilități de a profesa în specialitățile Biologie și Limbi străine, cu har artistic concretizat în modalități diverse, multiple de a transfigura experiența de viață în ipostaze armonioase și ziditoare ale adevărului propriu - pictura, design interior, imaginație narativ-reflexivă arts and crafts, vrednică, exemplară, jertfitoare fiică, soră, soție, mamă, mătușă, stră-bunică, nașă - de botez și de cununie; înveșnicită la 14 iulie 2015, Iași".

În această ediție, a treia revizuită, ni se deslușesc multe dintre neconoscutele strecurate probabil involuntar în edițiile anterioare. De pildă, aflăm că anterior au existat două volume distincte pe același subiect. Primul, intitulat "Coasta Lupei" (2011), se ocupă de satul natal al autoarei. Al doilea volum, intitulat "Brân-

(continuare în pag. 14)

dușei” (2012), este de fapt numele unei străzi din municipiul Galați în care autoarea și-a petrecut o bună parte din viață.

Motivând titlurile alese pentru volumele anterioare dar și pe cel al acestei ultime ediții, autoarea face o apologie a florii mov numită brândușă: o floare rară, mov, ”care iese din pământ odată cu topirea zăpezii, dacă nu chiar înainte”. Mai spune cu sensibilitate și tandrețe: ”Am stat în loc și am admirat multă vreme frumusețea movului, în contrast cu culoarea pământului de primăvară. Am zăbovit mult dincoace de gard, să-mi satur sufletul de frumos, de frumusețea acestor flori, denumite brândușe (ce se întâlnește și ca prenume feminin)”.

Autoarea a pornit cu entuziasm la lucrul acestei monografii și ne spune de la bun început că se simte bogată amintindu-și ”de fiecare capitol al vieții.”, declarându-se totodată o sentimentală incurabilă, iubitoare de grădini și flori, de tot ce e frumos.

Istoric vorbind, la nordul târgului Nicorești (atestat documentar de pe la începutul secolului al XV-lea), la circa 2 kilometri de centrul acestuia se află satul Fântâni, menționat în mai multe documente din trecut sub denumirea de *Nicoreștii de Sus*. ”Prin reforma administrativă din 1864, denumirea de Nicoreștii de Sus încetează, formându-se comuna Coasta Lupei cu satele: Fântâni, Coasta Lupei și Piscul Corbului. Această denumire se menține doar 22 de ani, până în 1886 când toate satele se alipesc definitiv comunei Nicorești (*Marele dicționar geografic al României*, G. I. Lahovari, vol. II, București, 1901, p.501)”³.

Amintirile autoarei datează de prin 1934, la vremea când avea doar cinci ani, moment în care tatăl ei, Ghiță Dimoftache, un podgorean cunoscut al Nicoreștilor, a construit o casă nouă în satul Coasta Lupei, aproape de cea veche rămasă undeva în spate. Noua casă arăta, în opinia autoarei, ca un conac impunător: ”trei camere, salon, dormitor, antret mare pe bașcă, bașca, bucătăriile, dependențele, toate din cărămidă, acoperită cu tablă”. Era ”înaltă, cu coloane, cu intrare pentru trăsuri”. Dar cel mai important, era frumoasă și impunătoare, casă admirată de toți consătenii și nu numai.

De zilele copilăriei își amintește cu mare drag: ”Frumoase erau iernile pe atunci, n-am uitat nimic! Tot zăpadă, tot ger! Curgea la uluc, când era moină se făceau țurțuri mari la streășină, parcă erau niște lumânări groase. Apa îngheța în apar - adică butoi - îngheța de se tăia cu securea. Se aducea la topit în casă, se pune în ciubăr, căci trebuia dată apă caldă la animalele din grajd. Uneori, dacă era o zi cu moină, le duceam la fântână, trebuia să aibă fiecare o frânghie de douăzeci de metri, iar drumul era anevoios”.

Autoarea vine cu o mulțime de imagini, crâmpie de amintiri dar și multe detalii din copilărie: despre livadă, despre animalele domestice, despre școală, despre drumurile satului, despre învățătoare și despre tot felul de întâmplări, unele hazlii, altele mărturisind despre obiceiuri, educație, preocupări, străduințe, perseverențe etc.

În fond spațiul fizic cel mai evocat este casa cu trei fețe a lui Ghiță și Urmișă Dimoftache, casă în care autoarea era cea mai mică dintre cele trei fiice ale familiei.

Sunt minunate peripețiile dimpreună cu bucuria de nedescris a copiilor atunci când erau invitați să meargă cu părinții pe malul Siretului, la scădat, zile întregi, cobo-

rând circa doi-trei kilometri în marea vale a satului de ”pe un mal înalt și periculos de prăpăstios”. La scădat era însă deseori un prilej de a-și spăla tot felul de lucruri, țeale și alte cele, dar și de a pune pe apă plute din snopi de cânepă sau in, ce trebuia să stea în apă circa o săptămână, fiind apoi uscate acasă și folosite, după munci precum ”melițat, pieptănat și multe altele”, pentru a-și țese diferite covoare, haine sau alte lucruri utile. Întâlnim rituri și obiceiuri de la evenimentele de pomenire a celor morți, la fel și despre treburile gospodărești din curtea și grădina casei. Aflăm multe amănunte despre alimentele păstrate la beci, rudele care au trecut în vizită, vânzarea merelor la Tecuci etc.

Fiind mai înstăriți, părinții își plimbă copiii în stațiuni pe la Vatra Dornei, Slănic Moldova etc. Dar cel mai detaliat ni se relatează obiceiurile legate de podgorie și podgoreni, cu muncile legate de vie, de pregătirea acesteia, de culesul ei, de producerea mustului și adăpostirea vinului, ca și fabricarea rachiului de primăvară din țescovina bine păstrată de la strugurii toamnei. Iarna, în anotimpul atât de îndrăgit de copii: ”Ningea de se puneau nămeții cât gardul, dar parcă nu se speria lumea, ca acum în 2011. Oamenii din sat ieșeau la făcut pârtie cu lopeți de lemn, sau cu ce avea fiecare, și strigau: - Hai la pârtie!”.

Sunt zugrăviți oameni și locuri, cu un patos de nedescris. Ni se vorbește despre săteni, despre vecini, dar și despre lucrătorii la vie și alte munci agricole și gospodărești veniți de prin alte localități, unele destul de îndepărtate, pe acolo pe unde sărăcia stăruia mai des și oamenii erau nevoiți să-și caute de trai plecând după hrană prin alte părți.

Autoarea își amintește cu drag de momentele de patriotism pe care le-a simțit cultivate în familie de către tatăl ei care și-a educat copiii în spiritul respectării memoriei eroilor, i-a dus să viziteze mausoleul de la Mărășești (care era foarte aproape de Coasta Lupei), dar și pe cele de pe renumita linie a frontului Mărășești-Mărăști-Oituz din timpul Primului Război Mondial și în multe alte ipostaze de acest gen.

Deși fetele erau educate în spiritul și în dorința de a deveni într-o bună zi adevărate gospodine, părinții lor nu ezitau să frecventeze ei înșiși unele cercuri culturale. De pildă, uneori plecau cu trăsura la Tecuci să vizioneze spectacole artistice deosebite, de pildă cele susținute de vestita trupă a lui Tănase, dar și altele.

După o căsătorie aproape intempestivă, cu Constantinescu Ionel - ofițer militar de profesie, a urmat mutarea la Cluj. În noua sa familie autoarea se distinge printr-o iscusită ucenicie culinară, ca proaspăt căsătorită, și își dovedește cu prisosință talentul și priceperea. Iubește mobila de calitate, confortul, iubește chiar și ”efortul” de a se păstra o femeie frumoasă și elegantă, de a-și întreține atracția și orientarea spre cultură. Tot la Cluj se naște și primul copil, fiica Ligia-Doina, pe 26 august 1949.

Dar în aceeași perioadă resimte și anumite frustrări și constrângeri sufocante: dificultăți de comunicare cu unii unguri din Cluj, soțul, militar fiind, suportă diverse presiuni și amenințări cu eliberarea din serviciu la vremea marilor epurări din armată, precum și

(continuare în pag. 15)

detașări în alte și alte locuri, inclusiv la Canal, în colonia de muncă de la Poarta Albă. Era și perioada marilor privațiuni, era o lipsă acută de alimente etc.

La sate începe colectivizarea forțată la care tatăl ei, Ghiță Dimoftache din Coasta Lupei - țăran de vază al satului, socotit a fi chiabur - nu aderă, motiv pentru care întreaga familie începe să fie persecutată, tatăl este arestat și băgat în pușcărie la închisoarea din Pitești. Și, așa cum erau procedurile pe atunci, comuniștii le-au confiscat întreaga avere.

O parte din timp autoarea a trăit, cu soțul și copiii, în orașul Galați, acolo unde se aflau și socrii. Soțul, până la urmă, își pierde definitiv cariera militară.

O poveste la fel de cumplită, dar cumva asemănătoare, am aflat de la Victor Acioacărlănoaiei, un alt (con)sătean din Buciueni (comună învecinată cu Nicoreștiul, la circa 10 km de satul meu natal), deportat politic ani de zile, cu domiciliul forțat prin luncile Bărăganului și prin alte spații coercitive de groază. Deși toate acestea le-am aflat din cărțile sale, pe care a apucat să le scrie după revoluție, pe mine m-au marcat. Știam despre multe alte cazuri. Erau oameni și locuri pe care le știam, cu care am avut un oarecare contact, dar despre ale căror dureri și suferinți am aflat mult mai târziu. A fost epoca unui "tăvălug al istoriei" care nu va putea fi uitat generații întregi de aici înainte.

Într-un final moare și tatăl autoarei, omul care i-a fost un adevărat idol în viață și pe care l-a respectat și iubit foarte mult. La înmormântare a trebuit să asiste și la o răzvrătire intempestivă a naturii: "În ziua înmormântării, după ce a ieșit tot cortegiul funerar, s-au dezlănțuit norii și (a pornit, n.a.) o ploaie mare, de lungă durată, încât a trebuit să mergem prin sat în ploaie. S-a mers pe deal. Lumea zicea să oprim, să intrăm la o curte, dar cum să lași mortul în drum?, spuneau alții. S-a ajuns la biserica Vovdenia; toți uzi leoarcă. De pe Mama curgea apa în biserică!"

Au venit însă și vremuri mai bune: "Eram părinți fericiți, mulțumiți. Fiicele învățau bine, erau frumoase, ne respectau. A urmat fiecare ce și-a dorit: Ligia-Doina a avut predilecție spre Anglistică, Rodica-Cecilia și-a dorit să studieze medicina. Și cu rezultate foarte bune, au intrat fiecare la Universitate: Ligia-Doina la UAIC Iași, iar Rodica-Cecilia a vrut la Facultatea de Medicină din București".

De dimensiunea unei treimi din partea întâi, partea a doua a cărții, intitulată "Brândușei" este, așa cum am mai precizat, povestea continuată de autoare despre perioada în care a locuit pe strada Brândușei din Galați.

Familia Constantinescu, adică autoarea Ligia Dimoftache Constantinescu, dimpreună cu soțul ei Ionel Constantinescu și cele două fiice, Ligia-Doina și Rodica-Cecilia, au acum fericitele ocazii de a prinde zile minunate, plecând împreună în călătorii prin țară (excursii cu trenul sau cu alte mijloace de transport, chiar și cu vaporul pe Dunăre etc.), ba chiar și în străinătate, poposind prin diferite stațiuni și locuri pitorești, la munte sau la mare, în Deltă, sau urcând munți, poposind prin cabane sau străbătând văi minunate și admirând peisaje unice, călătorind și adunând împreună amintirile unor zile cu adevărat fericite.

În această parte a cărții întâlnim și unele evenimente

mai triste (de exemplu, accidentul soțului autoarei, care se soldează cu o fractură craniană, vindecată până la urmă), dar și pe cele fericite. Întâlnim și unele versuri dedicate părinților, în special mamei lor, de cele două fiice.

Călătoriile în străinătate sunt relatate însă mai pe larg. Desigur, paginile în care sunt descrise cu lux de amănunte excursiile la Moscova și prin Rusia comunistă, nu mi-au oferit o satisfacție precum poate s-ar fi convenit, fiindcă n-am putut să nu țin seamă de conjuncturile actuale când niște descrieri ruși amenință țara mea și alte popoare doar pentru "vina" de a fi îmbrățișat democrația! Dar le-am citit cu interes, urmărind bucuriile sufletești ale autoarei și însoțitorilor, care le-au trăit pe viu în anii aceia. Pentru că, atât cât se mai putea face pe vremea comunismului, călătoriile, atât cele interne, cât mai ales cele externe, au reprezentat un prilej de satisfacție și împlinire personală pentru toți cei care au avut posibilitatea să le întreprindă.

Autoarea însăși, după ce a recitat autobiografia Reginei Maria a României - "Povestea vieții mele", recunoaște cu condescendență că: "Am perceput o modalitate analogă, dacă nu aproximativ similară sau identică, de a trăi cu intensitate bucuria vieții, cu frumusețea sa în toate manifestările sale - om, natură, peisaj, floare, cugetare, sentiment, aspirații de armonie. Incontestabil, diferențele dintre biografiile noastre sunt imense! Totuși mă regăsesc în gândurile sale - autentice, materne, pozitive, iubitor-jertfitoare și armonios-biruitoare - (ca și ale mele)! Precum și în resursele de a le trăi, înfăptuindu-le! Într-un fel sau altul, universurile existenței noastre, ca femeii, ni se îngemănau (sau să fie vorba despre o feminitate arhetipală?)."

Nădăjduiesc însă că va mai apărea o ediție a cărții care, în afară de posibilele revizuiți și/sau adăugiri, volumul să treacă prin mâna instruită a unui corector care să revadă problema diacriticelor și a unor mici scăpări inerente unui manuscris, ca și pentru o aliniere a scrisului după standardele cutumiare. Sunt convins că, probabil moștenitoarea de drept a autoarei, fiica ei, admirabila și temerara doamnă Ligia-Doina Constantinescu, va avea grijă de toate acestea.

În finalul cărții am fost încă o dată plăcut surprins să descopăr un nou poem de-al meu, "Mama mea"⁴ dedicat mamei mele, practic acelorași spirite și locuri nicoreștene, comune!

În paginile cărții "O ipostază de brândușă a Nicoreștiului diasporic", autoarea Ligia Dimoftache Constantinescu ne poartă printr-o călătorie captivantă în universul său intim și plin de profunzime. Prin amintiri luminoase și emoționante, ne este dezvăluită o panoramă a vieții sale, încărcată cu momente de bucurie, tristețe, înțelepciune și învățăminte.

Cu o peniță iscusită, autoarea reușește să recreeze în detaliu o bună parte din peisajele și personajele din trecutul său, readucându-le la viață cu o sinceritate și o sensibilitate remarcabile. Fiecare amintire devine o pictură vibrantă a momentelor și locurilor evocate, cititorul fiind invitat să se afunde în adâncurile emoțiilor și reflexiilor protagonistei.

Așa cum am argumentat mai sus, tind să cred că

(continuare în pag. 21)

Aurel BRUMĂ

Din Memoriile lui Zeze

1.

Cum Tamara mă-si pot două cuvinte, două monșerule, deloc impare, să mulineze ața fricii, să lase cu pantalonii în vine pe atâția dâșii majusculizați în stratosferele târgului nostru de cinci sute metri deasupra mării, oceanelor și apelor adiacente? Nu era suficient de suficient Cuvântul de-ntâi, că nu au fost două, doi-două, ciocind irefutabil pe al treilea și următoarele, cum moaștele genitoare Adam și Eva, străbunicii biblici ai loneștilor, Cocârțeștilor și al nou numitului baștan de la finanțe, Cracea, fiul lui ta-su, fost șef de clan la pieile roșii democratizate postum?

Două cuvinte care-s trei: Zeze publică memoriile, au zângănit monstruos în urechile personajelor atârinate de ani buni (unul cu secetă, altul cu vărsat de vânt și invazie de corvizi) în cârligele puterii, așa cum jumătățile triumfale ale porcilor din camera frigorifică a măcelăriei „La trei Ficați” fostă „3 Ficați” și unde „La”-ul a fost implementat de noul patron Beno, nefezandat absolvent al unui curs european de management intensiv (trei zile și două nopți hoteliere micșorate prin poker), curs trecut cu majuscule imperiale în curriculum la capitolul studii academice post-gimnaziale. Cât privește *ficații*, pluralitatea asta se regăsește și pe fondul hepatic al blazonului familiei, cu tradiționale expieri cirotice. Conform și apud Zeze, intronarea lui Beno ca purtător de cuvânt al prefectului consfințește lungă tradiție din neamul acestui parlagiu (parlo-parlare), iaur(t)-giu, geam-giu, pompa-giu și, evident, ha-giu, protuberant ca palabra - palavra (-giu).

Și, în definitiv, cine mai e și Zeze care nici nu e nume, prenume, nici poreclă nu e? Zeze și atât, cum *sanchi*, *aiurea* sau alte deloc celebre cioace ale subsolului limbii vorbite de băștinașii autohtoni. Pictor, pianist, obiect stradal în mișcare imprecisă, ipotenuză și abscisă, toate și nimic din una care să nu fie în a doua, a treia și în continuarea șirului natural care poate naște matematicieni, indivizi suspecti și ăștia de posibile crăpături la mansardă.

Zeze și atât. Punctum, cum se exprimă pe sticla ecranelor un tip cu barba monstruos de albă la junețea de care a ajuns să posede, fără impozit la zi, drepturi de revoluționar de Cocârla.

Zeze.

Propria biografie, degrevată de Zeze, s-ar degonfla în lipsa epicului care-s io, cel care țin de pix ca câinele de os și lămuresc indescifrabil voltele și boltele, marșurile și gavotele lui Zeze prin locurile și timpurile pe unde a afluat contemporan cu io. Că mi-a și zis, bă scribule, să nu-mi cutanezi solourile că te bag în corul veșnicei apocalipse și chiar mai nasol.

Lasă-mă în măreția mea, că am neamuri și prin Măriței, în gloria mea, așa cum Gloria Popescu, marea anonimă a exceselor conjugale cu fostul soț de-al doilea, evident.

Și ne holbăm cum Golbănescu, marele decorticator de talente universale de provincie, la nenorocita aia de chiu-

vetă, („Te vei numi Inerta”), coverta profund înfundată prin străfundurile ei și ușor glonțuită de-a dreapta, conform noului algoritm parlamentar. Din mijlocul *Inertei*, intermitent, sughiță râgâit câte un puseu de vomă, partea văzută a nevăzutului de dedesubt.

Ocluzie, decide Zeze. Încurcătură de mațe, de pehașuri diverse, țevi prost asamblate plus lipsa de comunicare cu utilizatorii. Aici ne-a adus parșivenia consumatoristă, părăsirea râului și pârâului unde botezam zilnic și de mai multe ori străchinile tradiționale, copchiii, cămășile și izmenele cele de toate mărimile. Suntem producători nesimțiți de gunoi, robii ghenelor pline de propria hămesală, de hăpăiala corosivă, gheenele deșănțate care au distrus marile imperii din care scoatem cu penseta doar artefactele convenabile noilor cicluri. Însuși pământul ăsta nu mai e pământul cu PH-ul paradisiac ci un șir neîntrerupt de transplantări de gunoaie gestante, valuri ca valul lui Traian, deasupra cărora, ridicați de cricul înfest al propriilor sedimente, atent odorizate să nu pu-tă, ne credem mai aproape de cer, zeii Marelui Combinator.

- Dumnezeu? Despre El vorbești?

Întrebarea o înșurubează între noi și mirosul cimbrat de saramură proprietarul cașcavaretei nefuncționale, un tip simpatizat prin cele două butoiașe, roșu și alb, mărtișoare burdihănoase ghiftuind beciul împănat cu culinăria de pe lume: zacuscă tricoloră (ghebe, pește, vinete), compoturi și dulceturi, hribi marinați, pătlăgele, sticle, chestii și trestii dar mai ales, asta-i partea secundă, savanarolicele articole detonate în cele două ziare profund locale și cotidian.

- Care Dumnezeu, tu, Alexe, omul mare al micului răzbel? Ce-l tot amestecați pe Dânsul, cel cu supramajuscule, în toate rahaturile voastre domestice? Ce-are a face chiuveta cu Sfânta Margareta, cu tămăia și alămăia călugărească? Că iau cheia de șaișpe și derușubez pân-la dop, la gogâlțul care nempiedică să aflui spre adânc, spre arhiva lichidă în care colcăie păcatele nespovedite sau încă nedovedit. Că de-aia și zgârâi io caiete, foi, papirusuri cu memorii. Așez pe frânghia timpului fugace curriculumele conriveranilor temporari, personaje nude și-n curul gol, ca feții ăia insuficient eclazați, (două capete, trei mâini), holbăiți la prostime prin dioptriile borcanelor din bălci.

Exact pe punctul ăsta care e respirație sau expirație, funcție de ce urmează, eposul, mahonul ușii de la intrare expandă spre interior vibrațiile prelungi ale unor lovituri. Poliția?

- E nebunul de Alecu. L-o fi atras premoniția chiuvetei sau aburii saramurii. Doar un descrieriat poate merge pe ața mirosului din de unde pân-aici, la marginea de lume a străchinii de Horezu.

- Să steie la rând.

- Căiți-vă! Căiți-vă, păcătoșilor!, striga de dincolo de tăblie Alecu, proaspăt coborâtul din călugăriile montane și premontane.

La al treilea *căiți-vă* ușa se deschise singură, înrămând uniforme amestecate, mutre distanțate în expresii, posibile înjurături și, cu un cap deasupra

(continuare în pag. 17)

tuturor, comănacul și mâinile ferecate sub inoxul luminiscent al unor cătușe de cea mai bună calitate.

Liberare!, țipa în acute psaltice de pe tampoanele momentului Alecu-Aleicum într-o veselă rememorare a încheierii răcăniei la arma unde a fost armat. Scutura palmele răsând modal pe sunetul oțelurilor scurs în preșul intrării și în rest.

- Dă-le, frate, autograful, eliberează-i de mine și lasă-i libertatea lor încătușată.

Urmă un scurt moment deloc artistic a șase personaje în căutarea unui auctor iar acela fu burtosul (burta fiind o escrescență birotică de susținut în echilibru înscrisul oficial, pixul și o jumătate de măr viu colorat ca natură moartă). Deținea, între altele, și o privire fixă, bionică, laserizată spre tava cu pricomigdale de pe masa hectariană.

Intră despărțind personajele camerale și după a cincea pricomigdală, cu a șasea încă nemestecată, pivotă spre posibilele persoane decidente în cauza situației de fețe-fețe.

- Vi-l dăm în custodie sau, dacă refuzați, îl reiterăm.

- Unde?

- La Institutul Vesel, dacă-l mai primesc acum, după ce a afurisit personal tot personalul în numele a 324 de sfinți de-i știa pe de rost. Când să treacă la sfințe și mucenițe am sosit noi și l-am preluat cu etichetă cu tot: nu-i nebun ci nebunul nebuniilor. C-au rămas internații în lacrimi urlând după dânsul ca vițelul după fâța mă-si.

Nalt și nu prea, barbă ruptă-n două ca-n tabloul ăla cu Ivan Groznâi gata să facă ce crimă mai avea el de făcut, bocanci de infanterist, rasa cenușie atent cârpiță cu rafie viticolă și-n rest gura cu petalele buzelor dedicate unei posibile rugăciuni. Tampona ritmic, conform formulei calculului de rezistență al piramidelor, momentul sesamic al mișcării de pix și posibila îmbrățișare a rubicondului frate mai mic, Alexe.

Pe cei doi nu-i despărțea atât „i”-ul post-median cât punctul de pe „i” prezent și-n semantica idiot, izopropanolol, ia mai du-te-n mă-ta.

- Dânsul, ca individ, a tulburat liniștea publică a lui domnul senator Rânzescu.

- Rânjescu, cu J de la J-apiță, J-ambon, J-igodie, Julfă rancedă. I-a dat în judecată pe mă-sa și pe ta-su și tot neamul rânzeștilor, c-a ajuns să i se umfle rânza de mare crocodil de Cacăina, de dă pe-afară în Dâmbovița și, prin fra-su, în Maalbeek, care nu e melc ci o scurgere publică din Bruxelles. C-am mers la el, ăsta neașu, să-i binecuvânteze vreo câteva. Am trecut de cele două bordeleze de serviciu, de secretara botoxată iar ăla și-a făcut o cruce prelungă cu terminală în sertarul întredeschis. Și asta m-a dat mai în spate. Ce ar putea ascunde un sertar: bani, tub de gaze, pistolul micuț-cochet, poze deocheate sau spray antiastmatic?

- Literatură de sertar, memorii, frate Alecu...

- Memorii? Posibil. Că n-am eu dește cât ar trebui la o brigadă de infanterie ca să numere câtă literatură de sertar și-au tras și-o vând ca trufanda ai de vor să-și șteargă în publicul mioritic secera și ciocanul bine ștamplate pe tovalul existenței lor atent secretizate prin vilele sau imobilele deloc întâmplător implementate în buricul metropolitan al urbanelor și suburbanelor. Șchioapătă în bastonul unor pensii barosane ocupând de la an la an rândurile mai din față, mult mai în față decât cei care și-

au decortecat memoria sau înjură încă-n gând și doar din când în când.

Și mă întorc la lepădatul soartei prin parlament. Se uita la mine așa, circumflex, șarjând mască după mască și când mă găsi în poziția aia de la episcopie, eu și ceata bocitoarelor securiste, scutură scurt, mânzește din cap refuzând băntuiala, îndoiala și își trase mutra de protocol de la înmormântări.

- Ascult, părinte.

- Da. Mă uitase, eram șters dintre utilitățile alpinismului personal. Alți antrenori, din linia a doua, cu 9 totul alte proiecții ale parcursului. Fusesem clasat, îndosariat printre anonimii nefuncționali.

Dar ce-i cu voi? N-ați plecat? Galop, dragilor, că aici vă pot permite să mai stați doar cu derogare de la primul sau al doilea prim ministru, că al treilea ar putea fi chiar domnul ăla acoperit de pălăria pe care o poartă doar la momente funebre și când merge la agățat, ca s-o agațe de ceva. Este fratele mai mic dar mai nalt al generalului Martinescu, ăla de care vă faceți că n-ați auzit, ca el să n-audă că ați auzit de el. Pax vouă că plouă și atenție să nu alunecați pe rahați de câine, că-n carterul ăsta, în lipsă de lei de bronz, mahării și-au tras câte un câine sau doi care latră mușește ca să nu se desconspire. Cât privește povestea lu' Rânjă Fără Cârjă o veți citi în memoriile domnului aici de față care se numește Zexe, rimă la Alexe în mai multe limbi de circulație. Dar să nu spuneți chestia asta că vă paște norocul cu șapte capete care-i altă bubă mult mai interesantă și dacă aia mică și cârnă vrea să mă pupe, aici îs, dacă nu, pa și adieu de la eu!

Grupul și cârna dispar resorbiți de ambulanță și cele două mașini sărbătorească luminate de spooturile aprinse în teritorialitatea feudală a străzii total impasibilă la eveniment.

Ce nu se povestește, nu există.

În pauza asta de stop cadru răsfoiesc febril paginile carnetelor de resemnări, cele mentale, altele decât cele scrise de Zexe și îl regăsesc pe Alecu la un capăt de decembrie de mare brambureală, inclusiv în destăinuirii confidențiale. El și maiorul Martinescu (că doar atâta apucase să fie atunci):

„Alecumus, până se liniștește panaghia te prezinți frumos și cap aplecat la stăreția Mănăstirii cu Maci, pupi ce e de pupat acolo, predai buletinul și te atomizezi călugărește până la noi ordine. Ca novice sau cum se cheamă ăia de-s stagiari pe-acolo, faci play-beck pân-ce prinzi șpilul de ce și cum. Consideră că mergi acoperit ca să nu te descopere ăilalți care pot fi oricine. Fără țigări, băutură, gagici, conform situației din teren. La întoarcere primești retroactiv drepturile plus diurnele de deplasare adiacente și posibile grade, ca la vinul învechit. Pa și siktir. Nu te știi, nu mă știi. Vacanțare ușoară!”

De aici încolo, aterizare liberă. Se pare că a trecut prin varii reconversii, așa cum sunt muncile monahilor sub ascultare mare și nepieritoare: buruieni de leac-rugăciuni; munca la grajd, la câmp, la darac-rugăciuni; pescuitul și mai ales și mai des mișcarea horhotită prin păduri, dormitul sub așternuturi de frunze, căutarea trufelor și apropierea de inimă a anumitor oameni,

(continuare în pag. 18)

corespondent amprenteii oculare, privirii și deasupra la toate bucuria de a-i mulțumi Celui de Sus pentru fiecare dram de viață dăruită. Mult cer – puțini oameni. Și a cerut deslegare de la stareț pentru libertatea de a vorbi cu Dumnezeu mai puțin strivit de zidurile mănăstirii. Rugător, călător printre oameni.

Poate ar fi ajuns boschetar sau robul aurolacului dacă nu-l întâlnea pe Boursicaud, vagabondul serafic al Emaüsului, Frăția Strângerii de Mână, a mâinii ajutoare.

- Alain, ai mâncat nuci din copacii din marginea drumului, nuci sau mere sau alte poame din pomi fără stăpân, fără proprietar?

- Cred că da. Da, sigur.

- Ai avut libertatea să le culegi pentru că un altul și-a luat libertatea de a-i planta acolo în ciuda celor care l-au muștrat: „Ești nebun! Cum să faci ceva fără folos personal? În plus, marginea asta de drum e a nimănu care poate fi oricine. Auzi?” Or acel „nimănu” era tocmai Atoatestăpânitorul, Dumnezeu. Să plantezi în Livada lui Dumnezeu! Colosal, Alain! Comunitatea aceasta, aparent dezorganizată, comunitatea celor care plantează fără să aibă imaginea persoanelor care vor mulțumi cerului pentru fructe, comunitatea asta contează.

- Copiii Soarelui. Comunismul idilic.

- Non, mon fils. Eu resping atât comunismul cât și capitalismul ca sisteme care ar putea ajuta ființele umane să trăiască o comuniune reală. Eu resping servitutea politică și servitutea economică - robia lor. Libertatea prin Mișcarea Emaüs, în comunitățile sale mici și sincere prin prietenie sunt tot atâtea scânteii în noaptea contemporană. Religiiile pot fi un far real pe cât este ateismul un pericol pentru nave, dar religia lipsită de iubire și de dreptate devine, la rândul său, un pericol pentru Umanitate. Da, lumea trebuie reorganizată prin iubire fiindcă, deși călătorim cu aceeași corabie, 80% sunt pe puntea de jos, în cală, abia respiră, iar ceilalți 20% stau pe puntea de lux, bărbații bând iar femeile făcându-și manichiura.

- Și ce trebuie făcut?

- Până una alta plantează copaci sau iubire. Libertatea păsărilor are nevoie de tine pentru a odihni zborul în platanii vii și în inima ta. Păsările nu dorm pe nori! 12

Cinci perechi de ochi pe linia direcției degetului ciudatului. Ori acolo nu era nimic palpabil.

- Eu nu văd nimic, murmură doamna Lucreția.

- Eu pot să închipui c-ar exista un „dincolo” în afara peretelui, dar nu ghicesc forma.

- Iar eu, interveni Zexe, nu-nțeleg ce ai căutat tu, liber cugetător și peregrin păsăresc la senatorul Rânjescu. A fost ciripitor? Voi ai să-i crestezi urechile ca la porci, să-l ușurezi de niscai bănuți pentru cauza plantatorilor? Uite Ma-u-seru, mă rog, ma-ú-su. Aajută E-ma-ú-su! Pocăiește-te, Rânjescule!”

- La început a fost Cuvântul. Iar Cuvântul Episcopului, c-așa mi-a venit să-i zic, era de binecuvântare.

- Că primise acela ceva, danie, pomană... Pardon.

- Or Rânjescu s-a sucit brusc, de-a sărit din arcul picioarelor acoperind icoanele de fundal. „Păi cum naiba să nu mulțumească popa, că i-am dat un camion de ciment pentru biserica de la Chetrosu, un altul pentru Mănăstirea din Deal și ce-oi mai fi trimis pe campanie. Am dat în gol, nafura mă... Doamne iartă, că pe-acolo nu se prea înghesuie votanții!”

Ar mai fi zis el ce avea de zis dar s-a împiedicat de pumnul strâns, mare, noduros al călugărului. Iar ăla, pumnul, a urcat tot mai în sus, spărgând plafonul și trecând amenințător prin cabinetul opoziției, cabinetul ălu fără reprezentare parlamentară și tot așa și tot în sus, pân-la oprit dunga de albastru noros al Cerului. Dincoace, la purtătorul de pumn, cuvinte au trăsnit lateralele, ferestrele în spart, timpanele ălor de pietonau întâmplarea.

- De unde și din ce faci pomană de camioane umplute cu vârv, tu, secătură minusculă, scârnavie cu damf de scârână, dacă-ți umblă ceva etimologie prin vecinătățile neurale?!

Ai moștenit Bicazul de la tac-tu cel vrednic rupt în cur sau de la mă-ta, purtătoare de mătură pe fârașul grădiniței sătești?

Ai dat cu gheigherul în comorile de la Vadu Uscat de te-ai împroprietărit cu trei sute de hectare răscăcărâte pe trei sate și două comune?! Că zici c-ai pivotat lutul din județ în județ, pe zerouri umplute din arhivele nepermise proprietarilor analfabeți dar deschise ție, licențiat de ceapa ciorii cu diplomă în creșterea merinosului pe oile păstorite de ăi de ți-au scris și circumscris intelectualitatea parazită. Câte tone de pușcărie s-or concentra în carcasa ta existențială?

Cuvintele planau izbindu-se de pereți, de persoanele nou intrate în peisaj, inclusiv în purtătorii de uniformă cu roluri insuficient clarificate de împrejurare.

Și ieșim de acolo pentru a nu intra în sfera tămânelii.

- E grav?, voce de vrăbiuță între magnificii atent poziționați în dreptul străchinilor neaoșe, conforme tradiției saramuristice înnobilate de aburii așteptatei polente tradiționale.

- Grav e doar mortul, cumnată. Inconfortabil celorlalți și care, cum se manifestă inert, așteaptă să iasă din ceremonial în afundul patern al pământului ființă glia e feminină și pasibilă de fecunditate necontrolată. Uite, fac o cruce mare pe deasupra bucatelor ăstora și a păcătoșilor dedați la holpăială. Amin.

Masă largă cu două capete de doi și în rest, pe laturi, cu coatele ceva mai strânse, locuri de încă șase, total inconfortabilă pe reducția de persoane și personaje. Și încep cu eu, Abe, primul și întâiul, ca să nu pățesc ca Nastratin Hogeia la numărul de măgari, mai puțin ăi de sub fundul personal, cum eu călare pe scaunul de nuc, păr african sau ce naiba o mai fi. Urmează Alecu-Aleicum, cap de coloană, Zexe - demichel și ală-mâi, cu privirea crâșcată în ochii albi ai amfibiului, doamna Cella, cu doi de „I” (doctor Alexe Cella de Popișteni), proful Alexe Cornelius, apoi Onanie - lucrător boem cu stabulație liberă și presărătoarea de pătrunjel creț, tușa Vanda, cu țâțele pendulând pe deasupra crapului imens, pe jumate scufundat în saramura criminal aseasonată cu rondele roșii de ardei și rare batiscafări ale usturoiului printre muguri de cimbru.

Dincolo de noi, într-un spațiu paralel momentului intuiesc încă o prezență, o entitate dedată mămăligii, posibil unul dintre asistenții de la cele trei universități particulare unde predă proful. Și zic asta într-un calcul al zonei ics-ics unde tronează un fund imens din lemn de cireș păsăresc pe care se va răsturna o polentă la fel de imensă, infinită, dacă fundul amintit n-ar fi finit.

(continuare în pag. 21)

Rabindranath TAGORE**Am sărutat această lume...**

Am sărutat această lume cu ochii și cu mâinile,
 în faldurile inimii nenumărate-învăluind-o.
 I-am potopit și zilele și nopțile cu gânduri,
 până când lumea și viața mea
 s-au contopit într-una singură.
 Și dragă mi-i viața,
 pentru că dragă mi-i lumina cerului
 întretesută-n mine.
 Dacă a părăsi această lume
 e tot atât de-nvederat cu a iubi-o -
 trebuie să fie un tainic înțeles
 între-ntâlnirea și despărțirea vieții.
 Dacă iubirea de viață
 s-ar dezamăgi în moarte,
 atuncea cancerul dezamăgirii
 ar roade măduva a toate,
 iar stelele și-ar tot zbărca lumina,
 până s-ar face negre-n întuneric..

Aștept doar iubirea...

Aștept doar iubirea pentru a renunța la mine
 încredințându-mă mâinilor sale.
 Din acest motiv este așa de târziu,
 din acest motiv m-am făcut vinovat de atâtea scăpări.

Ei vin cu legile și codurile lor ca să mă îmbie;
 ci mereu mă furizez pe alături,
 căci eu aștept doar iubirea
 pentru a renunța la mine încredințându-mă mâinilor sale.

Ceialți mă dojenesc și mă numesc neglijent;
 nu mă îndoiesc că au dreptate în dojana lor.

Ziua târgului a trecut
 și tot lucrul treburilor de aici au luat sfârșit.
 Aștept numai iubirea pentru a renunța la mine,
 încredințându-mă mâinilor sale.

Când soarta darnică...

Când soarta darnică devine avară
 Și flacăra dragostei fumegă stinsă;
 Când mângâierile și când surâsurile
 Ți-s drămuite sau ți-s respinse;
 Când toți prietenii te-au dat uitării
 Și toți datornicii te trag de mânecă
 E vremea, Poetule, să-ți zăvorăști ușa,
 Și să-ți apropii cuvânt de cuvânt
 Și ritmuri de ritmuri să le alipești.
 Când soarta-n bine iar se preschimbă
 Și iar ți-ngăduie să fii norocos;
 Când fluviul plăcerilor - odinioară
 Secătuit - iar se revarsă în viața ta;

Când toți prietenii îți bat la ușă
 Și toți dușmanii vor să se-mpace;
 Când ochii galeși, duioși te-admiră
 Și dulci surâsuri ți-aduc răvașe -
 E vremea, Poetule, să-ți zvârlă pana,
 Inima de-o inimă să ți-o apropii,
 Buzele de-alte buze să le-alipești.

Acolo, unde cugetul...

acolo, unde cugetul nu se-nspăimântă
 și unde fruntea se înalță în tărie;
 acolo, unde liber ești de a cunoaște
 acolo, unde lumea n-a fost parcelată
 între înguști pereți domestici
 acolo, unde cuvintele au izvorât
 din adâncimea adevărului adevărat
 acolo, unde truda fără oboseală
 întinde brațe spre desăvârșire
 acolo, unde limpedele rău al rațiunii
 nu-și pierde firul prin deșertul singuratic
 al obiceiurilor moarte
 acolo, unde spiritul călăuzit de tine
 se-avântă-n largul meu lărgindu-se
 prin faptă și gândire
 în acest rai al Libertății, Tată,
 fă-mi patria să se trezească!

Când ea trecu pe lângă mine...

Când ea trecu pe lângă mine cu pași repezi
 m-atinse cu poala rochiei, ușoară
 din neștiuta insulă a unei inimii
 răzbi un suflu cald de primăvară
 o fâlfăire și-atingere de-aripă
 mă netezi și dispăru-ntr-o clipă
 ca o petală fragedă de floare
 ce-o rupe și-o învolbură o boare.
 căzu pe inimă-mi ca un suspin
 al soldului în foșnet lin
 și ca o șoaptă moale
 a inimii sale.

Dacă dorești aceasta, fie!

Dacă dorești aceasta, fie
 mi-oi întrerupe cântecul.
 dacă îți face inima să bată
 mi-oi ascunde ochii de fața ta.
 dacă deodată-n umbrel te împiedic
 pași-voi mai alături, pe-altă cale.
 dacă te stânjenesc la împletirea florilor
 voi da ocol grădinii tale.
 dacă-ți fac apa jucăușă și sălbatică
 n-o să-mi mai apropii barca de malul tău.

Cornel Simion GALBEN

O trilogie a lecturii (Lecuri aleatorii)

Pornite spre lume în 2014, primele **Semne de carte** ale împătimitii cititoare **Rodica Lăzărescu** s-au dublat un an mai târziu și ceea ce părea la început doar o carte de cronici, a devenit iată, cu volumul apărut la Editura Corgal Press (Bacău, 2017), o veritabilă trilogie a lecturii aplicate și, prin aceasta, un posibil segment al unei viitoare istorii a literaturii contemporane.

Apărute inițial, aidoma tomurilor precedente, în paginile unor publicații culturale (*Actualitatea literară, Antares, Argeș, Ateneu, Cronica veche, Curtea de la Argeș, Mișcare literară, 13 Plus, Pro Saeculum, Scriptor, Vatra veche*), consemnările de lectură ale profesoarei bucureștene păstrează tonul vioi și dezinvolt al celorlalte, lăsând și de această dată porțițe către cititor, acroșat cu formule nu neapărat magice, dar care îl pun în mișcare: „Cititorului îi este lăsată libertatea opțiunii!”, „cititorul descoperă nu numai drumul către Sabina, ci și drumul către această carte”, „cititorul are câteva motive temeinice de uimire și de încântare”, „cititorul este lăsat să înfrunte ambiguitatea dintre semnificația magică și cea profană, să penduleze între real și fabulos”, etc.

Pornind de aici, preluând aserțiunea ce vizează lungul „monolog adresat”, cum cataloghează romanul confesiv semnat de Nicolae I. Nicolae, recenzenta are nevoie la rândul ei de un cititor „avizat, capabil să guste finețurile sale din acest regal cultural” pe care ni-l propune, cu atât mai mult cu cât ea însăși simte la un moment dat că, pentru ușurarea lecturii șocante a cărții Elisabetei Lasconi, bunăoară, e imperios necesar să dea „cuvântul autoarei spre a-și justifica/sușține demersul”.

Din fericire pentru el, experimentalul critic literar care este a știut să le descâlcească pe toate, așa încât ofertele de mai sus au mai mult rolul unei *captatio benevolentiae*, decât unul care să sperie, deși asociațiile livrești și paralelele nu lipsesc, iar unele sunt chiar încitante, ca în cazul autorului *Bâlcii de argint (În diagonala Teleormanului, Marin Preda capătă, cu fiecare nouă carte semnată de Ștefan Mitroi, o contrapondere binevenită.)* sau al romancierului Mihail Diaconescu (*Și tot ca la Sadoveanu, găsim aici acele interludii, când omul tace și în pagină își face loc poezia naturii eterne.*)

Cum vom observa, „muncă migăloasă de arheologie literară” face nu numai Dumitru Ion Dincă, pornit pe urmele personajelor moromeșiene la Căldărești, județul Buzău, ci și Rodica Lăzărescu, care are nu numai vocație, ci și instrumentele adecvate pentru a intra atât în miezul cărților comentate, unele „greu de încadrat într-o anume

Rodica Lăzărescu

SEMNE DE CARTE

...

Editura Corgal Press

specie”, cât și în universul ce străbate dincolo de acțiunea personajelor.

Asemenea lui Ion Brad, cel ce „jonglează dezinvolt cu documentele, pe care le tratează ca pe niște personaje”, incisiva comentatoare descoase înțelesurile cărților parcurse precum un „regizor inspirat, le cheamă la rampă, le stabilește ordinea intrării în scenă, le pune să-și declame rolul, le susține partitura cu propriile amintiri, le retrace în culise pentru a le readuce mai târziu în lumina reflectoarelor, astfel încât documentele sunt vii, trăiesc, respiră, iar cartea în întregul ei se dovedește un adevărat spectacol al lumii prin care a trecut”.

Un spectacol în care cititorul îi descoperă, rând pe rând, pe „iscoditorul” Ion Andreiță, reporterul a cărui „principală caracteristică este curiozitatea”, admirator al lui Fănuș Neagu și scormonitor prin arhive în căutarea identităților sătești, dar și căutător de semne ale romanității în orașele europene; Nicolae Dan Fruntelată, autorul unui „roman ce trebuia scris, pentru a aduna într-un alt ceaslov poveștile care nu mai dorm noaptea”; Ștefan Mitroi, cu jocurile sale de nenoroc, o construcție „oximoronică, sub semnul morții” și totodată o „elegie în fața trecerii inexorabile a timpului”; Nicolae I. Nicolae, cu cartea lui ce „mustește de «asociații livrești»” și ne reamintește de vremurile când „se făceau cozi la chioșcurile de ziare pentru a prinde o revistă literară”; Elisabeta Lasconi, „regina paralelelor”, cu *extraordirara* ei „arie a lecturilor”, cu *nemaipomenita* „capacitate detectivistică” și cu scrisul ei „inteligent și scilpitor”, ce în mod normal ar trebui să „contamineze de patima lecturii” cititorii; Nicolae Cabel, „iscoditorul într-un frumos” și „prinț al minții cinematografice românești”, cum îl

(continuare în pag. 21)

(urmare din pag. 20)

numea D.I. Suchianu; Ovidiu Dunăreanu, „povestarul” Ostrovului, la care remarcă „o adevărată enciclopedie a civilizației dunărene”, dar și descrierile de natură și, mai ales, bogăția lexicală, ce „uimește și încântă”; Andrei Moldovan, cu efemeridele de viață lungă ce-l vizează pe Rebreanu și evocările unor personalități de la Blaga la Jean-Louis Courriol; Lorența Popescu, autoarea unui „excelent și necesar studiu lingvistic” dedicat modei feminine în vocabularul românesc la sfârșitul secolului al XIX-lea; Ion Brad, cel ce ne introduce prin poeziile sale în Grecia spirituală și „ne călătorește prin Elada lui”; Angela Martin, cea ce „nu numai că știe să iscodească, să provoace confesiunea, ci și să asculte” cele 17 personaje „în căutarea unui interlocutor”, de la Irinel Popescu la Serge Fauchereau și Ion Holender; Ileana Mălăncioiu, care scrie așa cum vorbește și înțelege cel mai bine ce înseamnă „truda asupra unui vers”, însă și cum a reușit să rămână de-a lungul anilor ea însăși; Vartan Arachelian, cel ce țese „o canava pe care se va broda istoria *regelui romantic*” și ne dăruie o poveste despre „gloria mundi și despre cât de trecătoare este ea”; Diana Dobrița Bîlea și scrierea ei ce „curge alert, intriga nu trenează, autoarea își plimbă personajele și cititorii prin diverse medii bucureștene [...], punându-și protagonistă în situații extreme”; Viorel Savin, cu romanul său aparte „Cinesunta - fata cu trecutul amputat”; Teofil Răchițeanu, împărat al Singurătății și poet al unui „paradis în destrămare”; subsemnatul, cu „un jurnal cu multiple paliere”; Dinu Săraru, cu „harul său de povestitor și de portretist”, ce s-a păstrat și în „romanul unei mari dezamăgiri” cu titlul *Ura din ochii vulpii*; Mihail Diaconescu, enciclopedistul octogenar și povestirile sale moralizatoare de la Vulturești; Dumitru Ion Dincă și a sa imposibilă întoarcere în Poiana lui Iocan; Adrian Țion - călătorul nostalgic și cartea lui ce „nu e nici jurnal de călătorie propriu-zis, nici ghid în sensul denotativ al termenului”, dar care ilustrează „șocurile turistului român”, umilit adesea, și adevărul că „A călători fără griji azi devine o cutezanță”; Liviu Ioan Stoiciu, cu jurnalul său tăinuit pe vremea când era „vai de capul nostru”; Ioan Sbârnă, aflat în „vârtejul schimbărilor” atât înainte, cât și după evenimentele din decembrie 1989, diplomat o vreme în Cipru; Constantin T. Ciubotaru, autorul unui „emoționant gest de neuitare” față de prietenul său Constantin Blănaru; Sânziana Mureșeanu, noua Șeherezadă și cartea-obiect ce ne invită să intrăm în Cetatea Ódidos, cu mențiunea că fiecare personaj are „câte o poartă prin care se intră în povestea lui”; Lina Codreanu, cu romanul „Chemarea apelor”, o scriere „când realistă, când fantastică, încărcată de poezie, învăluită într-un halou sadovenian și totuși purtând puternica ambrență a originalității”.

Numele unora dintre ei se mai repetă de-a lungul paginilor, întrucât în dorința de a cunoaște pe cât se poate exhaustiv opera celor care i-au încredințat rodul trudei lor, Rodica Lăzărescu nu s-a oprit doar la o carte a acestora, de unde și diversitatea sumarului în privința genurilor mai mult sau mai puțin literare, cum nu s-a cantonat nici în zona Capitalei, unde viețuiește, ci a acoperit practic întregul spațiu românesc, inclusiv când a venit vorba de revistele cărora le-a încredințat inițial semnele.

Captivă a cărților, ea ne oferă și de această dată un

model original de receptare a noilor apariții, ce ne dovedește din plin că trăiește în profunzime actul lecturii și că, rămânând în continuare ea însăși, a ridicat de fiecare dată stacheta comentariului, așa că așteptăm cu încredere înmulțirea cu folos a *semnelor*, urmărite cu interes nu doar de autori, ci și de cititorii care i-au rămas fideli.

(urmare din pag. 15)

volumul menționat este mai mult decât o simplă carte memorialistică. Plină de emoție și eleganță, cartea va rămâne o lucrare care va vibra în conștiința cititorilor și va invita la reflexie și aducere aminte, cel mai pregnant în mințile și inimile celor legați de locurile și vremurile memorate.

¹ Petre Rău - „Satul meu în toate dorurile mele”, Ed. InfoRapArt, 2022, p.3

² Petre Rău - „Neostoitele izvoare” (poezii dedicate satului meu), Ed. InfoRapArt, 2021, p.15

³ Petre Rău - „Născut în Zodia Nicorești”, monografie, editura InfoRap-Art, 2017

⁴ Petre Rău - „Neostoitele izvoare” (poezii dedicate satului meu), Ed. InfoRapArt, 2021, p.27

(urmare din pag. 18)

- Ce-avem noi aici? O conspirație nedeconspirată, o lojă de parter sau v-ați adunat doar ca să? Abe, Guriță de Aur, treci la țambal și cât se bolborosește măliga sub ghizdul ceaunului, zi balada lu' zugravu Istrățescu.

(din volumul **Zexe** în curs de apariție)
(va urma)

Marin RADA

LALELE

Sunt mai multe feluri
de a-ți zugrăvi amintirile,
unele trebuie duse
până la capăt,
altele vor mai naște
la rândul lor, amintiri...

Degetele se întorc
pe clapele de pian,
o fereastră deschisă
de vânt, niciodată
n-o să fie preludiul
unei iubiri,

Sunt mai multe feluri
în care se poate începe
o nouă zi,
oamenii își aruncă,
dimineața, ceștile sparte,
cuvintele nerostite,
oglinzile, înainte
de a se oglindi,

Tot ce se trezește în zori,
are atingere de petale,
amintirile se ascund
în fotografii învechite,
macii au culoarea
buzelor tale...

Oare în câte feluri
pot fi umbrele zugrăvite?
Ieri am văzut o femeie
care trecea printr-un vis
cu o rochie de petale
din lalele-nflorite...

MĂRUL

Nu știu cine
a mai aruncat o săgeată,
mărul a mai fost
încă o dată străpuns,
noapte de noapte,
reînviată,
liniștea, peste umeri,
a curs,

Chiar și acum,
o pată de sânge
mă strigă pe nume

de la masa de scris,
nici nu mai știu
de care mireasmă
sufletul îmi fusese atins,

Desculță în iarbă,
tăcerea ascultă
o pasăre vine, între spini,
să mă vadă,
zadarnic înflorește
un cântec pe gură,
inima, o frunză verde
pe sub zăpadă...

O pleopă se zbate
la marginea nopții,
cade o lacrimă
între cer și pământ,
nu știu cine
a mai aruncat o săgeată,
mărul din capătul lumii,
eu sunt!...

GÂNDURI ȘI FLORI

De o viață de om
duc în spate
povara unui cuvânt,
de parcă duc,
legată într-o iluzie,
bucata mea de pământ...

Mai știi stâlpii mei
de la poartă
sculptați cu o daltă
necunoscută,
de un dulgher?

I-am auzit prăvălindu-se,
plângeau flori sălbatice
pe marginea drumului
cu petalele răsucite
după stropii de ploaie
din cer...

Mai trec și acum
cu capul plecat
în țărână...
Stâlpii mei de la poartă
s-au făcut fum,
poiană cu flori
sau gânduri,
să le ții într-o mână...

Florile, niciodată
nu pier!...

Constantin GEANTĂ

IZVORUL CARE URCĂ SPRE STELE

I

- Te las nepoate. Nicodim privea puțin cam tulburat la băiatul care își acorda vioara.

- Bine, unchiule!

- O să întârzi puțin, deoarece la întoarcerea de la târg trec pe la fratele Vasile.

Chipul lui Ion părea transfigurat. Abia terminase treburile gospodărești, când aceeași nestăvilită pasiune îi clocotea prin vine. Din străfunduri un puhoi îi inunda ființa. Trăia transpus în lumea inefabilă a muzicii. Abia percepu ultimele cuvinte ale lui Nicodim, când se pregătea să pună arcușul pe strune.

- Ioane, să nu uiți, când o să vină Nicolae, să-i dai coasa din șopron și să-i spui să treacă mai pe seară!

Aceste cuvinte, venite parcă de departe, îi amintiră lui Ion că este prea devreme pentru a se cufunda în lumea muzicii.

- Bine, unchiule, mergi fără grijă, pentru că voi face întocmai cum spui dumneata!

Abia a ieșit Nicodim, vraja muzicală care inundase încăperea, s-a revărsat și în afară.

De, ce să îi faci, acesta este Ion, umblă cu capul în nori, dar în rest este băiat bun! Eh, dacă nu l-ar fi lovit calul ală nărăvaș atunci când era mic, poate alta ar fi fost soarta lui, rosti Nicodim și poarta se închise după el.

II

Totul părea nefiresc. În visul melodic acordurile căpătau nuanțe, iar sunetele se materializau în densitatea unor culori acvatice. Plutea în spații fără de contur, iar noțiunea timpului dispărea. Totul se cufunda într-o fluiditate celestă. Sentimentele vechi căpătau o altă nuanță, iar trecutul reînvia.

"Această floare este un înger." Romina prindea contur în acest univers fabulos. „Păcat că totul este altfel de cum ne-am dori!”

Încet, încet aceste figuri deveneau tot mai șterse. Din acele vremuri numai un parfum discret se mai păstra între cutele amintirii. Spiralele albastre îl purtau printre codrii străbătuți de răcoarea înserării. Un tumult îi învolbura amintirile, iar o briză verzuie îi străbătea reveria.

III

Destinul își urmează implacabilul mers. Undeva un eveniment reprobabil a aprins o ură care mocnea de multă vreme. Balaurul pasiunilor a fost deșteptat de o faptă abominabilă, în care tâlhăria s-a întâlnit cu sora sa cea bună - crima. Astfel, un individ de vreo 25 de ani a fost găsit mort. S-a constatat că fusese ucis și jefuit de niște țigani, care de mult timp tulburau liniștea comunității.

Ura acumulată în timp, corelată cu faptele recente s-a defulat, iar până mai ieri pașnicii cetățeni au pornit ca într-un torent uriaș să-i pedepsească pe făptași.

Un vuiet a cuprins comunitatea rromilor, iar după aceea uraganul s-a dezlănțuit. Au fost molestate persoane, au fost alungați toți cei care, având pielea tuciuire, aveau și sufletul la fel.

Nimic și nimeni nu a fost cruțat. Femei, bătrâni și copii au avut de suferit. Vinovat și nevinovat, au avut aceeași soartă - linșajul.

După un timp, când iureșul părea că se mai potolise, câțiva din grupul „justițiarilor” se apropiară de casa lui Nicodim.

- Ia te uită, a mai rămas o cocioabă în picioare!

- Nu vezi că am ieșit din țigănie, zise altul?!

- Să nu facem, fraților, vreo greșală! adăugă altul.

- Ce greșală? Trebuie să stărpim toate lighioanele!

- Fraților, Dumnezeu este sus, iar dacă vom greși, ne va costa foarte scump...

- Dar mai lăsați dracului vorba! La treabă!

O melodie răsuna îmbietor.

- Aceasta este o cântare de inimă albastră.

- Fraților, eu zic să nu ne pripim.

Însă o lovitură, urmată de o îmbrâncitură, aduseră la tăcere pe ponderator. După aceea, și cei trei care erau de partea împăciuitorului, l-au urmat pe șef, mânați de instinctul de turmă.

IV

- Bine te-am găsit, frate Vasile!

- Bine ai venit, frate Nicodim. Dar i-a loc sa bem o țuică și să mai depănăm amintiri!

- Nu pot să stau prea mult, deoarece i-am promis lui Ion că mă voi întoarce cât pot de repede.

- Apoi, bietul Ion de mic a avut necazuri. Mama sa Eufrosina a murit la naștere, iar fratele nostru Nicolae a pierit pe front. Mare noroc a avut cu tine.

- Mare noroc am avut și eu cu el. Rămas vădov de tânăr, Ion mi-a alinat sufletul.

- Apoi, bietul de el a rămas cu urme de la boala care avut-o după accidentul din copilărie.

- Așa este. Abia își târăște piciorul stâng.

- Dar parcă aveai o vecină, pe Romina.

- Da, era fata lui Lae Chiorul.

- Lae, cel care cânta duminica la hore ?

- Da. El l-a învățat și pe Ion să cânte la vioara care o avea de la tatăl său, Nicolae.

- Nicolae era un dascăl renumit.

- Doar el din familia noastră a avut mai multă școală.

- S-a trudit o groază de ani cu învățătura.

- Dar pe lângă școala de pedagogie a urmat și câțiva ani de conservator. Apoi...

- Cunoscând-o pe Eufrosina, a părăsit conservatorul și a fost învățător la noi în sat.

- Lui i-a moștenit Ion chemarea spre muzică.

- Iar Lae era tot timpul pe lângă tine cât timp ai avut potcovăria.

- Am scăpat de ea după ce calul acela blestemat l-a lovit pe Ion și a zăcut săracul un an prin spitale. Apoi Lae a murit, iar Romina s-a dus în lume și nu am mai auzit nimic de ea.

(continuare în pag. 24)

- Din câte îmi aduc aminte Ion o iubea?
- A iubit-o mult pe această țigăncușă, iar ea se juca cu sentimentele lui. Săracul Ion a urmat și el vreo șase clase, iar după accident a rămas acasă. Mult îi mai place să citească! Mereu când vin de la târg îi aduc câte o gazetă sau o carte. El o citește duminica și apoi îmi spune în fiecare seară, până să adormim, câte ceva din ea.

- Acum e mare...
- Peste două luni o s-ă împlinescă 20 de ani. Dacă soarta i-ar fi fost prielnică, acum s-ar fi pregătit să meargă în armată.

- Dar ai auzit ce s-a întâmplat?
- Nu, ce s-a întâmplat?
- Pe lângă satul vostru a fost omorât și prădat un om de niște țigani?

- Demult?
- Posibil, însă eu am auzit la radioul vecinului când am fost să-i duc coasa pe care i-am reparat-o acum vreo două ceasuri.

- Serios?!
- Și mai spuneau că a sosit o trupă de jandarmi, deoa-rece de aseară au început să dea foc la casele țigănești.
- Aoleu, eu cu Ion locuim la marginea țigăniei.
- Casa noastră părintească se află chiar lângă țigănie.
- Eu trebuie să plec! Vasile, un ghimpe mă înțeapă în inimă.

- Nicodim, dacă au venit jandarmii, trebuie să se fi potolit toată tevatura.

- Eu plec, curând se înserează. Ne mai vedem.
- Desigur, luna viitoare când faci tu 60 de ani îți aduc o coasă.

- Serios?
- Știu cât ai nevoie de una.
- Cât mă costă?
- Nimic, ce Dumnezeu, nu suntem frați? Iar tu m-ai ajutat de câte ori am avut nevoie de ceva.

- Atunci și eu o să pregătesc ceva bun de mâncat, dar și o felie de țuică. Acum te las.

V

Flăcările creșteau, dar Ion nu le observa. Prin intermediul cântului, intrase într-o zonă în care totul căpăta un alt sens.

“Visul ciocârliei este zborul, visul florii este mireasma!”

Totul părea nefiresc. Romina prinsese din nou contur. Trufașă de mult timp îl evita cramponându-se de infirmitatea lui. Însă el o readucea în toate cântecele sale. Ascultase cântece la radioul din sat sau la câte un târg, atunci când Nicodim îl lua cu el. Calul lor se prăpădise de vreo doi ani. Neavând bani să ia altul, Nicodim se ocupa cu dulgheria și cu munca pământului. Ion abia târându-și piciorul drept rămânea să se ocupe de treburile gospodărești.

Sustras realului, trăia în lumea imaginației. Reproducea cântece pe care le auzise la radio, la târg sau pe care le cânta mai demult Lae Chiorul. De multe ori chiar improviza anumite melodii. Compusese și câteva texte. Astfel, acum interpreta o melodie proprie. Avea o voce armonioasă și caldă:

Tu ești un fluture stingher
Care s-a așezat pe-un colț de cer.
Ca să te prind ar trebui și eu să zbor,

Dar... vai al meu picior
Mă ține aici înlănțuit
Printre dureri de negrăit.

În schimb, să zbori mai sus mereu
Acea care-n gândul meu
Ești ca o stea de catifea
lubirea mea.

Eu te visez în nopți târzii,
Dar nu mai vii în zori de zi.
Zboară spre cer tu, porumbel,
Să te privesc de-aici stingher...

- la' ascultați, mă, le arde de cântat, ai dracului de cioroi!

- Dar știi că nu e rău deloc ?
- Ce ai, mă, și pe tine te-a fermecat dracul?
- “O cioară și o vioară” sau „națiune și pasiune”...
- la' mai lăsați trâncăneala și la treabă! Ce dracu, acum vine noaptea!

VI

Nicodim privea stupefiat la casa care se mistuia în flăcări. Nicolae, apropiind-se încet, l-a bătut pe umăr.

- Te-ai întors demult?
- Dar ce s-a întâmplat?
- O răfuială cu cei care ieri...
- Da, da... parcă mi-a spus ceva Vasile. Dar cu Ion ce s-o fi întâmplat? O, nu, nu se poate... a zis Nicodim cu o voce tremurândă și s-a prăbușit la pământ.

Anii au trecut, iar de Nicodim nu s-a mai auzit nimic. După îngroparea rămășițelor lui Ion, a plecat și dus a fost. În schimb, cei care trec pe lângă ruinele casei lui Nicodim, spun că în Noaptea de Sânziene se aude o melodie nefirească în acel loc.

Acestea le povestea un bătrân într-una din zilele de sărbătoare nepoților care veniseră în vizită pe la el. Iar după ce și-a șters lacrimile, a continuat:

- Poate că sufletul lui Ion se întoarce câteodată dintre stele pentru a revedea locul unde s-a născut, iar de aici, ca o undă, revarsă melodii prin râul amintirilor.

CAVALERUL BUNEI SPERANȚE

I

De multe ori privesc prin ocheanul amintirilor. Din trecut îmi apar imagini ale unor personaje demult apuse. Astfel, în secolul..., din mileniul..., a trăit un om. Era un om bun, evlavios, cu frică de Dumnezeu și dragoste față de semenii. Acesta a rămas în amintirea celor mulți cu denumirea de Cavalerul Bunei Speranțe.

Castelul său se afla pe o stâncă abruptă, iar pentru a ajunge la el trebuia să treci pe un pod care se întindea peste o prăpastie. Acest pod mobil făcea legătura între acel loc solitar și lumea din jur.

Cavalerul, care trăia izolat de ceilalți, umblase mult prin lume și participase la multe bătălii. După ce se săturase să colinde prin țări străine, într-un târziu se hotărî să se reîntoarcă pe meleagurile

(continuare în pag. 25)

natale, unde avea un castel pe care l-a moștenit de la unchiul său.

Era viteaz, generos și ajuta pe oricine îi cerea sprijinul. Astfel a rămas în memoria colectivă acest individ înalt, bine făcut și care era foarte iubit pe moșia sa și nu numai. Cum în vremuri de restriște cei năpăstuiți au nevoie de ajutor, foarte mulți își doreau să apară un salvator.

Nu se știa prea multe despre el. Numele i s-a pierdut în negura timpului, în schimb, a rămas în memoria tuturor cu denumirea de Cavalerul Bunei Speranțe. Legenda care îl învăluia i-a făcut pe mulți să creadă că este un duh răstăcitor prin veacuri care își caută liniștea eternă.

II

Dintre multele fapte de vitejie, care au rămas în conștiința posterității, amintim numai câteva.

Astfel, prin acele locuri bântuia un balaur, care omora oameni și animale. Oi, capre, vaci sau oameni care treceau pe lângă pădurea unde se afla dihania, erau devorați. De multe ori au încercat sătenii de lângă pădure să o prindă și să o ucidă, dar nu au reușit. Cei care se aventurau în pădure în nopțile cu luna plină, ziceau că acest balaur, care este înfiorător, scoate flăcări pe gură și că nimeni nu-i poate sta în cale.

Au pierit foarte mulți oameni și animale. Dihania ieșea și ataca gospodăriile oamenilor la începutul nopții, iar mai apoi și în plină zi. Era foarte rapid, iar în urma lui rămâneau urme din cadavrele devorate.

Într-o zi acei săteni au aflat de la un pelerin de acest cavaler care se afla cam la o distanță de două zile de mers călare. Tot de la acel pelerin, au aflat că la castelul său nu se putea ajunge, iar dacă doreau să îi lase un mesaj trebuia să o facă prin legarea acestuia de o piatră care era aruncată printr-o catapultă la castel.

Ajungând la preotul satului din zona în care se afla castelul cavalerului, un grup de oameni din zona în care se afla balaurul, i-au cerut acestuia să scrie un mesaj către cavaler, iar acesta a fost catapultat.

Timpul trecea, dar nu se ivea niciun răspuns de la cavaler. Când nimeni nu se mai aștepta, într-o zi apare un cavaler îmbrăcat în zale, cu o lance impunătoare, pe un cal alb, însoțit de un scutier.

- Unde este starostele acestui sat? se adresă el unui bărbat între două vârste.

Acesta își scoate căciula, face o plecăciune, apoi întrebă:

- Să îmi fie cu iertare, mărite oștean, cine îl caută?

- Sunt cavalerul pe care l-ați chemat să răpună balaurul.

- Mărite oștean, eu sunt fiul său cel mare, și vă voi conduce spre casa sa!

Conducându-l bătrânul care se apropia de 80 de ani, a fost primit în casa sa, ospătat împreună cu scutierul său. Caii celor doi au fost îngrijiți de doi nepoți ai starostelui. După ce a discutat cu el, seara au fost convocați toți frunțașii obștii.

- Uite cum stau lucrurile, zise cavalerul, am nevoie de vreo zece bărbați viteji pentru a omorî acel balaur!

Zis și făcut. Împreună cu zece țărani în putere au construit o capcană în care au pus țepușe înfipte în pământ și pe care au acoperit-o cu o rogojină peste care au presărat un strat de frunze. Împrejurul acestei gropi erau niște pomi tăiați care se prăbușeau la prima atingere.

- Acum ne trebuie o oaie care va fi momeală. Întrucât deseară este lună plină, se pare că jivina va ataca.

Au adus o oaie care era legată pe rogojină de pomii care abia se mai țineau în picioare.

Într-adevăr, în seara aceea a apărut dihania. A căzut în capcană, iar țepușele i-au sfărtecat abdomenul, copacii au căzut peste ea, iar gâtul i s-a prins în laț. Gemea de se auzea de la câteva poște depărtare. Cavalerul i-a retezat capul și astfel au scăpat acei oameni de belea.

III

Altădată, într-un alt sat, prădau hoții. Frunțașii satului au delegat un reprezentant care a ajuns la domeniul cavalerului. După ce a fost înștiințat, acesta apărut în armură, călare pe un cal alb în spume, cu lancea, paloșul și scutul. Era însoțit de doi scutieri. Împreună cu oamenii locului a pregătit o capcană în care au fost prinși hoții în frunte cu căpetenia lor Miu.

Astfel, acei oameni, sfătuiți de cavaler, au răspândit vestea că în noaptea de Sânziene, pe la Puntea Dracului, va trece prin sat o căruță a unui negustor bogat, care se află în drum spre graniță.

Au pus mână de la mână și au strâns bani și lucruri de preț. Cavalerul i-a ajutat și el cu mai multe pungi cu galbeni. La data anunțată o trăsură trecea prin sat. Când alfa la Puntea Dracului, hoții în frunte cu șeful lor Miu au atacat trăsura, dar mare le-a fost mirarea când au fost înconjurați de vreo douăzeci de oameni în frunte cu Cavalerul Bunei Speranțe.

Au fost prinși, iar după judecata obștii, au fost trimiși la judecata stăpânirii. Bătuți la tălpi cu nuiielele și spânzurați cu capul în jos deasupra unor focuri în care se afla ardei iute, tâlharii și-au mărturisit faptele. Au fost trimiși la ocnă pentru mulți ani. Lui Miu, căpetenia lor, i s-a tăiat mâna dreaptă și a fost însemnat cu fierul roșu în frunte. A fost eliberat și lăsat în viață, pentru a fi pildă și pentru alții. Dar nu peste mult timp a fost găsit mort la o răscruce de drum.

IV

Altădată un sat era prădat de câțiva soldați răstăciți în timpul retragerii unei armate turcești. Și acei locuitori au apelat la Cavalerul Bunei Speranțe, acesta, atrăgându-i în cursă pe acei mercenari. Li s-a tăiat capul și au fost aruncați într-o prăpastie de pe un munte. Atunci Cavalerul ar fi rostit:

- Astfel vor păți toți prădătorii și hoții!

Curând s-a dus vestea dispariției mai multor soldați. Fiind învinși de oștile leșești și urmăriți de oamenii lui Vodă, oștile turcești se retrăgeau în debandadă peste Dunăre.

Multă vreme a dăinuit amintirea Cavalerului Bunei Speranțe. Acesta era bun și milostiv. Atunci când i-a scăpat de hoții lui Miu, oamenilor din acel sat le-a lăsat mai multe pungi cu galbeni, la fel cum a lăsat și oamenilor din satul prădat de oștenii turci. Nu primea niciodată recompensă pentru faptele sale. Dacă auzea de oameni aflați la necaz, le sărea imediat în ajutor. Așa s-a întâmplat cu oamenii dintr-un sat care a fost inundat. La câteva zile de la dezastru, în acel sat au sosit oameni din partea acelui cavaler, care au împărțit în numele lui mai multe pungi cu galbeni.

Ajunsese un personaj care era iubit, respectat și

(continuare în pag. 32)

Nicolae CREPCIA

în ibricul amintirii

berzele se pregătesc de plecare
 și eu n-am băut cafea la Ada-Kaleh
 se rotesc se rotesc tot mai sus pe cer
 gol rămâne cuibul lor pe acoperișul poeziei
 în el se va așeza dorul
 ca o pasăre tămăduitoare

în ibricul amintirii arama s-a coclit
 s-a dus și cafegiul turc
 cu tot cu cafeaua lui la nisip
 cu tot cu insulă

din Ada-Kaleh
 din toatele ei
 a mai rămas doar o poveste
 pe care din când în când o spune Dunărea

un netimp fără poezie

poezia trece pe lângă mine ca o străină
 nici măcar cu o privire nu mă învrednicește
 și cât netimp am așteptat să se întoarcă
 trece pe lângă mine ca o necunoscută
 unduindu-și silueta provocatoare
 și neîncorsetată
 dureros de seducătoare

îmi pipăi viciile
 sunt la locul lor
 totul pare în ordine
 atunci de ce m-a părăsit

știi că ea-i o mare devoratoare de suferință
 și de-aceea știi că se va întoarce la mine
 cândva
 să-mi culeagă lumina din răni

zidul care ne separă

în zidul care ne separă
 ca pe două ideologii
 ca pe două tăceri
 ar trebui săpată o fereastră
 în care să se așeze temeinic
 lumina

sau și mai bine
 pe zidul acesta înalt și inutil
 ar trebui înșirate
 toate furnicile iertării
 să-l demoleze definitiv
 (cum Zidul Berlinului)
 să-l facă drum de piatră
 pe care să ne preumblăm
 cu sentimentele puse în ordine

între înserare și frig

iarba crescuse în jurul meu
 înaltă și deasă
 și era neagră de verde
 cuvintele mă priveau nedumerite
 nu aveau nici cea mai vagă intenție
 să se organizeze
 într-un poem
 îngrămădite în îndoieli behăiau
 ca o turmă de oi rătăcită
 voiam să mă întorc în vis
 dar visul era o corabie
 în depărtare
 din care se mai zărea doar catargul
 am început să rătăcesc pe drumul
 dintre înserare și frig

în noaptea cea lungă a așteptării

chipul tău nu se vedea
 se zăreau numai sânii tăi
 legănați de ritmul pașilor
 sunând ca două clopote de sărbătoare
 chipul nu ți se vedea
 dar drumul se întindea până la mine
 sub pașii tăi
 ca o iarbă înaltă sub vânt
 ca o mare sub pavilionul unei corăbii

chipul tău era durere
 și singura formă a iubirii
 deși nu se vedea
 el era de mult în mine
 și lumina
 în noaptea cea lungă a așteptării

creștea sorbind tăcerea

era dimineață rourată de vară
 o dimineață încă nedimineată
 în care am auzit un cântec
 un cântec nemaiauzit care ieșea
 din gușa unei păsări nevăzute
 numai cântecul se vedea ieșind
 ca un foc de artificii
 din gușa păsării nevăzute
 luminând ca o duminică
 sau ca o mare iubire

vă spun că am ascultat un cântec
 un cântec nemaiauzit
 un cântec care lăsa
 urmele pașilor pe cer
 de parcă Dumnezeu era cântecul
 care lăsa pe cer urmele pașilor

un cântec nemaicântat
 se năștea nicăieri și pretutindeni
 el pe sine din sineși
 creștea sorbind tăcerea
 un cântec nemaicântat
 niciodată altădată

Lucia PĂTRAȘCU

Virginia STANCIU - Fabule pentru copii, Fabule pentru școlari, Lumea copiilor

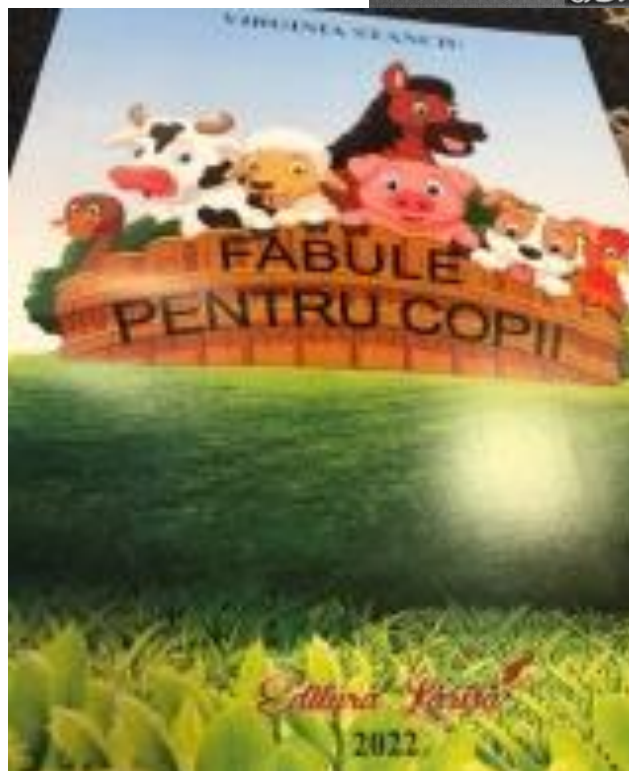
Despre poeziile pentru copii putem spune că ele sunt creații ce alcătuiesc o cunună de iubire oferită celor mici din seninătatea unui suflet, care nici peste ani nu a uitat farmecul unor versuri jucăușe, pe care bunica le citea la gura sobei nepoților uimiți și ascultători foarte atenți. De aceea, a putea să scrii pentru copii este o bucurie. Un fel de a întoarce darul primit și un fel de a zidi în inima celor mici sentimente de iubire primită și niciodată risipită. Este o lume magică prin care nimeni nu se satură a călători! Iar atunci când poeziile sunt scurte, armonioase, iar viețuitoarele se joacă la fel ca și copiii și, adesea, împreună cu aceștia, farmecul este definitiv asigurat, motiv pentru care astfel de versuri devin nemuritoare.

În această categorie intră și fabulele pentru cei mici. Dacă studiem dicționarele aflăm că fabula este o scurtă povestire alegorică, ce aparține genului epic, de obicei în versuri, în care autorul personifică animale, plante, fenomene ale naturii și lucruri pentru a satiriza anumite năravuri, deprinderi, mentalități sau greșeli cu scopul de a le îndrepta. Ea are următoarea structură: povestirea propriu-zisă (istorioara cu tâlc) și morala (învățătura), care poate fi și un proverb și reprezintă specia genului epic în versuri sau în proză, în care sunt povestite diferite întâmplări puse pe seama animalelor, a păsărilor, a plantelor sau ale unor obiecte personificate. Acestea sunt imaginate în situații omenești, iar faptele narate constituie o alegorie.

Se mai poate specifica faptul că aceste scrieri există în creația literară și se întind în timp și în spațiu. Au pornit din Grecia, ajungând la Roma, nu ocolesc India, Persia și populează întreaga lume. Cine nu a auzit de „Greierile și furnica”, fabula grecului Esop, „părintele fabulei”, de „Lupul și mielul”, fabulă creată de Jean de La Fontaine, ori de creațiile rusului Ivan Andreevici Krîlov (ex: „Leul la vânat”). Și, desigur, fabuliștii români: Gheorghe Asachi, Alecu Donici, Grigore Alexandrescu, Vasile Cîrlova, George Ranetti, George Topârceanu Gheorghe Sion, Tudor Arghezi și chiar Ion Luca Caragiale...

În general, în aceste fabule, un autor redă situații reale, inspirate din viața oamenilor, situații în care plasează câteva animale, ce au un comportament identic cu cel uman. În general, aceste fabule sunt poezii cu un caracter moralizator, ușor ironice sau chiar satirice. Dar niciodată, sarcastice. Mai sunt fabule inspirate direct din viața necuvântătoarelor, ce pot avea ele însele un comportament corect, exemplar, constituindu-se în adevărate pilde pentru cei mici. Și acestea au un caracter educațional, devenind adevărate modele.

Un nume brăilean dorește să intre neașteptat în lumea cărților pentru cei mici, prin intermediul fabulei și al poeziei dedicate lor. Este vorba despre inginerul agro-

nom Virginia Stanciu, o septuagenară, mamă a patru copii, bunică a cinci nepoți și străbunică, care, la o vârstă respectabilă, după ce, ca inginer agronom, a supravegheat ani și ani creșterea culturilor și a propriilor copii, a descoperit că mai are ceva de făcut, și anume, o formă de educare a celor mici, prin condeiul său harnic. Și, de aproximativ doi ani, a început să creeze și să publice poezii pentru copii. Astfel au luat naștere două cărți cu poezii pentru cei mici, intitulate: „Grădinița noastră – Poezii” - 2022 și „Lumea copiilor” - 2023 și trei cărți cu fabule: „Fabule pentru copii” - 2022, „Fabule pentru școlari” - 2022, „Fabule - volumul I” - 2023, toate publicate la editura „Larisa” din Câmpulung. Este în tipografie „Fabule” - volumul II și sunt în lucru materiale pentru cel de al III-lea volum. Toate aceste cărți sunt niște filade, cu un număr mic de pagini și de titluri, (între 12 și 25 de titluri, fiecare), unele reprezentând poezii pentru copii, celelalte cuprinzând fabule. Aceste cărți au mărimi diferite, așa cum a considerat autoarea să le asorteze cu numărul de poezii și cu vârsta copiilor. Cărțile au un aspect foarte îngrijit, sunt frumos finisate, plăcute pentru gustul celor mici. Marea atracție a acestora este grafica semnată de Andreea Nedelcu, care cu mult discernământ jonglează între talentul propriu și imagini de pe internet, împletind totul într-o armonie și expresivitate cromatică specială, ce dă viață fiecărei pagini, crescând astfel valoarea cărților. Iar versurile fiecărei cărți se adresează eșalonat copiilor de diferite vârste, începând cu prima vârstă de înțelegere a cuvântului dintr-o carte.

Virginia Stanciu a pornit a scrie într-o joacă, așa cum o bunică își alintă nepoții în leagănul unor cântecele simple și adormitoare. Apoi a înțeles că acest mod poate deveni un mijloc de educație. Și, așezând întâmplările zilnice lângă gândurile sale, a imaginat povestiri pline de farmec, de ludic, scrise în versuri zburdalnice, autoarea dorind ca fiecare copil

(continuare în pag. 28)

să afle câte ceva despre animăluțele pe care le întâlnește, dar mai ales despre năvaurile, defectele, răutățile, ce pot fi întâlnite în jur, la semenii noștri, exemple ce pot și trebuie ocolite. Așa cum precizează Cristina Mincu în prezentarea uneia dintre cărțile cu fabule: „Fiecare dintre acestea are câte o morală pe înțelesul copiilor, oferind mici doze de înțelepciune care să-i ghideze pe drumul devenirii lor în oameni mari.”

Virginia Stanciu, o persoană, care nu are *antecedente* de creație literară, a pășit în lumea celor mici cu acest debut întârziat la vârsta de peste 70 de ani, prin jocul vesel al cuvintelor și a găsit, astfel, modalitatea de a fi în rândul aceluia care vor să facă educație prin scrierile lor. Este o stare plăcută, cu o responsabilitate majoră, deoarece a scrie pentru copii înseamnă mult mai mult decât a înșira „cuvinte goale ce din coadă au să sune”, cum spunea marele poet Mihai Eminescu. Fără a fi cadru didactic, fără a avea pregătire specială în acest domeniu, autoarea intră cu nonșalanță în literatura pentru copii, o literatură cu pretenții. Deoarece a te juca, a glumi și a scrie pentru copii este un lucru foarte serios. Întotdeauna trebuie să iei în considerare dezvoltarea lor afectivă, intelectuală și caracterială. Pe lângă temele serioase și educative abordate, este necesar ca totul să fie scris corect din punct de vedere gramatical, ortografic și ortoepic, folosind cuvinte expresive și totuși simple, fără imprecășii ce pot polua zestrea lingvistică pe care un copil o agonisește în timp. Este ceea ce autoarea se străduiește să realizeze. Iar dacă cititorii vor mai întâlni unele scăpări în paginile acestor cărți, acestea își au explicația în faptul că autoarea a trăit o stare exaltată de început literar, surprinsă fiind ea însăși de posibilitățile acestui meșteșug, dar uitând, probabil, că se adresează celor mici, care absorb ca un

burete ceea ce li se servește. Astfel că rimele sunt uneori despletite, vocativului îi lipsește trena virgulelor, iar dativul primește forma cea mai puțin literară posibilă. Putem da câteva exemple: rima - „**A piuit și-a apărut / Un pui din oul la clocit**” – A piuit și s-a ivit / Un pui din oul cel clocit, ori A apărut și-a piuit / Un pui din oul cel clocit (*Puișorul*); modul vocativ - „**Grădiniță te iubim...**” - Grădiniță, te iubim... (*Grădinița*); modul dativ - „**Și-i spune la urs...**” - Și-i spune ursului... (*Vulpea hooță și șireată*). (Dativul nu acceptă decât trei prepoziții: *mulțumită, grație și datorită*. Nu mai accentuăm și cacofonia „...și șireată!”). dar nici nu puteam trece peste ele, ca și cum nu le-am observat. Însă, puteam accepta ideea că de vină este calculatorul, care mai face mici jonglerii de scriere. Sau puteam cita ideea criticului literar brăilean Dumitru Anghel, atunci când făcea referire asupra scrierilor unui poet: „*Așa a ales el să se exprime...*” în acel moment. De fapt, sunt situații lingvistice ce nu ar fi existat dacă Virginia Stanciu ar fi apelat la un lector de carte, care i-ar fi semnalat aceste câteva inadvertențe, explicându-i că pentru copii se scrie în modul de exprimare cel mai simplu, însă niciodată incorect. Accentuăm acest fapt, deoarece fiecare condeier începător am trecut prin aceste *furci caudine*, am înțeles, am învățat și ne-am corectat.

Subliniam faptul că fabula, ca și creație literară, respectă anumite reguli. Are personaje, acțiune narativă, încadrare spațială, temporală, are o morală și fiecare autor de fabule zăgrăvește lumea reală pe care o cunoaște. Tot astfel Virginia Stanciu, în fabulele sale, pe lângă partea narativă, în care povestește o anumită situație, adaugă cea de a doua parte, morala, scurtă, educativă și plină de învățăminte, exprimată clar și concis. Numai atunci când acțiunea din fabulă este foarte convingătoare, morala se subînțelege și poate lipsi. Orice fabulă are rolul de a face un cititor mare sau mic să mediteze asupra noțiunii de dreptate și să realizeze situația comparativ antitetică a celor

(continuare în pag. 29)

două părți, în care întotdeauna partea care abuzează de puterea sa își primește lecția corectivă, ca o pedeapsă binevenită, ce intenționează să așeze lucrurile în firescul lor.

Prin caracterul lor satiric și moralizator, personificările pe care autoarea acestor fabule le folosește devin convingătoare și cititorul recunoaște cu ușurință tipologiile aduse în prim plan, precum și caracterele lor. Astfel șoricelul lacom, imprudent, intră în stupul albinelor, să fure mâncare, însă acestea îl pedepsec pe intrus, înțepându-l, și-l învelesc în ceară pentru a-l neutraliza definitiv.

Animalele, păsările, plantele (obiectele, chiar!), ca personaje ale fabulei, reprezintă fiecare o anumită trăsătură de caracter (iepurele se teme, vulpea este șireată, lupul este lacom). Însă, mereu, ceva în desfășurarea acțiunii intervine și corectează aceste trăsături negative (iepurele devine curajos, vulpea se păcălește pe ea însăși, iar lupul învață simțul măsurii). De aceea, prin creația sa, autoarea se străduiește să repare aceste defecte, închipuind o ficțiune inspirată din realitate, în care totul se poate schimba. Scrierea autoarei folosește alegoria, în care presară multe dialoguri, repetiții, multe onomatopee, pentru a realiza nuanța comică și pentru a da o anumită vioiciune și naturalețe întregii acțiuni, spre a bucura cititorii.

Este adevărat că există și fabula scrisă pentru oamenii mari, în care stările conflictuale au loc pentru a reliefa lucruri reprobabile deja cunoscute, creația având un caracter umoristic, de cele mai multe ori. Ea se deosebește de fabula pentru cei mici, jucăușă, ludică și întotdeauna cu caracter educativ. Furată de noutatea creației, autoarea acestor cărți de fabule așază în paginile lor cu adresaibilitate către cei mici și anumite fabule pentru cei mari. De exemplu, în fabula „*Struțul și barza*” lucrurile sunt specifice oamenilor mari. Struțul, devenit bogat și potent financiar, dorește „*O frumoasă soață-n bățatură... ceva gen top-model...*” Alege o grațioasă barză, îi face daruri consistente și o cere de soție. Însă ea, mereu călătoare, îl refuză: „*Iarna mă duc în altă țară! / Cu mine nu te pot lua, / Că nici măcar nu poți zbura! / Eu mi-am găsit un cocor! / Cu el sigur o să zbor!*” Este o bună morală care îl învață pe struț că trebuie să-și aleagă perechea potrivită: „*N-o să mai caute top-model, / O să-și ia una la fel ca el!*”

În general autoarea folosește, și bine face, versuri lejere, ce cheamă în hârjoana lor atenția și interesul celor mici și exprimă entuziasmul acestora la întâlnirea cu bucuriile pe care le trăiesc: „*Grădiniță te iubim, / Că la tine noi venim / Și nu vom uita deloc / Ce frumos e acest loc!*” (*Grădinița* din cartea *Grădinița noastră*). Sau: „*Natura toată a înviat / Și barza-n cuib s-a așezat. / O, primăvară, bun venit! / Ne bucurăm că ai sosit!*” (*Primăvara*, idem).

Reliefarea însușirilor personajelor este esențială în fabulă, întrucât autorul își propune să critice anumite defecte omenești întruchipate de acestea. Astfel, se realizează cea mai importantă trăsătură a fabulei - caracterul ei satiric și moralizator - deoarece scriitorii urmăresc ca, printr-o atitudine critică, să îndrepte anumite trăsături negative de caracter, să transmită unele învățăminte, ce curg ca semințele semănate în pământ reavăn, știut fiind că ele vor aduce roadele educative.

Criticul Viorel Mortu-Coman spune că: „*Pentru fabulă totul este veridic, nimic ficțiune, exact ca în viață. Un tip reușit de poezie este cea ludică, poezia jocului, o poezie foarte bine disciplinată, cu cantabilitate și o melodicitate remarcabile, cu un sunet pur al vocalelor și consoanelor, cu o sintaxă foarte curată, lucru care nu este la îndemâna oricui.*”

De aceea, este meritorie orice încercare de educație prin scris și avem convingerea că Virginia Stanciu nu se va opri aici, iar creația sa va fi din ce în ce mai armonioasă și mai bine întocmită, bucurând sufletul celor mici.

Cristian MLADIN

“Las spectacolul să mă joace pe mine iar bucuria mea este fără margini”

Interviu cu Izabela Cotescu, actor-păpușar al trupei Marionete a Teatrului Clasic “Ioan Slavici” Arad

Pentru unii oameni, copilăria e o stare de spirit. Se pot numi binecuvântați. Iar atunci când pasiunea devine meserie, bucuria crește exponențial. Avem astăzi alături de noi un invitat special, în persoana Izabelei Cotescu, actor-păpușar al Teatrului Clasic “Ioan Slavici” Arad. Să închidem preț de o clipă zgomotul minții și să ne întoarcem în lumea copilăriei și a viselor:

Cristian Mladin: *Timpul este un etalon predefinit atunci când avem nevoie de validare sau organizare. Pentru un artist-păpușar se pare că timpul s-a oprit la perioada copilăriei. Cum vezi această proporție spațiu-timp raportat la spectacolele de marionete?*

Izabela Cotescu: Hai să le luăm pe rând. Timpul. Există o teorie a timpului non-liniar în fizica cuantică. Această teorie, pentru mine, reprezintă realitatea dintotdeauna. În momentul în care intru în scenă, alunec într-un timp care curge diferit, legile sunt diferite, e o întrebare la care am acces, cu o intensitate care diferă de la un spectacol la altul. Am experimentat acest fenomen dintotdeauna, doar că, la începutul carierei mele, nu înțelegeam ce se întâmplă. Era foarte ciudat pentru mine saltul într-un spațiu-timp în care corpul meu face altceva, vocea mea sună altfel, parcă alte legi guvernează și mă mișca pe mine ca pe o marionetă. După ce am învățat ce înseamnă transa meditației, a creației, a visului, am exersat acest salt și în viața de zi cu zi.

Trec acum la organizare, pentru că se leagă cumva. În viața de zi cu zi, organizarea mea se face spontan, în funcție de nevoile și dorințele mele. Știu sigur că, văzut din afară, pentru unii, pare că merg haotic, sar de la o activitate la alta, de la un subiect la altul, fără să-l fi epuizat/terminat pe primul. În „haosul” acesta, eu am o eficiență maximă, din punctul meu de vedere. În lumea mea, eu mă joc după regulile mele și am o flexibilitate maximă în raport cu mediul exterior. Iar punctualitatea mea mă surprinde și pe mine. Ajung unde am nevoie, exact când am nevoie.

În scenă, organizarea vine din altă parte. Tot ce am de făcut, este să mă relaxez și să păstrez credința că acel spectacol este cel mai bun în care am jucat vreodată. Las spectacolul să mă joace pe mine iar bucuria mea este fără margini.

Am ajuns la validare. Această nevoie internă a fost prezentă până la un moment dat. Apoi, când am înțeles că fiecare individ este unic, are propria lui lume interioară, cu propriile reguli, validarea și-a pierdut sensul, pentru că nu avem același sistem de referință. Cum știu că am făcut bine ceva? Simt! Atât. Accept și respect opiniile

Izabela Cotescu

radical diferite, ador conversațiile în acest sens, ador să descopăr puncte de referință diferite de ale mele.

Aș mai adăuga aici că am lucrat la recâștigarea copilăriei și disponibilitatea jocului spontan în scenă timp de trei ani, primii trei ani ai mei pe scena de la “Marionete”. A mai durat 15-20 de ani să introduc asta în viața de zi cu zi. Acum lucrez zilnic asupra acestui aspect, conștientă fiind că doar așa ajung la congruența deplină, necesară pentru experimentarea vieții, completă și bogată pentru mine și cei ce își doresc să interacționeze cu mine, pe scenă și în viață.

C.M.: *Teatrul este una din cele mai vechi manifestări artistice ale omului. Din antichitate, au rămas la fel de actuale temele abordate de vechii greci, spre exemplu. Orice artist care e credincios artei sale, tinde spre originalitate. Și totuși, alte voci spun că originalitatea este de fapt o utopie, că tot ceea ce era de spus, a fost spus deja. Cum te raportezi ca artist la acest aspect?*

I.C.: Originalitatea este intrinsecă fiecărui individ congruent cu sine, indiferent de subiectul abordat. Când ajung să conștientizez ce simt, ce gândesc, ce vorbesc și ce fac, și toate acestea să fie aliniate, devin unică, originală, indiferent că sunt pe scenă sau pe stradă. Este un proces continuu de recunoaștere și dezactivare a programelor automate după care funcționez. Astfel, mă redescopăr în fiecare zi, în fiecare situație, în fiecare interacțiune, în fiecare rol.

Unele interacțiuni sunt intense și profund transformatoare, altele sunt declanșatoare de tipare comportamentale, iar unele sunt pură bucurie. Deci, ideea că „tot ce era de spus a fost spus deja”, pentru mine este o premisă falsă. Fiecare individ este unic și are potențial infinit de exprimare. Cum alege fiecare să se exprime, este decizia fiecăruia. Cine intră în rezonanță cu ceea ce emit eu pe scenă, sau în viață, are parte de experiența mea, bucuria mea. Cine nu, are parte de o experiență pe care eu nu o cunosc.

C.M.: *Există în viața unui artist perioade în care creativitatea și pofta de viață pot alterna cu momente de „secetă” artistică, de depresie sau de influență negativă din partea factorilor externi. Cum gestionezi în plan artistic diferitele perioade ale vieții tale?*

I.C.: Am doi factori care mă „deraiază”: epuizare fizică și epuizare mentală. Dacă epuizarea mentală este evidentă „de la o poștă”, pentru toată lumea, cea

(continuare în pag. 31)

fizică îmi este mai puțin ușor să o identific, până în momentul în care corpul meu zice „Stop!”.

În ambele cazuri, dorm. Sunt foarte atentă cu orele de somn, dar când ajung la epuizare fizică, corpul meu își ia fix cât are nevoie, indiferent de programul meu.

Nu am experimentat „seceta” de care amintești. În permanență am în desfășurare mai multe proiecte simultane, când mă blochez la unul, sar la celălalt. Setea de expresie a ființei mele interne este permanentă, doar, câteodată, până găsesc mijloacele de înfăptuire, durează o perioadă. Atunci îmi potolesc „setea” printr-o altă creație unde s-a coapt modalitatea de exprimare.

C.M.: *Dacă la actorii de dramă, actul artistic nu este totdeauna despre echipă, existând ideea de one man show sau monolog, în spectacolele de marionete, acest lucru nu este întâlnit. Cum apreciezi munca în echipă? Consideri că pune suficient de bine în valoare calitățile artistice ale păpușarului?*

I.C.: Există one-man show sau one puppet show și în animație. Presupune o imaginație infinită, răbdare divină și muncă de „chinez bătrân”. Cât despre munca în echipă, consider că fiecare element/personaj din scenă este esențial și egal în importanță cu personajele principale. Aduce bogăție, iar ceea ce apreciez la astfel de roluri este libertatea creației.

Dacă personajele principale au o evoluție prestabilită, personajele secundare sau elementele de decor, ce pot deveni personaje într-un moment de inspirație artistică, oferă potențial nelimitat de exprimare. Într-un fel, exact aceste personaje „secundare” evidențiază cel mai accentuat păpușarul. Acolo iese la suprafață creația, imaginația, geniul.

C.M.: *Tehnic vorbind, trupa Marionete aparține de Teatrul Clasic „Ioan Slavici” Arad. De curând a fost pusă în scenă o piesă („We go together”) cu actori-păpușari și actori de dramă. Cum interacționează actorii de dramă cu cei marionetiști în astfel de proiecte? Crezi că actorii de dramă ar putea juca într-un spectacol de marionete, ca experiment artistic?*

I.C.: Am colaborat fantastic cu actorii de la dramă. Am explorat o zonă necunoscută pentru mine înainte. Pot să spun că disconfortul pe care l-am procesat, a fost semnificativ. Și în tot procesul meu, colegii de la dramă veneau pe rând să mă întrebe: Ești bine? Ce-i „baiul”? Te descurci? Nu era nevoie să le spun că trec printr-un stress ca la începuturile carierei de păpușar, era evident. Am primit suport, încurajări, îmbrățișări exact în momentele-cheie. Le sunt recunoscătoare tuturor celor implicați în proiect, echipa extinsă implicând cabinieri, luminiști, sunetiști, regizor tehnic, fetele de la machiaj și coafură, dar în primul rând mulțumesc celui mai trăznit om, cel care a venit cu ideea ca eu să fac parte din acest proiect, „El Capol!”.

Cât despre jocul actorilor de la dramă, în spectacolele de animație, acest lucru se întâmplă deja. Avem o colegă la dramă care face un rol strălucit în „Punguța cu doi bani”. Îmi place așa de mult încât mă duc să văd spectacolul de câte ori îmi permite timpul. Și știu că mai sunt câțiva colegi care își doresc să experimenteze munca în teatrul de animație. Admir dorința lor de creștere și îmbogățire și anticipez cu nerăbdare bucuria colaborării.

C.M.: *În teatru, indicațiile regizorale se pot plia sau nu pe personalitatea actorului. Cât de multă strictețe există la un spectacol de marionete din punct de vedere artistic? Există loc pentru improvizație și spontaneitate într-un spectacol de marionete sau trebuie respectate indicațiile regizorale ad literam?*

I.C.: Acest aspect este în totalitate decizia regizorului. Sunt regizori care știu exact cum va arăta piesa, din prima zi de repetiție, și își conduc repetițiile focusați pe viziunea lor. În cazul acesta, prefer rolurile secundare, unde focusul lor este diluat, iar eu am libertatea de exprimare proprie. Dacă totuși am un rol mai semnificativ, câștig o experiență nouă, o creștere pe o latura neexploată anterior. Oricum e win-win.

În majoritatea cazurilor se întâmplă un melanj al creației și toți ieșim din proiect cu un sentiment de împlinire. Și pentru că actul artistic este creație spontană, nici o reprezentație nu este identică cu cealaltă, când vorbim de același spectacol. În permanență sunt momente de improvizație și spontaneitate, fie că e vorba de inspirație, fie că e vorba de necesitate, când se întâmplă vreun accident, se strică o păpușă sau se rupe un fir. Cred că exact acest aspect de improvizație permanentă și spontaneitate aduce spectatorii la teatru, să vadă aceeași piesă de 10-15 ori. Vin să vadă ce se mai poate întâmpla în plus.

C.M.: *Rolurile jucate de actorii-păpușari sunt diferite de cele jucate de actorii de dramă, și totuși, actorul este atât transmițător de mesaj cât și receptor al bucuriei spectatorilor. El dăruiește parte din trăirile sale, încercându-se pozitiv în același timp, prin feedback-ul spectatorilor săi. Cum trăiești rolurile jucate și cum te re-adaptezi vieții cotidiene, după un spectacol bine jucat? Care sunt sursele tale de inspirație artistică?*

I.C.: Starea de „flow”, de transă sau conexiune, în care sunt pe scenă este definită prin intensitate, bucurie, senzație de ușurință a corpului, non-timp, energie inepuizabilă, filtrare a sunetelor. Câteodată aud ce rostește un copil din ultimul rând și nu aud ce zice colegul meu pe scenă, adică focus selectiv pe obiectul meu de interes și salturi spontane între personaje diferite, caractere contrastante, situații imprevizibile.

Dezvoltarea acestui fel de a fi pe scenă, această deschidere, receptivitate, se prelungește în viața de zi cu zi. Readaptarea de la scenă la viață este inexistentă, doar dinamica scade. Pe scenă, lucrurile se întâmplă repede, un an trece în cinci minute. Probabil de aceea sunt percepută de unii oameni ca extrem de rapidă în luarea deciziilor în viața de zi cu zi. De obicei sunt foarte flexibilă și relaxată în situații de disconfort, ceea ce este un mare avantaj.

C.M.: *În perioada post-comunistă au apărut multe proiecte private în domeniul teatrului de marionete. Astfel, spectacolul călătorește primul în fața copiilor, la grădinițe sau diferite evenimente publice. Micii spectatori nu mai vin, astfel, într-o instituție de artă, ci arta vine în întâmpinarea lor. Crezi că s-a găsit în acest mod o nișă, insuficient exploatată până atunci?*

I.C.: Categoriec da. E foarte importantă diversificarea. Și, pentru că am avut și eu parte de această

(continuare în pag. 32)

experiență a spectacolelor în grădinițe, pot să spun că este foarte diferit acel fel de spectacol. Cei mici vin și la teatru, nimic nu poate înlocui atmosfera sălii de spectacol, și beneficiază și de spectacolele din grădinițe. Pot astfel să experimenteze ambele forme de artă. Este win-win pe toate planurile.

C.M.: *Dacă ai fi exilată pe o insulă pustie, ce ai lua cu tine și de ce?*

I.C.: Nu aș lua nimic. Nimic vechi nu are sens într-o lume nouă. Și dacă ar avea sens, nu aș avea cum să știu din poziția actuală.

C.M.: *La început de an obișnuim să ne facem planuri de viitor. Ce îți propui să lași în urmă în anul 2024 și ce îți dorești să vină în calea ta ca om și ca artist?*

I.C.: Tot ceea ce a fost de lăsat în urmă, până în momentul de față, a fost lăsat în urmă. Îmi doresc foarte mult să iau parte la un proiect de film de animație cu păpuși. Am experimentat asta o dată și mi-a plăcut foarte mult. Îmi doresc experiențe noi, cu artiști noi, îmi doresc un spectacol de animație în care să introduc dragostea și pasiunea mea, tangoul. Nu contează că e 2024 sau alt an. Îmi doresc un spectacol de animație în combinație cu inteligența artificială (AI), chiar dacă nu am nici cea mai vagă idee cum ar putea să fie un astfel de spectacol. Îmi doresc și mă pregătesc pentru posibilități infinite de explorat și dezvoltat. Aleg să trăiesc în vis și să mă joc în viață, până când visul se întrupează în viață, viața mea...

C.M.: *Mulțumesc pentru gânduri, vise și speranțe împărtășite. Să fie Artă!*

(urmare din pag. 25)

chiar venerat de mulți oameni. Se spunea în popor că era drept, evlavios și a făcut mai multe biserici din care, în prezent, se mai întâlnește o bisericuță de lemn numită Biserica Bunei Speranțe.

V

Astăzi, pe o stâncă semeată, se zărește un castel în ruine. Nimeni nu a putut să ajungă la el. Mulți au crezut că acolo se află comori fabuloase și au încercat în zadar să escaladeze stânca. Dintre cei care au încercat, mulți au sfârșit în prăpastie, alții au fost sfâșiați de animalele sălbatice, alții au pierit de morți misterioase. Urmașii tuturor au avut de suferit.

În popor circula zicala "Cavalerul Bunei Speranțe nu trebuie supărat niciodată!". Poporul l-a iubit și respectat, iar în amintirea lui au numit o poiană, unde se zice că acesta poposea adesea: "Poiana Bunei Speranțe".

- Aceasta este, taică, legenda.

- Bine, bunicule, dar ce s-a întâmplat cu acest Cavaler al Bunei Speranțe?

- Ne poate să nu ispitim cele sfinte! Totul se înfăptuiește după voia Domnului, iar acest cavaler a fost, poate, un Mesager Ceresc. Să păstrăm cu pioșenie cele transmise din moși-strămoși. O amintire curată ne îndeamnă la lucruri bune. Și nu uita: "Nu cerceta prea multe legi, că ești nebun de le-nțelegi!"

Ioan GANGA-PAHON

Aducere aminte

Tata
și mama
stau cuminți
în numele meu...
și nu vor să plece
în altă parte,
nu le e dor
de altceva,
numai mie
mi-e dor de ei,
precum înțelesul
repetării
valurilor
vieții,
de la molcom
la tare
și invers
în imensitatea
universului...

Primăvară

Semințele,
puzderii,
ca niște pâini
rumene,
calde,
bune de mâncat...
semințele de aur
de pe buzele tale,
semințele grele,
de pământ și cer...

Cale

Nimic
nu mă abate,
de pe drumul
bolovănos,
de parcă eu
îl duc în spate
cețos și îngust,
ca un firicel
de idee,
ce se uită
încet, dar nimic,
nu mă poate
întoarce,
înapoi,
din această
învierie...

Lora RUCAN**Lună plină**

Pe vreme de hău, pe o vale alpină,
Când dulce stihie stă-n altă stihie,
Se națtă pe cer din a ei sihăstrie
O lună plină.

Păstorii cu turme se-adună la stână,
Când galbenul clopot se-aude cum plânge,
Și tânga de viață le curge prin sânge
Pe lună plină.

Ce cosmică pace erupe-n lumină,
Cât vifor nocturn cerne-n bezne stelare,
Și-n toate respiră Păstorul cel mare
De lună plină.

Deja vu

Și iar cineva cântă la pian,
Iar prin aer - naftalină și ceară.
Amintiri, emoții, un surâs sfios,
Apoi iar un cer cu norii ce zboară.

Suflet sentimental, bucolic peisaj,
Iarăși ceva neclar, vorbe deșarte.
Nu-mi repetați că știți că nu știți nimic,
Dar, domnii mei, puneți mâna pe carte.

Cineva vrea să sară jos din stele,
Amoruri mii ca o dulce boală.
Ah, iarăși un ciclu de viață s-a dus
În pace uitată, monumentală.

Ah, până la vedere, soare domnesc,
Și bun găsit, bezne astrale,
Căci vine o pauză de milenii
Până iar coborâm în această vale -

În Valea Plângerii, cel țărâm tânguios,
Unde doru-i prea mare și zdrobitor.

Unde cu păsări din crâng ce-și cresc puii
Vorbește un sfânt, că-i un frate al lor.

Și iar cineva cântă la pian,
Iar prin aer - naftalină și ceară.
Mistere, fascinație, magnetism,
Apoi iar un cer cu norii ce zboară.

Cunosc Poetul

Cunosc Poetul lumi cutreierând
În mantie subțire, argintie.
Cunosc Poetul stânjenit și blând,
De-o grea, uluitoare nostalgie.

El ieri trecea prin codrii arămii
Cu mari iluzii și-aripi înstelate,
Dar azi a dispărut prin galaxii -
Un mistic exilat în libertate.

De-o mână dus în neguri ca de mit,
În fulgere de foc și încântare,
El ca un plâns copil obișnuit
Se scaldă-n mări de cosmică uitare.

Și sufletu-i se face mai rebel,
Simțind amarnic că-l cuprinde gheața,
Dar Domnul mai respiră cald în el,
Redându-i setea să iubească viața.

Și el se recunoaște prea uimit
În Creator ce de-o eternitate
Colindă codrii arămii ca-n rit,
În mii de chipuri greu înfiorate.

Și-așa tot rătăcind prin galaxii
Se vede-un meteor pe dulce zare,
Și se confundă, ca prin mari magii,
C-un stol vrăjtit de păsări călătoare.

Și iar și iar căzut în visul sfânt
Cu ochii de profet de ars cărbune
Poetul se întoarce pe pământ,
Cât încă soarele pe veci n-apune.

Iuliu-Marius MORARIU

**Cristian Borz, Ana-Maria Borz
Iuliu Maniu: politică și morală**

**Ed. Caiete Silvane, Ed. Școala Ardeleană, Zalău,
Cluj-Napoca, 2023, 208 p.**

Cercetători cu competență în spațiul istoriei contemporane, părintele Cristian Borz și doamna Ana-Maria Borz, fiica dânsului, au reușit să marcheze anul Iuliu Maniu printr-un nou demers editorial valoros dedicat celui omagiat¹. Întrucât este vorba despre un demers cu caracter anamnetic, ea prezintă cu precădere laturile pozitive ale celui în cauză, fără a-și propune calitatea de analiză critică, ci mai degrabă de restituire a unui chip care, a beneficiat oricum în decursul istoriei, de suficiente încercări de discreditare. După cum remarcă Ion-Andrei Gherasim (p. 5-9), nepotul domnului dr. Ilie Lazăr, el însuși o personalitate de prim rang a vieții politice și culturale românești interbelice, în prefața cu care înzestrea lucrarea².

Bine articulată din punct de vedere științific, lucrarea își propune, după cum țin să arate cei doi autori, să răspundă câtorva întrebări ocolite, ori insuficient reliefate de către istoriografia de până acum și, în același timp să propună o lectură ușoară, lipsită de sfătoșenia unui limbaj academic marcat de o terminologie greoaie, ci mai degrabă un compendiu, facil de lecturat, menit a oferi o imagine generală și informații inedite deopotrivă.³

Distribuită în 23 de capitole și mai multe subunități tematice, informația din cadrul monografiei vine să treacă în revistă într-o manieră diacronică biografia celui în cauză, aducând totodată în atenție elemente care privesc mesajul său, caracterul profetic al gândirii sale, prigoanele prin care a trecut, eleganța omului politic și multe alte aspecte similare. Părintele Borz și fiica dânsului nu neglijează nici aspectele privitoare la genealogie, abordate în cadrul celui de-al doilea capitol, care conține referiri la Laurențiu Man, Teodor și Ileana Maniu, ori Ioan și Clara Maniu, (p. 31-44), casa părintească (p. 45-52), nici formarea și începuturile activității politice (p. 53-64), contribuția sa la realizarea actului Marii Uniri (p. 65-86), actul încoronării (p. 87-90), motivațiile din spatele refuzului său de a vota Constituția din 1923 (p. 91-92), relația cu Nicolae Iorga (p. 93-96), scurta sa guvernare dintre anii 1928 și 1930 (p. 97-100), afacerea Skoda și încercarea de compromitere a dânsului (p. 123-124), ori chestiuni precum activitatea din timpul arbitrajului/dictatului de la Viena din 1940 (p. 137-142).

Precum era de așteptat, simulacrul de proces, suferințele din închisorile comuniste, moartea din închisoarea de la Sighet (p. 161-174), sau încercările de a-i identifica mormântul (p. 169-176), constituie de asemenea subiectul unor capitole dense în informații, bine scrise, care vin să completeze frumoasa evocare.

Bogat în informații și scris într-un limbaj accesibil publicului larg, fapt care nu-l transformă totuși într-un text de popularizare, volumul: *Iuliu Maniu: politică și morală*, al părintelui Cristian Borz și al doamnei Ana-Maria Borz se constituie într-o contribuție valoroasă și într-un act de restituire documentară necesar, care nu ar trebui să lipsească din biblioteca unui iubitor al istoriei României. Căci Iuliu Maniu este un reprezentant de prim rang al culturii și spiritualității românești interbelice și un om care a avut de

suferit în perioada comunistă, plătind cu viața convingerile sale.

¹ Pentru contribuțiile anterioare ale părintelui Borz, a se vedea și: Cristian Borz, *Jurnal de șantier. Reabilitarea Casei Memoriale „Iuliu Maniu” de la Bădăcin*, Editura Caiete Silvane, Zalău, 2020, 516 p.

² „Felul în care autorii au gândit și au scris acest volum este foarte important, pentru că, într-o lume în permanentă mișcare, într-o continuă transformare, este nevoie ca adevărații eroi martiri ai acestui neam să fie cunoscuți și percepuți ca atare de către cei din generația foarte tânără, care poate nu au răbdarea necesară la 12 ani, la 15 ani, la 18 ani să aflu în detaliu de ce Iuliu Maniu a fost Mare. Acești tineri trebuie să aibă o bază de pornire pentru ca să se formeze, pentru ca să aprofundeze mai târziu personalitatea și realizările „Sfinxului de la Bădăcin”. Din punctul meu de vedere, acesta este un manual de istorie pentru tinerii din școli, pentru că punctează cu exactitate și obiectivitate momentele cele mai importante ale vieții lui Iuliu Maniu. Informațiile oferite de autori nu sunt „pe auzite”, ci bazate pe documente și dovezi clare, care ar trebui să stea la baza oricărui manual de istorie acreditat de Ministerul Educației din România”. Cristian Borz, Ana-Maria Borz, *Iuliu Maniu: politică și morală*, Editura Caiete Silvane, Editura Școala Ardeleană, Zalău, Cluj-Napoca, 2023, p. 6.

³ „La 150 de ani de la naștere și la 70 de ani de la moarte, propunem spre lectură o scurtă biografie a marelui om politic, care să fie ușor de citit, în care am evitat limbajul tehnic, și la sfârșitul căreia, într-un timp scurt, cititorul să înțeleagă cine a fost Iuliu Maniu. În lucrarea de față am încercat să răspundem succint la întrebări precum: de ce Iuliu Maniu nu a participat la încoronarea Regelui Ferdinand și a Reginei Maria? De ce a semnat pactul de neagresiune cu Mișcarea Legionară? De ce l-a adus pe Carol al II-lea în țară? A fost sau nu, spion britanic? Acestea fiind considerate de unii că ar fi „păcatele omului politic Maniu”. Cristian Borz, Ana-Maria Borz, *Iuliu Maniu: politică și morală*, Editura Caiete Silvane, Editura Școala Ardeleană, Zalău, Cluj-Napoca, 2023, p.12.

Vasile Dan MARCHIȘ

DESTĂINUIRE ÎNALTĂ
(sau muza îmi transmite)

"Când m-a chemat Dumnezeu
să-mi arate ce-și doresc unii oameni,
m-a întrebat:
"Știi ce nu cunosc eu?"
La asemenea întrebare
am întrebat uluită:
"Doamne, dar ce nu ai putea Tu cunoaște?"
Dumnezeu a răspuns:
"Dimensiunea mirării!"
Apoi a vociferat:
"Prin faptul că poetul (adică se referea la tine)
nu mi-a cerut ce cer majoritatea oamenilor,
decât tăria să poată scrie un timp anume...
Deci, când scrii,
poți să gândești...
Cât și până unde,
legat de sănătate,
de viață,
de iubire,
e greu de exprimat...
În fond și la urma urmei
ce și-ar putea dori cineva, ceva mai viabil
legat de sănătate?
Acesta este instinctul antic al omului modern,
ce amână ceasul judecății de apoi..."

POEMUL BISERICĂ

Aflându-mă în Poemul Biserică fără pereți
format doar din cuvinte,
am întrebat muza așa:
"Imensitatea ta,
n-ai spus că acest Poem Biserică
e plin ochi de poeți,
dar nu văd unul!
Unde sunt?"
Mirându-se pentru prima dată de mine
că răspund astfel în fața ei,
muza a vehiculat:
Cum adică unde sunt?
Sentimental vorbind
sunt mai aproape de tine
de cum crezi
Nu-i simți?
Nu sunt "umăr la umăr"
ca la vedere
ci "cuvânt în cuvânt",
ba mai mult "gând în gând"
Mă întrebam cum pot fi înghesuți
într-o singură biserică atâția poeți?
Muza a intervenit repede:
"Cum adică înghesuți?
Dacă de la început acest Poem Biserică
a fost cum expresia Tatălui Ceresc:
"La început a fost Cuvântul",
acesta s-a extins
și se va extinde prin unități de vorbire
până la sfârșitul lumii.
În acest sens, ce dimensiune crezi că are

Poemul Biserică?".
Crezi că e de ici până colo?
Dacă are în alcătuire doar cuvinte, fără pereți
se limitează undeva?
Când fiecare poet se află pe lângă altul
la o apropiere de un gând...
Adică un anumit gând
este mai extins ca un câmp,
la ce înghesuială te referi?
Când aici gramatica toată
este pe post de cuvinte-scaune
pe care stau poeții,
așează-te acolo sau dincoace ..."
În fond și la urma urmei
spun muzei:
"Nemărginirea ta,
când aici se află toți poeții
așezați în cuvintele-scaune
și încă au rămas locuri libere, nenumărate,
pot scrie în largul meu
că Tu ești Poemul Biserică!"

SITUAȚIE

Inițialele sărăciei,
a diviziunilor
și sub diviziunilor acesteia
sunt:

- A.
- B.
- C.
- D.
- E.
- F.
- G.
- H.
- I.
- J.
- K.
- L.
- M.
- N.
- O.
- P.
- R.
- S.
- Ș
- T.
- Ț.
- U.
- V.
- X.
- Y.
- W.
- Q.
- Z.

Restul sunt
în curs de restructurare
sau extindere, fără nume
ca mirările
Gen:
"Ce o voi irita pe una,
cu porii mei"

(continuare în pag. 36)

Se fâlfâi o urzică mare
cât toate mirările de ieri-
Majestatea Sa Imperială
peste toate pârloagele,
regina urzicilor,
sub mirarea altei urzici, care se foia altfel:
"Pe cine, Usturimea Ta?
Pe una cu ifose...
Una care umblă printre noi,
ca Vodă prin lobodă..."

NU DE FLORI DE... FALĂ

Păi, ar trebui să aibă și urzicile o sărbătoare a lor
când le întâmpinăm sufletește
în aspect universal
pe linie medicală,
culinară
chiar industrială
evident nu cu mâna goală...
Stați, stați oameni buni,
nu mă refer la cadouri
ci în regim de prevenție,
cu sapa, sau cu mănuși,
ori cu o foarfecă
să le putem alege/distinge de
buruieni fără noimă,
sau de scaieți nefolositori.
Ar fi irelevant apoi
în lipsă de prevenție
tot scărpinându-ne, tușind și înjurând
să zicem
"Fir-ați ai dracului",
când ne sunt atât de necesare
un ceai și o ciorbiță
ba chiar un sac din aceste plante...
De urzică evident,
nu de flori de... fală.

Marin MOSCU

Căutându-te

Căutându-te,
Destinul te-a scos
Rouă în lumina zilei
Peste umbra
Pe care o strivesc
Amintirile.

Oportunitate

Aș zbura peste munți,
Aș înota în tăișul apelor,
Aș respira ger și vânt
Pentru o îmbrățișare,
Un sărut
Și un cuvânt:
Oportunitate.

Convertire

Ești visul,
Ești aerul,
Ești focul,
Ești soarele și
Picătura de ploaie.

Ești convertirea
Dependenței mele
În toamna
Conștiinței mature.

Visul,
Prin toți porii,
Scaldă speranța.

Semințe

Câtă fericire încap
În inimă și-n suflet?
Cuprinde-mă în brațe,
Lumea va fi a noastră –

Semințe vor fi
Semănate în suflet,
Întreținute cu inima...

Vlăstarele iubirii
Vor fi rădăcinile.

Tăcere

Griji de au copiii-n viață
Mama lor le este far,
Luminează în tăcere
Drumul presărat cu har.

De când lumea e pornită
În lupta cu viruși grei,
Copiii sparg timp și tipare
S-ajungă doar la sânul ei.

Sfârșitul lumii

Nu s-a dat verde pentru sfârșitul lumii,
Trei dimensiuni sunt complementare,
Un cerc imens în centru ține timpul,
Cerule voinește materia-n mișcare.

Spațiul e iubirea pusă-n centrifugă,
Mierea-i stoarsă în zâmbet și-n culoare,
Nu s-a dat verde pentru sfârșitul lumii,
Posibil este când
Se vor zbate cenușile-n consoane,
Vocalele în flori presate în țărână,
Singuri prevestim
Sfârșitul lumii
Topindu-ne în flăcări,
Ținându-ne de mână.

Intrăm răsând în centrul unui cerc
Pe care l-am rotit în doruri și-n credință,
Ne poticnim în osul albit de Dumnezeu
Și-l facem lumânare aprinsă-n pocăință!

Ella LEYNARD

Așezarea în realitate

Așezarea în propria realitate ca într-o casă pe care o vrei cât mai primitoare, așa e începutul zilei care nu întotdeauna e previzibil, se adună norii deodată peste cerul care se strânge și pare din ce în ce mai mic deasupra casei, va ploua poate sau vântul va alunga norii către alte anotimpuri care vor avea mai multă nevoie de ploaie.

Busola lumii

Toate câte s-au spus, puteau să rămână nerostite dacă nu au putut schimba sensul lumii, iar propria ei busolă, când se demagnetizează, lasă lumea vulnerabilă și ea se poate îmbolnăvi de o formă a răului, cum a fost noul coronavirus al anului 2019.

Voi uita

Mă reaşez în propria tăcere, ca după fiecare popas vătămător uneori, în lumea cuvintelor care încearcă din răspuțeri să se adreseze unele altora, mânate de urgențele momentelor, nemărturisit, îmi spun căvoi auzi din ce în ce mai puțin și voi vedea în aceeași măsură, iar dacă voi vedea prea mult, nu voi băga de seamă, voi uita de îndată, trecându-mi privirea în clipa următoare.

Caleidoscop

Din iureșul de imagini lipsite de rame de sprijin, apare câte un tablou în miniatură, ca o bijuterie rară, se desprinde de celelalte din mijlocul cărora a apărut misterios și va rămâne în locul lui ca cele câteva ale fiecărui destin, bornele luminoase care ne marchează drumul.

O clipă ciudată

Gândurile s-au amestecat într-o clipă ciudată, ca o acoladă din timp și simt că acum nu aş mai putea aduna nici unul să îi pun laolaltă părțile componente, ca pe un puzzle și să îl pot citi. Căldura istovitoare a verii e anchilozantă, spațiul dintre noi devine fluid, sensurile se mișcă ca niște imagini care nu mai respectă legea gravitației. Mă mișc mecanic printr-o realitate care se înstrăinează

de mine
din ce în ce mai mult.

Relație de necomunicare

S-au deșirat spre pământ razele soarelui învăluie haotic, încurcându-se printre lucruri și legându-le unele de altele, astfel, descoperindu-se față în față lucruri care nu au legătură unele cu altele și oameni care nu seamănă unii cu alții, întrebându-se, într-o bună dimineață, ce i-a legat în relația de necomunicare în care se află.

Presimțirea

Premoniția pe care o am pentru ziua acestui miez de vară este despre gândurile mele pe care le voi pierde pe străzile pe care voi merge, se vor întinde pe asfaltul încins, abdicând în fața soarelui, se vor târâ apoi pe peticele de iarbă de pe marginea străzilor și vor rămâne acolo, însemnându-mi drumul de întoarcere.

Printre sensuri

Poate fi istovitor să mergi printre sensurile care cresc în jur, apar neașteptat pe drumul pe care mergi, printre gânduri și temeri, uneori printre sentimente și pare deodată amețitor să alegi unele de altele, cum este greu să alegi neghina dintre firele de grâu și deloc benefic, pentru că nu vom ști niciodată câte fire de grâu ar pleca împreună cu vecina lor, neghina.

Dinamica zilei

Felul în care pornesc în zi și propriile mele mișcări de firesc și familiaritate vor fi esențiale pentru dinamica zilei, îi vor determina, în bună parte destinul. Îmi voi găsi acele gesturi și îmi voi regla respirația, ca un sportiv de performanță, numai după ce am trupul și mintea pregătite începe antrenamentul zilei.

Sentimentele amintirilor

Amintirile cu sentimentele care le poartă se înalță precum coloanele de apă, care cresc aiuritor de iute, nu sunt chemate, le simți prezența înainte ca ochiul să le vadă, sunt forța gândurilor care rupe zăgazarile zilei, se exprimă cutreierând și cutremurând peisajul interior, deși nu pare, acesta se va reaşeza pe locul pe care se află.

Rămân pe loc

Astăzi rămân pe loc, nu trebuie să mai înfrâng inerția, nu ies din privire, mă așez cât mai bine în ea

(continuare în pag. 38)

și de la distanța, tocmai bună , la care mă aflu,
privesc, cunosc ansamblul,
merg urmând măiestria privirii,
călătoresc în adâncul întâmplărilor,
dacă vreau să vă întâlnesc cu adevărat,
doar astfel puteți și voi să mă întâlniți pe mine,
observându-ne în contextual întâmplărilor
care ne-au unit.

Fratele meu, robotul

Merg pe strada prea bine cunoscută
cu mișcări mecanice,
din când în când, mă opresc la semafor,
pe trecerea de pietoni aștept, privesc,
fac mișcările pe care le-am învățat,
fără să mă gândesc
că aș putea face altele sau aș putea
să schimb brusc direcția,
ca și cum învățarea prea bună a înlocuit
spontaneitatea.

Acest drum

În această realitate, cu sensurile și tainele ei,
sunt și eu parte cu sensul meu
de care încerc să mă apropiu în fiecare zi,
acest drum pe care mergși de pe care, doar uneori
văd ce se află de o parte și cealaltă,
ochii nu cuprind deodată mai multe imagini
iar viteza călătoriei lasă în urmă
de cele mai multe ori, tocmai esențialul.

Noțiuni esențiale

Grijile care mă însoțesc,
în același timp sunt apărătoarele
care și-ar nega aces trol, chingi de siguranță
care previn rostogolirea.

Gândurile încearcă să facă zadarnică,
de multe ori, munca lor,
este o diversitate a gândurilor, pe cât de multe pagini
sunt de scris despre mulțimea lor.

Sentimentele devin de cele mai multe ori, gânduri,
în destinul lor scrie că se vor transforma,
mare parte din viața lor se gândește
mai mult decât se simte.

Iluzie sau nu

În spatele norilor așteaptă speranțele noastre,
soarele strălucește,
iar atunci când nu bucură florile din grădina noastră,
bucură alte flori, din alte grădini
și oamenii altor meleaguri,
în spatele cuvintelor otrăvite, pot răsări bune cuvinte?

Mónika TÓTH

Trupul meu

trupul meu e un teren de fotbal
cu miros de iarbă verde
sufletul meu e un ghiveci cu flori
cu parfum năucitor
inima mea e-un colț de rai
cu poarta deschisă
pentru suflete frumoase

Eu

eu am copilărit cu Mars
visând pe Aresz
m-am întâlnit cu Mercurius
Hermesz mi-a fost amant
am adormit cu Neptunus
cu gândul la Poseidon
Vulcanus îmi alintă
iubirea pentru Hephaisztosz

Amintirea ta

în fiecare zi însorită
ca ceapa pe masă
îmi pișcă ochii

Cuvintele

cuvintele ce dor
într-o zi ploioasă
o rană infectată

Depresia

depresia m-a ucis
m-am metamorfozat
într-o poezie subțire

Ce este poezia?

Ce este poezia
O frumoasă floare de lotus?
Un cer cu mii de pete?
Umbra casei?
O toamnă cu miros de frunze ruginite?
Sau al cincilea element?

iubește-mă...

să mă iubești
iubește-mă în diminețile în care
parfumul de cafea îmi alină melancolia
când zeii mă abandonează
iar lacrima suferinței doare
când răutățile din jur mă copleșesc
iubește-mă în nopțile în care
luna îmi plânge pe umăr

Petru TODORAN

LINIA VALAHĂ
(Fragment de roman)

-Mihai, arată-mi și mie ce ai văzut cu ocheanul acela special. Vreau să văd și eu tabăra lui Mahomed Sultan. Acum, că am ajuns cu oastea aici trebuie să știu cum să-mi împart oamenii. Noi suntem puțini, ca să-i putem dovedi pe acești 200.000 de necredincioși trebuie să gândim o strategie din care musai este să câștigăm, fără să pierdem prea mulți luptători creștini, de-ai noștri.

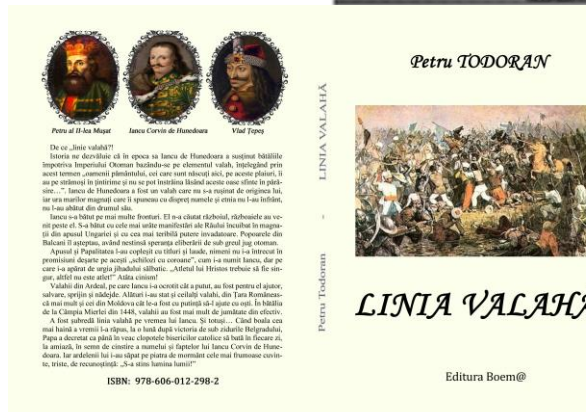
-Vei vedea cu ochii tăi, acum nu-ți va trebui ocheanul venețian. Tabăra otomană strălucește, luminată de torțe și de focurile din fața corturilor în toată marea ei. O strategie care să-ți aducă victoria, fără prea mari pierderi de oameni se numește MINUNE! Doar Sfântul Dumnezeu, cu oștirile îngerilor ne poate scăpa de la moarte, lancule. De aici nu-i nici o scăpare. Dar mai bine să vezi cu ochii tăi!

Mihai și garda lui de căpitani împreună cu lancu și statul său major porniră spre zidul exterior, cel bătut de bombardele Sultanului. Nu se urcară pe zidul de deasupra porții celei mari, ar fi fost prea periculos. Merseră în turnul cel mai apropiat din zidul care despărțea orașul de jos de grădina cetății celei mari. Până acolo tunurile turcilor nu puteau trimite ghiulele periculoase. Se urcară în donjon privind tot cu ochi înnoștrați, ca nu cumva focul prea puternic să le ardă fețele. Tabăra lui Mahomed Sultan se arată în toată splendoarea sa, înfiorătoare prin groaza pe care o sugera cunoscătorilor. Căci acele luminițe jucăușe deși semănau cu luminătorii cerești, nu purtau nimic sfânt ci opusul, răutatea alimentată de cele mai crude intenții.

-Bătălia se va da pe acest loc, zise lancu arătând spre poarta care devenise o perdea zdrențuită, atârnând încă în balamale. Spre acest culoar de trecere vor ținti tunarii și orice încercare de consolidare cu lemne ori cu blocuri de pietre se va surpa a doua zi, după primele lovituri de tun.

-Și atunci ce trebuie să facem? întrebă Mihai, comandantul cetății. Să stăm cu oastea în preajmă ca să oprim atacul ienicerilor?

-Trebuie să oprim năvala turcilor în oraș prin această intrare, nu avem altă cale, răspuse lancu. Dar putem să nu cheltuim muncă zadarnică, oameni și materiale. În

fiecare răgaz îngăduit de tunari, oamenii noștri să îngrămădească acolo bolovani, resturi de zid, lemne, orice se găsește prin preajmă sfărâmat de bombe. Până se va înălța un deal peste care le va fi greu ienicerilor să treacă.

-Până acum Sultanul ne-a ținut ca la un asediu lung, de un an, prin înfometare, zise Mihai Szekely. Adică nici lovituri de artilerie prea numeroase și nici asalturi de infanterie prea hotărâte. Cred că s-a încrezut în spaima pe care ne-a dat-o blocada navală. Frica de pierderea apărătorilor fără puțința de a primi întăriri și de foamete și boli, cred că acestea au fost armele perfide ale Sultanului. Dar după ce le-ai dat foc corăbiilor celor mari și le-ai distrus pe cele mai mici, Sultanul își va schimba planul. Sigur că tunurile vor bubui mai des, iar în pauzele de artilerie vor năvăli mai mulți infanteriști ca până azi.

-De îndată trebuie să pregătim apărători mai mulți, la poartă și pe locurile din zid unde bombele au rupt mai tare din metereze. Să facem schimburi de oameni, să dăm răgaz de odihnă apărătorilor câtă vreme suntem încă destul de mulți la număr. Că nădejde de ajutoare din partea creștinătății nu avem. Singurii care pot purta bătălii ajutoare sunt cruciații. Părintele Capistrano și ajutoarele lui să fie chemați în cetate de îndată și de cum vor sosi să ne adunăm toate căpeteniile la un sfat de război.

Mare lucru nu aveau de sfătuit. Erau de trei sau patru ori mai puțini decât turcii, iar atunci când aceia vor porni asaltul cel mare îi vor copleși pe apărători cu rezerve odihnite pe care le vor arunca în luptă până când cetatea va cădea, învinsă.

-Dar nu predată! Oamenilor, continuă lancu, trebuie să le explicăm că aici nu avem decât una din două: învingem ori murim. Care va fi soarta noastră în această bătălie, tot aceea va fi și soarta familiilor noastre. Că turcii vor da Ungaria la jaf și voi, toți, știți cum arată satele, orașele, castelele, cetățile pe unde au trecut turcii o dată! Porunca noastră este: luptăm, fiecare dintre noi, pentru familiile noastre! Încleștarea va fi ca atunci când ești acasă, în satul tău și turcii au năvălit noaptea, prin surprindere. Stai singur în pragul casei, cu sabia scoasă din teacă și îi aperi pe ai tăi, soția, părinții bătrâni și neputincioși, copiii care încă nu și-au terminat copilăria. Ei sunt în spatele tău. Ai grijă, fii atent, nu fă risipă de mișcări ca să nu obosești degeaba. Concentrează-te, să poți stăvilii cu sabia ta orice lovitură vicleană. Întoarce lovitura cu a ta, pe care să o faci mai iute, să-l prinzi pe dușman descoperit. Vei avea parte de odihnă doar când leșurile vrăjma-

(continuare în pag. 40)

șilor tăi se vor ridica peste golul ușii. Atunci îți vei trage suflarea, vei bea o gură de apă, te vei stropi pe față și-ți vei șterge sângele dușmanului ca să le poți zâmbi alor tăi: iată, Bunul Dumnezeu ne-a dat putere să-i punem pe vrăjmași așternut picioarelor noastre! Că așa stă scris în Psalmi!

Era jumătatea lui iulie când turcii începură asediul cu mai multă vlagă. În zilele premergătoare se întâmplau pauze de calm pe la amiezi când arșița era mare. Atunci Caragea Pașa îi trimitea pe ieniceri să împingă tunurile cu câțiva metri mai aproape de zidul pe care trebuiau să-l bată cu mai mult spor. Atunci creștinii din amonte își umpleau ciuturile, butoaiele, burdufurile cu apă proaspătă și împingeau în unde hoiturile de animale intrate mai mult ori mai puțin în putrefacție. De multe ori dinspre tabăra otomană se auzeau vaiere îndelungi, cum se auzeau acasă, în sat, bocetele femeilor la căpătâiul unui mort. Ungurii cei mai bătrâni, mai încercați în lupte, spuneau că acele vaiere care se auzeau erau bocetele de la îngroparea celor căzuți în luptă. „Să știți, oameni buni, la fel se moare la creștini ca și la turci ori la evrei sau la alte neamuri. Fiecare moare singur, dar moare la fel cum au murit, alături de el, camarazii de arme!”

Apoi s-a întâmplat uneori ca în timpul zilei să se lase tăcerea în rândurile din spate ale cetelor turcești. Atunci și creștinii, călări ori pășitori pe jos, se opreau, își făceau semnul crucii larg, de la frunte la piept, de la un umăr la altul și bolboroseau o scurtă rugăciune: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi, păcătoșii!” În astfel de clipe se știa că Cioma dădea raită și pleca la drum lung, presărat cu sfărâmături de stele, cu carele pline ochi cu cadavre.

Aflând de cumplitul flagel care făcea ravagii în tabăra otomană, lancu a chemat toți comandanții la un sfat de război.

-Am aflat cu îngrijorare că oștenii veniți din Anatolia au adus cu ei Cioma. Cercetașii noștri au văzut cum sunt duși cei răpuși de boală departe de tabăra lor și sunt îngropați. În jurul groparilor stau paznici la mare depărtare ca nimeni să nu nimerescă acolo, nici din întâmplare. Iscoadele noastre au numărat cinci căruțe mari, cu mai mult de zece cadavre în fiecare. La o tabără atât de mare nu este mult. Noi trebuie să ne ferim cât de mult putem să nu aducem boala în tabăra noastră. Aici poruncim ca nimeni dintre luptătorii care sunt încheștați cu turcii să nu se lăcomească la scotocit cadavrele învinșilor după pradă. Este mare pericol să se molipsească de Cioma. Comandanții stați de vorbă cu oamenii și speriați-i cât puteți, să nu se atingă de morți, iar cei ce vor fi văzuți că nu respectă porunca noastră să nu fie primiți în tabără. Vor rămâne afară, ei pot muri că nu există leac împotriva acestei boli. Dacă totuși veți avea cazuri de bolnavi cu toate semnele cunoscute ale Ciumei, acel grup în care s-a aflat cel bolnav să fie îndepărtat, la marginea taberei și să stea acolo măcar cinci zile. Dacă nu apar noi bolnavi, ceata să fie primită înapoi în tabără. A treia poruncă, spuneți oamenilor să nu dezerteze. Fugind din tabără pot duce Cioma acasă, la copiii lor. Deci dezertând singuri își pot condamna familiile la moarte.

-Excelență, numărul apărătorilor noștri va scădea din cauza acestei boli. N-ar fi potrivit să ne depărtăm de acest loc blestemat? Întrebarea veni de la o căpetenie de cavalerie.

-Nu, retragerea înseamnă moarte. Aici stăm pe poziții întărite, retrăgându-ne vom fi urmăriți și măcelăriți. Întăriți paza de noapte, zidurile au fost surpate de tunurile lor, turcii pot da asaltul cel mare oricând. Eu cred că vor porni cu multă pedestrimă la apus de soare, când vor vedea unde să dea loviturile. Cum ei au rezerve destule, grupele lor de asalt vor primi întăriri din vreme în vreme. Când apărătorii noștri vor bate în retragere din cauza oboselii, faceți pasul înapoi așa cum ați învățat, în ordine, până în oraș. Acolo ocupați poziții pe străzi înguste, în case cu etaj. Rezistați, că aceasta este bătălia cea mare. Poruncă dau taberei cruciaților. Eu sunt comandantul suprem, toată oștirea trebuie să mi se supună. Părinte Capistrano, mențineți tabăra cruciaților acolo unde vă aflați acum, dincolo de apele Savei. Treceți la atac când turcii vor fi trecut de voi, loviți în spate și în flanc. Când veți vedea că aceia se trag în apărare și contraatacă, porunciți retragerea și vă adăpostiți dincolo de apa râului. Voi sunteți singura noastră rezervă, în voi stă salvarea noastră!

lancu dădu liber comandanților de cete, rămase doar cu căpeteniile cele mari. Începu adevăratul sfat de război, cel în care comandanții marilor unități trebuie să execute poruncile pe care strategul oștirii le va da, dizlocând formații dintr-un loc în altul, ca să întărească pozițiile șubrede.

-Tăria noastră stă în disciplină. Nici o mișcare nu trebuie făcută cu ruperea liniei. Ea trebuie păstrată cu îndârjire, linia compactă, om lângă om, este cea mai bună apărare individuală. Fiind puțini, ne vom retrage la limită. Prima retragere va fi în spatele fortificațiilor dărâmate. Ne întărim în oraș. Acolo vom duce cea mai cumplită bătălie. Nici o stradă și nici o casă nu trebuie părăsite în fugă, ci doar cu bună socoteală. Adică o poziție se va abandona după ce s-a stabilit noul loc de apărare. Cavaleria va fi folosită pentru a distruge liniile ienicerilor din fața artileriei lor. Ținta noastră este să le luăm tunurile. Dacă ajungem acolo, imediat întoarcem tunurile împotriva lor și îi împroușcăm cu tot ceea ce găsim acolo, pe poziții. Putem câștiga bătălia dacă le luăm tunurile.

lancu a cerut căpeteniilor să jure că nu vor da bir cu fugiții, oricât de grea avea să fie situația lor, la un moment dat.

-Dacă noi pierdem bătălia, turcii vor invada Serbia și Ungaria, apoi vor ataca pe rând tot ce le va sta în cale până la Roma. Dacă se va întâmpla acest dezastru, întreaga Europă va da vina pe noi, că am pierdut și ne-am tras înapoi ca niște lași. Atunci Ungaria va fi pierdută pentru anii ce vor veni, iar copiii noștri, urmașii noștri vor fi disprețuiți în viitor. Porunca este: victorie, chiar dacă vom muri în luptă!

Apoi fu stabilit planul de luptă. Cetatea era foarte bine construită. Orașul de jos era înconjurat de zid masiv, pe care tunurile otomane în măcinau de două săptămâni. Cu tot efortul, locuitorii orașului și o parte din armată trudeau zi și noapte să refacă zidul de apărare, cât de cât. În afara zidului, Belgradul era înconjurat de șanțuri adânci. Turcii foloseau trupele auxiliare pentru umplerea acestor șanțuri, cu dărâmturi rezultate de la bombardament, cu fascine și cu pământ. Iar apărătorii cetății lucrau și luptau ca să

(continuare în pag. 41)

desfunde aceste șanțuri, să fie greu de traversat. Cetatea era așezată pe o înălțime. Orașul de jos se întindea de la Sava până la Dunăre și era apărat de acest zid puternic. Orașul de sus avea ziduri duble, turnuri de apărare, iar la cota cea mai înaltă era cetatea propriu zisă, ultimul bastion unde apărătorii se puteau retrage.

Bătălia a început în ziua de 21 iulie. Sultanul a grăbit începerea atacului la care vor participa toate forțele sale, deoarece două pierderi l-au constrâns să nu amâne lupta decisivă. Mai întâi, în ziua de 20 iulie, beglerbegul Rumeliei, Karagea Pașa, a fost doborât de un glonț bine țintit dintr-o arcebuza. Karagea Pașa era un comandant destoinic, Sultanul îi încredințase conducerea asaltului cu pedestrași, pe aripa dreaptă care se sprijinea pe malul Dunării. Tot pe această latură Sultanul așezase cavaleria grea, pentru lovitura decisivă. În fața ienicerilor, care erau la mijlocul dispozitivului, Sultanul amplasase bateriile de tunuri. Imediat după aflarea morții pașei Karagea, veste care l-a tulburat puternic pe Mahomed Sultan, acesta a poruncit bombardamentul cel mai intens, care să ducă la surparea zidurilor cetății și să deschidă cale de atac pedestru. Tunurile au bătut timp de 35 de ore. Au tăcut în 21 iulie. Era prima zi a săptămânii, luni.

A doua veste care l-a zorit pe Mahomed a fost știrea că flota papală a trecut de strâmtoare și se află la gurile Dunării. Într-o săptămână navele de luptă – patru galioane și șase goelete – puteau ajunge la Belgrad.

Semnalul de atac s-a dat cu două ceasuri înainte de apus. Turcii au înaintat către zidul cetății, care acum era surpat în mai multe locuri, permițând intrarea unui detașament de 4 până la 10 oșteni pe linie. De cum meterhaneaua a început să cânte, apărătorii cetății au ieșit în fața zidului, cu arcebuze și arbalete. La distanța potrivită armele de foc au trosnit, ucigând primul rând de atacatori de mai mult de jumătate din cetele pornite la asalt. Căpeteniile au dat comanda de alergare, apoi de adăpostire după scuturi. Timpul de alergare era cel estimat pentru reîncărcarea armelor de foc. Aici turcii au avut o surpriză neplăcută. În spatele arcebuzierilor se aflau arcașii, cu arbalete. Aceștia au avut mai mare câș-tig. Ei au tras două săgeți, timp în care armele de foc au trosnit a două oară. Turcii nu au dat înapoi, pierderile lor nu i-au oprit pe comandanți să poruncească salt înainte. Au retezat câteva capete de șovăielnici, apoi turcii s-au disciplinat. Soarele începuse să scapete când cele două rânduri de luptători au ajuns față în față. Pedestrașii unguri au atacat răcnind cu furie, alergând cu viteză. S-au aruncat asupra turcilor ca niște fiare ale pădurii, secerând cărări în adâncimea cetelor de osmanlâi. Rândurile atacatorilor, rărite, s-au clătinat. În acest moment printre ei au trecut cavaleria grea otomană. Înaintarea s-a reluat, dar nu a durat decât câteva minute. Ungurii au atacat picioarele cailor, neprotejate cu fâșii de fier. Cavaleria s-a clătinat, căpeteniile au poruncit retragerea. Ungurii au înaintat câteva zeci de metri, până la marginea șanțului de apărare. Aici s-au așezat alandala, unii grupându-se în spatele scuturilor, alții, puțini, căutându-și locul. Turcii au atacat alergând peste șanț spre liniile de scuturi. Dar, surpriză: șanțul în acele locuri era o mlaștină mustind de apă, plină cu crengi de măceși și alți arbuști cu țepi. Acum ungurii au folosit țepușe lungi, cu vârfurile arse în foc. Primele două rânduri de atacatori au fost sacrificate, următorii au călcat pe podețele formate din trupurile camarazilor uciși. Acum a

fost rândul apărătorilor să dea îndărăt. La fel cum au procedat turcii, cavaleria grea a ungarilor a atacat, trecând printre rândurile rărite ale pedestrimii care s-a ferit disciplinată, la comandă. Dar picioarele cailor era apărate cu tije de metal, strâns fixate prin fâșii de scoarțe de copac. Cavaleria a ajuns la două lungimi de cal de linia tunurilor. Dar acum tunurile ușoare, de câmp au deschis focul, cu șrapnele, forțând cavaleria să se retragă. Între timp câmpul dintre zidul dărâmat și marginea șanțului s-a umplut de luptători. Acum încheștarea se desfășura pe loc, om cu om ciocnind armele căutând să-și doboare adversarii. Când ultimele raze ale soarelui au pâlpâit înaintea de a se stinge, căpeteniile turcilor au sunat retragerea. Ungurii au dat să strige „Victorie!” Dar n-au apucat. În locul celor retrași au năvălit trupe proaspete, odihnite. Lupta a continuat cu mai mare îndârjire. Ungurii luptau mai bine, rareori cădea tăiat unul de-al lor, în timp ce acela trimisese spre Raiul lui Allah, cinci, sau șase adversari.

Lupta a continuat toată noaptea. Fiind vară, noaptea a fost scurtă, la patru ceasuri deja zarea devenise trandafirie. Când soarele și-a săltat talgerul auriu peste linia orizontului, trompetele au sunat retragerea în tabăra otomană. Oștenii unguri s-au lăsat la pământ, obosiți peste măsură. Turcii mărșăluiau strigând „Allah Akbar! Allah Akkbar!” Auxiliarii le-au ieșit în cale cărând burdufuri cu apă, turnându-le să-și spele brațele, fețele și picioarele pentru a se așeza pe covorașele înfășurate la brâu și a începe să facă metanii și să murmure prima rugăciune a zilei. Glasul dervișilor s-a ridicat peste tabăra otomană.

Pauza de rugăciune a durat un ceas. Apoi a reînceput foiala, pregătirea pentru un nou atac. Acel ceas de odihnă nu a făcut bine mădularelor obosite ale luptătorilor unguri. Dar comandanții știau care este leacul împotriva plumbului coborât în brațe și picioare. Freții, masaje, alergări pe loc. Curând puterea de luptă s-a refăcut, tocmai la timp ca să facă față atacului turcilor, cu trupe odihnite. Era al treilea val de atacatori, iar ziua se arăta senină și călduroasă.

(din romanul istoric “Linia valahă”
în curs de apariție la editura Boem@)

Maria ANASTASIU

Sâmbure de lună

Vezi cum ne cade marea iar în cap,
cu botul ud pe labe să ne pună?
Ca-n basme trupul ni se face spumă
și, încă respirând, ne-am înecat.

Nu vezi, de vii, cum marea ne-a mâncat,
nici oasele de noi să nu rămână?
Și sufletul, mușcându-ne de mână,
ca un dulău se cere dezlegat!

Deci, spune-mi: morții cum să-i cer răgaz
să-ți mușc cu dor acel oprit obraz,
mai palid ca un sâmbure de lună?

Când, iată, însăși marea de topaz
- schimbând mereu talaz după talaz –
ca soarele cândva o să apună.

Alt veac

Te împleteai, tu, viță suitoare,
pe stâlpul nopții ca un rug de mure
și valul, cu-ale sale arcuri dure,
se arcuia ca bolta în pridvoare;

Și marea, dată iar pe răzătoare,
(cu pletele din tinerețe sure)
de glas era, ar fi putut să jure
că frumusețea ta-i nemuritoare;

Și eu, strângându-ți anii în abac,
îți strecuram oceanul printr-un ac
și din deșert îți meșteream pădure;

Doar tu, visând la marea altui veac,
te revărsai ca apele de leac
și timpul îl lăsa să mi te fure.

Zboruri

Curge un zbor de pescăruși, în loc de sânge,
dintr-o rană mai veche a cerului.

Marea care ți se varsă din cap cu cerul care ți se
încolăcește în orbite
fac împreună zero
(că doar atâta dau adunate minus cu plus infinit).
Un Cromwell decapitat de regele Angliei și cu celălalt
Cromwell care a decapitat un rege fac împreună zero,
ceea ce se numește ironia sorții, iar eu numesc echilibrul
desăvârșit,

două acțiuni istorice care se compensează reciproc,
prin urmare, niciunul nu a murit,
toți patru sunt oameni cu capul pe umeri.
Frumusețea ta e și ea parte din același soi de paradox
care mă face să înțeleg că nimic nu e întâmplător pe lume
frumusețea ta nu este pur și simplu frumusețe lipsită

de sens

(asemenea frumuseții se pot dori trupește, dar iubi
niciodată),
frumusețea ta nu este doar a ta, are o rațiune,
istoric vorbind, e cel mai de seamă eveniment de la
Căderea Bizanțului.

Atât de adânci și albaștri ți-s ochii, ca un cer care
s-a înecat în mare,
atât de lung și negru ți-e părul, ca o noapte în care
se varsă sânge,
o ascuțită și aproape transparentă gură de secure
îmi cad capetele, îmi cad imperiile unul după altul
(eu, Hidra cu un milion de capete ca cerul cu un
milion de stele),
cad de sus de tot, ca o ploaie de meteoriti,
cad în cascadă,
se rostogolesc la picioarele tale – e o cădere liberă
(adică voluntară) –
nu contează rangul, toate cad la fel, cu același
bâldâbâc în aer,
unele la pace și altele pe gânduri,
moartea decapitațiilor nu e cauzată de capul lipsă,
ci de durerea pe care ți-o dă lipsa de cap,
cea mai cumplită migrenă,
membrul fantomă.

Dacă există durere după ce ți-ai pierdut capul
(și, vai, de câte ori nu mi l-am pierdut eu pentru
tine), atunci, conform aceleiași legi a reciprocității
de care vorbeam adineauri, trebuie să existe și
durerea de dinainte să ți-l pierzi,
cu alte cuvinte, cel care urmează să fie decapitat
trebuie să simtă și înainte durere, și după,
astfel încât, în plin zbor de capete,
stimulul dureros să fie egal cu zero.

Ce palid ești tu, tot sângele ți se înghesuie în buze,
zilnic asist la execuția ta,
la viața care se mai varsă câte puțin din tine (lasă
gura mea să fie gura ta de vărsare),
mă dau un pas înapoi să te privesc în ansamblu și
mă ia amețea, acum abia îmi dau seama:
eu nu privesc un tablou, privesc o prăpastie:
ochiul tău viu e prăpastia la care vin stelele să se
sinucidă.

Curge un zbor de pescăruși, dintr-o rană mai
veche a cerului,
acolo de unde, acum un veac, s-a aruncat o stea și
gaura rămasă în loc, și acum, îl doare,
uite, steaua asta cu gâtul rupt care ți se mai
zvârcolește încă pe fundul ochiului,
ochi despletit, păr revărsat, cap de potir și gura
secure -
O, frumusețea ta curge din toate astea ca un zbor
dintr-o rană deschisă
și, iată, moartea ta viitoare mă doare deja ca o
constelație mai puțin –
un membru fantomă ești tu
și eu un cer pustiit pe care nu se mai zboară.

Mioara BACIU

ADRIAN TALABĂ, DESPRE SETEA DE A SCRIE POEZIE

Miercuri, 8 mai, începând cu orele 17:30, în cadrul Salonului literar-cultural „Axis Libri” al Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați, s-a desfășurat la Casa Artelor din Galați, lansarea volumului de poezii *Neostoitele cuvinte*, autor Adrian Talabă, membru al Cenaclului „Noduri și Semne”.

Cei prezenți au putut admira și lucrări de pictură realizate de Doina Talabă - denumite *Nichitiene*, inspirate din lirica lui Nichita Stănescu.

După ce directorul adjunct al Bibliotecii Județene V.A. Urechia, Geta Eftimie a adresat urări de bun venit, criticul literar Adi Secară a invitat pe scriitorul Petre Rău să-și exprime părerea în legătură cu volumul lansat. Acesta, declarându-se prieten al autorului, s-a dovedit a fi un cunoscător al întregii opere a lui Adrian Talabă, pe care, a susținut că l-a urmărit încă din „fașă” și a fost plăcut impresionat de ambiția și curajul acestuia de fi din ce în ce mai bun.

Aflăm astfel că, primele două volume ale autorului au cuprins, cu precădere, poezii de dragoste, pline de romantism, însă, începând cu volumul al treilea, Adrian Talabă schimbă registrul, devenind mai grav, mai profund, mai sobru, poeziile având pronunțate nuanțe filosofice, cu note aforistice, care invită la meditație, la reflecție. Poeziile sale, puternic metaforice, încep să conțină versuri scurte, trezind mai mult interesul, invitând la o tihnă spirituală, iar titlurile acestora sunt mai atrăgătoare, mai inspirate. Despre artista Doina Talabă (care a bucurat publicul gălățean în repetate rânduri cu grafica, cu picturile sale), criticul literar Petre Rău a precizat că este un mare talent artistic, fiind de apreciat colaborarea poetului Adrian Talabă, cu soția sa, Doina Talabă, în ceea ce privește inspirata grafică integrată versurilor.

Și moderatorul evenimentului a împărtășit aceeași părere despre Doina Talabă, susținând că este un grafician iscusit și mereu o surpriză plăcută. A adăugat apoi, citând-o pe erudita scriitoare Cezarina Adamescu, care a realizat prefața volumului lansat, că *Neostoitele cuvinte* sunt un veritabil pariu cu destinul, aspect sesizat și de către membrii Cenaclului „Noduri și semne”. A sugerat, de asemenea, așa cum obișnuiește, un alt titlu pentru volumul lansat: *Săgeata lui WILHELM TELL*.

A urmat apoi intervenția poetului Adrian Talabă, care, după ce a urat bun venit invitaților și și-a exprimat bucuria că aceștia îi sunt alături, a rostit cu patos câteva din poeziile cuprinse în volumul lansat: *Plutiri în văzduh*, *Scorbura vieții*, *Un maldăr de nori*, *Iubiri stângace*, *Dreptul la uimire* - care au demonstrat diversitatea și profunzimea temelor abordate.

La întrebarea adresată de Adi Secară *cât de greu sau cât de ușor îi este Donei Talabă pe drumul pe care a apucat*, aceasta a răspuns că e mult până începi, că, după aceea, după ce intri în priză, totul decurge de la sine. Iar ideea de a realiza o expoziție Nichitiană aniversară, i-a venit în cadrul Cenaclului „Noduri și semne”, pentru că iubește poezia lui Nichita, care este o încântare și, cu fiecare citire și recitare, o simți, o vezi și o iubești diferit.

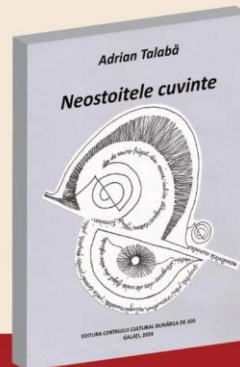
La întrebarea lui Petre Rău *cine menține armonia în*

Casa Artelor

TEATRUL NAȚIONAL
Opere și Opereta
Nou ZeelandBIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
„V.A. URECHIA” GALAȚIROMÂNIA
ROMÂNIA
ROMÂNIA

Cu Salonul cultural „Axis Libri” prin oraș...

Lansare de carte

Miercuri, 8 mai, ora 17³⁰Casa Artelor,
str. Domnescă, nr. 58„Neostoitele cuvinte”
de Adrian Talabă

Moderatori:

GETA EFTIMIE, director adjunct al Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați
ADI G. SECARĂ, critic literar și bibliotecar

Invitat:

scriitorul PETRE RĂU

NECHITIENE, lucrări plastice de Doina Talabă

familie, poezia sau pictura, Adrian Talabă a răspuns că soția sa a alunecat mai ușor spre poezie, fiind și primul cititor al acesteia. Iar când a fost întrebat de Adi Secară *cum a fost întâlnirea cu criticul literar Cezarina Adamescu, atunci când a rugat-o să-i realizeze prefața*, Adrian Talabă a confirmat ceea ce știam cu toții, și anume faptul că, la două zile după primirea pdf-ului, scriitoarea a și realizat o bogată și argumentată prefață, oferind din experiența și prea-plinul ființei sale, necondiționat.

Criticul literar Petre Rău a mai evidențiat că actualul volum are nuanțe mai pesimiste, degajând o nostalgie a persoanelor înțelepțite, din care nu lipsesc sentimentele de tristețe, de singurătate ale poetului, pe care acesta chiar și le-a asumat, motivând că, *tim-pul trece altfel, de la o vreme*.

Poetul Gabriel Gherbăluță, cunoscător al activității literare a lui Adrian Talabă din *Cenaclul „Noduri și semne”*, a apreciat evoluția remarcabilă a acestuia, a sugerat un alt final (decât *mugur de vers*), pentru poemul *Cuvântul* și a afirmat că îi place în mod deosebit poemul *Eternitate* (respectiv versul, *aștept o eternitate întreagă*) și a concluzionat că *tristețea* prezentă în versurile autorului *poate fi confundată cu părerea de rău, cu regretul*.

Scriitorul Ioan Avram, coordonatorul *Cenaclului „Noduri și semne”*, considerat primul naș literar al lui Adrian Talabă, a conchis despre acesta (părere împărtășită și de către colegii de cenaclu) că este bântuit de dragostea de a scrie poezie și că a înțeles că trebuie să iasă din rigorile dulcelui vers clasic, să treacă la versul alb, care îți lasă mai multă libertate de a-ți exprima gândurile, simțirile, trăirile, ceea ce a condus la evoluția acestuia, surprinzătoare și benefică, în plan

(continuare în pag. 44)

literar.

Petre Rău a întărit ideea că poetul Adrian Talabă s-a lepădat de versul clasic, iar primul dintre poemele cuprinse în volumul *Neostoitele cuvinte*, îmbinând cele două stiluri (clasic și modern).

O adorabilă doamnă din public, Ecaterina Scurtu, prietenă veche și foarte apropiată a soților Talabă, a realizat o radiografie idealist-subiectivă a poetului Adrian Talabă (pe care *nu-l bănuia de atâta poezie*), exprimându-și regretul că *un om care are atâta poezie în suflet, s-a descoperit prea târziu*.

Pentru a ne convinge de calitatea volumului lansat, Adi Secară a spicuit, în final, fragmente din cronica extinsă, pe care acesta a realizat-o și a oferit prilejul autorului să mai rostească câteva poeme, ultimul dintre acestea degajând tristețea implacabilității trecerii timpului.

După înmânarea diplomelor de excelență celor două personalități, Adrian și Doina Talabă, de către reprezentantul bibliotecii, s-a trecut la sesiunea de autografe, poetul Adrian Talabă anunțând o nouă lansare de carte, în scurt timp.

CASA ARTELOR - EVENIMENT

În această seară, Casa Artelor a găzduit un eveniment deosebit - lansarea cărții *Neostoitele cuvinte*, semnată de Adrian Talabă, membru al Cenaclului „Noduri și Semne”, în cadrul Salonului literar-cultural „Axis Libri” al Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați.

De asemenea, toți cei prezenți au avut ocazia să admire șase lucrări plastice realizate de Doinei Talabă, inspirate atât de poezia soțului său, cât și de operele lui Nichita Stănescu.

Invitatul special al serii a fost scriitorul Petre Rău, iar evenimentul a fost moderat cu mare eleganță de Geta Eftimie, directorul adjunct al Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” alături de Adi G. Secară, bibliotecar și critic literar.

Mulțumim domnului Adrian Talabă și doamnei Doina Talabă, care ne-au împărtășit în această seară cu generozitate frumusețea artei.

Public drag, vă mulțumim că ați fost alături de noi și în această seară! Vă așteptăm cu drag la următoarele evenimente.

Casa Artelor, Galați - 8 mai 2024

Eugen ONISCU

Neputință

Pentru Sebastian Timofte, a începe un nou job și a-l pierde foarte repede devenise un fel de obișnuință. Totul se întâmpla din cauza faptului că nu era un om bun de muncă după cum se spune în popor. Partea mai dureroasă era că suferea de o boală de nervi ce îi crea destul de multe neplăceri. Pentru el a pierde un loc de muncă și apoi timp de săptămâni să caute un alt loc de muncă pe care avea să-l piardă imediat, devenise parte din viața lui. De trei zile lucra la o firmă de construcții, iar în dimineața celei de a patra zile pe când se ducea la lucru avea ferma convingere că va pierde și acel job chiar în acea zi. Trei zile împreună cu alți muncitori pregătiseră terenul pentru a turna beton în curtea unui service auto, descărcaseră materiale, aduseră două betoniere și mai tot timpul simțise că era foarte epuizat. La sfârșitul fiecărei zile ajungea acasă, mânca, și apoi până în dimineața următoare aproape că nu se mai dădea jos din pat, ostenit fiind peste măsură.

De meserie era taximetrist, dar avusese un accident rutier, după care deși nu fuseseră victime, poliția îl considerase vinovat și îi retrăsese carnetul de șofer. De fapt nici ca taximetrist nu reușise să câștige prea mulți bani, din cauza faptului că erau mulți profilați pe așa ceva. Și apoi lumea în orașelul lor era săracă și nu apela chiar atât de mult la serviciile taximetriștilor. Iar a apuca pe drumul emigrării i se părea o aventură groaznică și nu se încumeta să facă acel pas. De aceea nefiind obișnuit cu munca brută era totuși nevoit mai mereu să caute de muncă doar unde era mai greu de lucrat.

Locuia împreună cu părinții săi. Fusesse însurat, dar soția lui divorțase de el, luând și fetița lor. După reproșuri, certuri, și acuzându-l mereu că nu se descurcă în viață și că din cauza lui nu au o casă a lor pentru a nu mai locui împreună cu părinții lui, îl părăsise. Cel mai tare îl durea faptul că îl despărțise de fetița lui ce trebuia să-i spună tată unui alt bărbat, cel cu care fosta lui soție se măritase. După divorț, suferise mult și devenise neurastenic. Mai dureros era faptul că deși mama lui îl compătinea, tatăl lui îl judeca aspru și de câte ori pierdea un loc de muncă îi reproșa faptul că nu este în stare de nimic.

În cea de a patra zi a muncii sale ca salahor în acea echipă de constructori, începu munca plin de stres. La început încercă din răspuț să țină ritmul cu ceilalți, încărcând cu lopata betoniera dintr-o grămadă de balastru, puneu ciment și apă, apoi răsturna betoniera într-o roabă, pe care un bărbat puternic, înalt, cu chelie, o ducea cu ușurință până la locul unde șeful de echipă împreună cu un alt muncitor întindeau materialul la un anumit nivel. La cealaltă betonieră se muncea cu spor, toți se mișcau foarte repede. De două ori cel ce căra roaba venise nervos și îi arată cum să încarce mai eficient cu lopata betoniera, reproșându-i că sunt în urma celorlalți. După un timp acel bărbat puternic îl dădu la o parte și începu să încarce betoniera cu rapiditate, apoi descărcă betoniera în roabă și plecă rapid cu roaba plină de beton. Veni din nou la betonieră și încărcă roaba și îi spuse lui Sebastian să ducă roaba.

Sebastian se opinti și ridică roaba cu beton, însă făcu doar câțiva pași și simți o durere în piept, aproape că nu

mai putea respira, picioarele i se clătinau, iar cu brațele ținea cu greu echilibrul roabei. Mai făcu câțiva pași, apoi se dezechilibră și răsturnă roaba, iar zgomotul făcut de căderea roabei cu material îi făcu pe toți muncitorii să îl privească.

- Aurel, cu Sebastian nu câștigăm noi bani, pentru că nu este în stare să muncească nici cu lopata și nici să care cu roaba nu poate, trimite-l acasă pentru că ne pierdem vremea cu el... strigă indignat acel bărbat puternic, cu chelie, ce muncea cu Sebastian.

Aurel șeful de echipă se apropie de Sebastian și îi spuse:

- Îmi pare rău pentru tine dar nu pot să te mai țin la muncă, pe tot parcursul acestor trei zile ceilalți băieți mi-au tot spus că te miști încet și muncești fără prea multă pricepere, le-am propus să mai aibă puțină răbdare cu tine dar, după cum vezi, nu vor. Du-te acasă, pentru că aici la noi este muncă dură și nu vei putea ține ritmul cu ceilalți. Am să vorbesc cu patronul și te va plăti pentru zilele pe care le-ai lucrat.

Aurel era un bărbat de patruzeci de ani de statură mijlocie, plin de vigoare, iar pe fața lui se discerneau faptul că era un om de treabă. Sebastian rămase câteva clipe ca trăsniț neputând să spună nimic, avea mare nevoie de bani pentru că îi promisese fetiței sale că vor face o excursie undeva în natură când va lua salariul. Aurel văzându-l descumpănit îi spuse:

- Aici la noi este muncă grea, vin mulți și puțini rămân, nu fac eu trierea ci băieții, doar îi vezi cum muncesc, vor pe cineva care să țină ritmul cu ei.

- Am înțeles... spuse Sebastian și se duse spre vestiar pentru a se schimba.

Ajuns în vestiar se opri puțin și se gândi: „Ce mă fac acum? Și cum îmi voi ține promisiunea față de fetița mea? Iar cu tata cum voi da ochii? Când va afla că am pierdut și acest loc de muncă îmi va reproșa din nou că nu sunt în stare să mă descurc în viață și că nu sunt bun de nimic și de aceea nu am realizat nimic. Și biata mama iar va suferi din cauza mea. Dar ceea ce tata nu înțelege este că vremurile s-au schimbat, și că una era viața în comunism ca taximetrist și cu totul alta este acum. Trist este faptul că nu am nici un ban și trăiesc ca un întreținut de părinți, și într-adevăr la cei treizeci și șase de ani ai mei este un lucru extrem de rușinos. Nu... Nu pot rămâne fără acest loc de muncă, trebuie să pot duce acea roabă, le voi demonstra că pot. Da, mă întorc și îi spun lui Aurel să mă primească înapoi la lucru pentru că altfel nu se poate. Am o mare nevoie de acest loc de muncă.”

Sebastian ieși din vestiar și se apropie de locul unde muncitorii turnau beton. Toți munceau în forță și cu mult spor. Erau atât de absorbiți de munca lor încât timp de câteva minute nu îl observaseră pe Sebastian ce se plimba agitat prin preajma lor. Lui Sebastian începu să i se facă rău, simțea cum nervii începeau să-i facă feste, îl cuprindea din nou acea durere de cap ce mereu îi apărea în timpul crizelor de nervi și simțea înțepături în inimă și o furnicătură prin tot corpul specifică bolii sale nervoase.

- Du-te acasă Sebastian că ai muncit destul... strigă unul din muncitori văzându-l pe Sebastian în apropierea lor.

(continuare în pag. 44)

- Oamenii din ăștia ce nu sunt buni de nimic mie nu îmi plac, îmi vine să-i i-au la bătaie numai când îi văd... spuse bărbatul cu care Sebastian lucrase la aceeași betonieră.

Muncitorii începură să se amuze ca urmare a faptului că Sebastian nu pleca acasă, ci stătea acolo, în preajma lor. Sebastian, după ce auzi vorbele muncitorilor, se depărtă puțin de ei. Apoi însă reveni, nu avea puterea să plece acasă pentru că i se părea mult mai înjositor tot ceea ce avea de îndurat acasă decât batjocorile ce le primea din partea muncitorilor. După un timp, muncitorii prinși în iureșul muncii nu îl mai băgară în seamă iar el se apropie și mai mult de locul unde Aurel lucra. Ar fi vrut să-l roage să îi mai acorde o șansă, însă nu îndrăznea, pentru că era într-o stare de neputință totală. Se simțea tot mai rău din cauza bolii sale, și se agita tot mai mult în interiorul său, plimbându-se câte puțin și apoi se oprea în apropiere de locul unde lucra Aurel. După un timp când nu mai avea material de întins, Aurel se apropie de Sebastian spunându-i:

- Aici nu poți lucra, eu te înțeleg că ai nevoie de acest loc de muncă, dar nu se poate. Nu mai sta pe aici, băieții răd de tine, du-te acasă sau caută-ți altceva de muncă.

- Te rog ajută-mă cu un alt loc de muncă, pot munci orice, am mare nevoie de bani. De aceea îmi este greu să rămân fără muncă acum.

Aurel rămase puțin pe gânduri apoi zise:

- Acum câteva zile, un vecin mi-a spus că au nevoie de oameni la fabrica de încălțăminte. Cred că acolo te vor primi și mai mult de atât munca nu este așa de dură ca la noi, așa că încearcă și înțelege că munca din construcții nu este pentru tine.

- Și spui că acolo au nevoie?

- Da, sigur.

- Atunci dă-mi adresa.

Aurel îi explică unde era fabrica de încălțăminte, după care Sebastian porni cu pași vioi în acea direcție. Mergând pe drum se gândea că poate acolo va reuși și nu va mai avea probleme financiare și întreaga sa ființă îi fu cuprinsă de speranță. Era atât de sigur că va reuși, încât înainta cu pași repezi printre trecătorii de pe stradă. Ajuns în fața clădirii vechi a fabricii de încălțăminte ce avea o formă dreptunghiulară, cu două etaje și cu fațada coșcovită pe alocuri, intră la parter. Primul lucru ce îl izbi fu mirosul tare, care aproape că îl înăbușea și care provenea de la anumite creme de lipit ce se foloseau pentru confecționarea încălțăminteii. Un bărbat scund, cu o față negricioasă, îmbrăcat într-un halat albastru îl întâmpină și după ce află ce caută îi spuse că șeful trebuia să sosească și că ar fi bine să-l aștepte.

Sebastian stătu câteva minute pe acel hol, însă din cauza faptului că îl supăra acel miros ieși afară. După un timp ieși și bărbatul în halat albastru însoțit de câțiva bărbați și câteva femei ce lucrau acolo și aveau pauză pentru a fuma. La scurt timp în fața fabricii apărură o furgonetă neagră, Mercedes Vito, din care coborî un bărbat înalt cu barbă, bine îmbrăcat, cu un aer de mândrie pe față, ce părea foarte mulțumit de viața lui.

- Iată șeful, acum poți vorbi cu el și nu uita să-i spui domnului Sava, așa îi vorbim noi toți de aici, succes... îl atenționă bărbatul în halatul albastru pe Sebastian.

Sebastian simți în acel moment că îl trec sudorile, și cum inima îi bătea cu putere, aproape că simțea că se

sufocă din cauza emoțiilor. Dar își adună toate puterile și îi spuse lui Sava în momentul când se apropie de el:

- Bună ziua, eu caut de muncă... se opri pentru că își dădu seama că formulase cea mai proastă frază din viața lui și uitase să se adreseze acelui patron cu domnul Sava.

Sava se opri și întoarse capul spre Sebastian cu gesturi leneșe ca și cum iar fi făcut un mare favor ca să se oprească și să-l asculte, ba să-i mai și răspundă.

- Ai mai lucrat în domeniu?

- Nu, dar învăț, îmi voi da toate silințele...

- Mereu este greu cu noii sosiți care nu au idee cum este munca la fabrica de încălțăminte. Dar fie, pentru că am niște comenzi te iau, însă să știi că la mine primele trei zile sunt de probă și nu le plătesc. Pe urmă dacă îmi place cum lucrezi batem palma și semnăm contractul, iar dacă nu faci față bem o bere și ne despărțim ca prieteni. Ei ce zici?

- Da accept, aș putea începe de astăzi?

- Acum este aproape douăsprezece așa că vino de mâine, la opt să fii aici și te apuci de treabă, o să-ți arate șeful de secție ce ai de făcut și nu uita că dacă ești un om destoinic, la mine ai de lucru.

- Mulțumesc mult, mâine voi fi aici.

Apoi Sava cu gesturi de om plictisit intră în fabrică înclinând puțin capul când muncitorii ce fumau îl salutară. Dintr-o dată Sebastian simți cum bucuria îi inundă sufletul, acum avea din nou de muncă și asta însemna că va avea un salariu și că munca nu era grea. Da, trebuia să facă tot posibilul și chiar imposibilul pentru a rămâne acolo la muncă. Știa că trebuia să-și dea toată osteneala pentru a trece cu bine cele trei zile de probă și apoi va munci cu contract și va învăța meseria de cizmar, pentru că era dispus să învețe. Se simțea foarte încrezător în forțele proprii pentru a reuși. Se îndepărtă bucuroș de fabrică cu gândurile sale ce roiau în capul său exaltându-l tot mai mult. Apoi simți că îi era foame, primul gând care îi veni fu să se ducă acasă. Dar își dădu seama că nu putea, ce va spune tatăl lui când îl va vedea la jumătatea zilei, sigur va începe cu discursul lui supărător.

Așa că nu va merge acasă ci va mânca într-un parc și apoi se va plimba prin oraș până în jurul orei șaisprezece, după care va merge acasă. Și nu le va spune părinților săi nimic despre faptul că a schimbat locul de muncă. Doar după ce lucrurile vor intra într-un făgaș al normalității și va fi un muncitor angajat cu contract la fabrica de încălțăminte. Și cel mai important lucru era că nu se va mai simți atât de umilit când fetița lui îi va povesti despre cât de multe lucruri îi cumpără noul ei tătic. Cu siguranță că va fi un om cu contract de muncă și salariu. „Oare ce salariu voi primi?” Se întrebă în mijlocul noianului de gânduri precipitate ce îl exaltau tot mai tare, și abia atunci realizează că nici măcar nu întrebese ce salariu va primi. Dar până la urmă nu conta că nu întrebese, va munci bine și va fi bine plătit. Era foarte decis să facă un efort mai mare pentru ca viața lui să iasă de pe făgașul sărăciei și să intre pe un făgaș al bunăstării. Simțea că era momentul să arate tuturor că nu era

(continuare în pag. 45)

nici pe departe un om ce nu era bun de nimic cum cu dispreț îl numeau unii.

Prima sa zi de muncă la fabrica de încălțăminte fu nespus de grea, nu ca urmare a muncii în sine care nu era grea, ci a acelu miros toxic care provenea de la cremele de lipit încălțăminte. Rezistă eroic prima zi, simțind de multe ori cum se înăbușă, însă mai ieșea puțin afară pentru a respira aer curat. A doua zi la fel rezistă, decis fiind să nu renunțe. A treia zi însă i se făcu rău și la jumătatea acelei zile nu mai putu continua munca și fără să spună nimănui nimic plecă de acolo fără a fi observat, convins fiind că nici acea muncă nu era pentru el.

Porni pe stradă abătut, respirând cu lăcomie aerul curat de afară, simțind cum i se curăță plămâni de toată acea toxicitate pe care o inhalase în ultimele zile. Era învins din nou, nu știa încotro o va mai apuca pentru a căuta de muncă, pe moment era mulțumit că scăpase din infernul de la fabrica de încălțăminte. În acele momente își imagina discursul pe care tatăl său avea să îl țină în acea zi, și chipul mamei sale compătimindu-l și rugându-l pe bătrân să înceteze. Înalt, slab, cu ochii săi verzi, și fața sa marcată de urmele bolii nervoase de care suferea înainta cu pași șovăitori pe stradă ca o imagine vie a neputinței. Iar viitorul ce se întindea în fața lui avea să-i fie adânc marcat de neputință.

Cristian Ovidiu DINICĂ

Timp regăsit

Puștiul simțea aerul rece al dimineții, ce-i pătrundea sub haine, în timp ce, însoțit de alți doi membri ai familiei, grăbea pasul spre autobuzul ce urma să-i ducă la munte. Alături se afla tatăl său, un om robust, scund și hotărât, și verișoara sa, o tânără adolescentă, șatenă și frumoasă. Nurii ei proaspeți ieșeau de sub hainele strânse în jurul corpului. Cu toții, într-o solemnă tăcere, mergeau în pas rapid către centrul orașului care, la acea oră matinală, era scufundat în tăcere.

Mașina îi aștepta pregătită lângă parcul orașului. Era un vehicul mare cu care vor călători alături de alți bărbați. Drumul relativ lung, îi va duce la munte pentru două săptămâni. Băiatul și verișoara lui se vor bucura de frumusețile alpine, aer și creste semețe profilate pe cerul senin.

Copilul îi privea pe ceilalți cu încântare. Aceștia erau oameni maturi, purtau haina militară, călătoria fiind o obișnuință pentru ei. Parcursul lung, solicita atenția șoferului și răbdarea călătorilor. Câțiva jucau cărți, alții ațipiseră. Relația dintre ei era specifică subordonării dată de funcții și grade.

Copilului îi era indiferentă ierarhizarea existentă între călătorii aceleiași unități militare, ce se întorceau la punctele de lucru presărate pe un traseu dificil care va străbate munții. Deocamdată erau încă departe de destinație, astfel încât adenta frunzarea liniștită paginile unei reviste de cinema, admirând bicepsii actorilor sau analizând toaletele vedetelor feminine. Era

mai interesată de bărbații din revistă decât de cei din interiorul autobuzului, atât timp cât îi era restricționată contactarea lor de către unchiul său. Era, însă, convinsă că după câteva zile pe șantier, aceștia o vor căuta din priviri.

O parte din călători, nu mulți, chiar dormeau. Ceilalți nu se puteau deconecta. Gânduri multiple îi preocupau: cum va fi vremea?, cum vor fi utilajele?, cu cine vor lucra?...

Copilul își vedea de jocurile sale imaginative în care era craiul ce cucerea inima unei domnițe. Aceasta semăna cu verișoara sa ai cărei săni i se zăreau și arătau ca două fructe proaspete după care ți se scurg ochii. S-ar fi bucurat măcar ca fata să-l ia în seamă. Știa că vor dormi în aceeași cameră.

Își dorea să escaladeze muntele, să lase deoparte timiditatea, să devină băiat mare. Pe acest drum, însoțit de tatăl și vara sa, era încredințat că va avea o vacanță minunată. Acasă era timid și supravegheat cu severitate de mama sa. Acum avea ocazia ca într-un timp scurt să evolueze rapid, să-și depășească emoțiile și să scape de inhibiții.

Traseul îi purta pe drumuri bătute, învecinate cu păduri și forme denivelate de relief, de la mărimea dealurilor la semeția stâncilor. Stăpân pe timpul său, el ar fi putut afla ce înseamnă să aștepte să ajungă la destinație, dar nu-i păsa. Prefera să studieze trupul fetei ce-l însoțea. Aceasta moțăia lângă el. Adormise frunzărind revistă de cinema, care căzuse lângă picioarele scaunelor pe care ședea. De pe coperta revistei, un zâmbet larg de cadână părea că i se adresează, încurajându-l să pătrundă cu privirea prin bluza desfăcută a fetei de lângă el, admirându-i, în acest fel, pieptul. Părea o complicitate tacită între el și eroina de pe copertă.

Tatăl său, protector, își asumase răspunderea pentru nepoata sa, care era elevă la liceu, dar și pentru fiul său în vârstă de doisprezece ani. Părintele, ofițer constructor, răspundea de o tabără militară de muncă de pe șantierul șoselei aflată în construcție în munți. Într-una din zonele alpine străbătute de șosea, se afla și vagonul dormitor în care cei trei vor locui pentru două săptămâni, ca într-o vacanță. În timpul anului, tatăl era mai mult plecat. Acum era momentul să fie împreună cu fiul și nepoata sa care avea menirea de a-și însoți vărul.

Pe cărările muntelui și-n vârtoarea șantierului, puștiul avea nevoie de supraveghere. În acest ambient, cele două vlăstare aveau posibilitatea să se cunoască mai bine, sprijinindu-se unul pe altul. Petrecuseră câteva veri la țară, în vacanță. Erau veri buni, după părinți care erau frați. Între cei doi copii erau patru ani diferență. Fata mai avea o soră, pe când băiatul era singurul descendent. Era retras, timid, înconjurat de presiunea mamei absolutiste, care-i cauza probleme de relaționare cu colegii de clasă. Acum avea posibilitatea să se găsească pe el însuși, să-și descopere identitatea.

Drumul asfaltat a cedat locul pământului și pietrei ce reprezentau suprafața de rulare. Schimbarea structurii carosabilului anunța sfârșitul călătoriei. De aici urmau să meargă până în tabără, cu un camion, cale de câțiva kilometri.

(continuare în pag. 46)

Soarele era unic vector al cerului. Impresionat de mediu, flăcăul privea uimit. Fata rămăsese cu bagajele, în timp ce tatăl căuta un alt mijloc de transport.

În curând a fost găsit un camion pregătit de plecare și plin de soldați. Tinerețea lor era prilej de admirație, dar privirile supuse ascundeau resemnarea. Doar prezența fetei părea să le trezească interes. Pe sub mustăți aceștia surâdeau precum razele soarelui ce se înmulțesc dimineața. Apariția copiilor era frapantă și-n discordanță cu cenușiul vieții lor.

- Taci mă, zise unul din ei, dând cu cotul în colegul său ce-i spunea ceva la ureche. Să nu ne audă, sunt din familia colonelului.

Șoferul dubei era un tânăr firav, ca și constituție, înalt, cu ochelari.

- Hai să plecăm, i-a cerut sergentul său, care era în cabină alături de colonel.

Mașina a pornit brusc, motorul trăgea greu, părea înecat. Nu a mers mult și dintr-odată, soldații de pe platforma vehiculului au strigat:

- Arde!

Carcasa metalică a vehiculului se afla deasupra motorului, iar fumul pătrundea treptat, precum un fir strecurat prin striățiile podelei și invadase platforma acoperită. Soldații băteau cu pumnii în geamul ce-i separa de cabina șoferului, însă acesta, absorbit de drum, nu-i auzea.

Agitația creștea cu fiecare moment. Puștiul și fata stăteau retrași, urmărind intrigați cele ce se petreceau.

- Arde, repetau în cor toți.

Șoferul, parcă trezit dintr-o grea transă, opri brusc. Motorul mașinii a trepidat, dar a ascultat comanda. Se aflau lângă un râu de la poalele unui versant. Soldatul-șofer a ajuns la râu din doi pași, a luat apă în bonetă, din lipsă de altceva, și a vărsat-o peste flăcără. A repetat procedeul de câteva ori până ce focul s-a stins. Tremura tot. Plecase cu frâna de mână ridicată, iar motorul, astfel forțat, luase foc. Își recunoștea vina și regreta neglijența. Sergentul, înfuriat, strigă la el:

- Bă, neisprăvitule!

- Lasă omul, interveni, ca un tată responsabil, colonelul! Nu vezi că tremură?

Soldatului mai că-i veniseră lacrimile.

Copilul i-a strâns mâna verișoarei sale să o încurajeze. Un flux armonios de căldură a străbătut mâinile ambilor. Fata nu a scos niciun cuvânt, dar l-a privit o clipă.

Clipa a avut consistența emoției.

Drumul spre tabără l-au continuat cu un alt vehicul. La destinație îi aștepta un vagon cu două încăperi mobilate cu strictul necesar, masă, un recamier, un dulap, scaune. Copiii vor locui într-o cameră, iar tatăl, împreună cu un alt coleg, în cealaltă.

Vagonul din lemn se afla suspendat pe suportți metalici înfipti în pământ și era campat pe un platou mărginit în nord de vârfuri alpine, iar în sud de o prăpastie. Platoul era traversat de albia îngustă a unui pârâu.

Tabăra era alcătuită din construcții de lemn ce adăposteau militarii. Barăcile șantierului în care locuiau suflete vii ce trudeau la edificarea șoselei și a tunelului pentru a stabili o cale de transport între regiuni diferite, erau precare. Înălțimea la care se lucra făcea viața grea. Traiul cazon din astfel de stabiliment și zilele mohorâte care se

repetau într-un ritm dat de activitatea șantierului ucideau dorințele.

Era o continuă așteptare. Împlinirea era dată de răbdarea de a socoti timpul rămas până la lăsarea la vatră. Sarcinile zilnice erau obligatorii. Nimeni nu avea timp să se bucure de împliniri pentru că venea următoarea zi căreia trebuia să-i facă față. Scrisorile și amintirile personale alinau sacrificiile. Într-o astfel de conjunctură, dar fără a fi implicați în ritmul zilnic al șantierului, descendenții fragezi ai familiei colonelului se vor bucura de munte și soare.

Zilele lor vor fi senine.

La munte, însă, ploua cu greutate și răspunderi multiple. Vagonul în care locuiau era încăpător, fiecărui compartiment al său avea suficient spațiu să-ți atârni visele pe pereți, tablouri ce vor fi igienizate cu propria imaginație.

Pe întinsul divan, puștiul și-a rezervat locul de la margine, urmând ca la perete să doarmă adolescența, liceanca ce nu-și trăda emoția. Noaptea au petrecut-o în liniște. Trupurile alinate ale celor doi se odihneau, absorbite de somn. Îi aștepta prima zi de vacanță la munte.

După micul dejun luat în fugă, abia așteptau să descopere natura. Traversarea taberei presupunea să treacă prin organizarea de șantier. Barăcile din lemn și PFL erau pretutindeni. Parcurseră distanța, căutând cu privirea crestele montane. Urcară poteci și priviră soarele printre ramurile brazilor. Nu se plictiseau, citind pe dealuri înverzite umbrele copacilor. Ziua a fost una liniștită. S-au întors la prânz, surâzând amândoi.

În tabără au întâlnit pâlcuri de militari care i-au asaltat cu privirile curioase. În imaginații virile o dezbrăcau cu dorința lor pe adolescența ingenuă. Dar ea era doar a lui, și era mândru, fălos de mândru. Mergea țănoș și privea grupul de soldați care jinduiau trupul tânăr.

După-amiaza au petrecut-o împreună în vagon. El îi analiza strălucirea părului, în timp ce ea, știindu-se privită, se pieptăna în fața oglinzii. Îi urmărea fiecare gest, fără să aibă curaj să mărturisească. Îl atrăgea tăcerea ei, dar și armonia corpului său. Peria cu care se pieptăna devenise un obiect sacru, demn de venerație. Fata se simțea admirată, privită, dezbrăcată de priviri lacome.

În ziua următoare, la ieșirea din sala de mese a șantierului, aveau să întâmpine curiozitatea întregii suflări militare, când un grup compact de soldați i-a înconjurat, dornici să discute cu ei. El se ascunsese în umbra fetei care răspundea tuturor surâzând. Acesteia nu-i era teamă. Dialogul cu bărbații se înfiripa ușor, ei dorind să o cunoască. Distanța se păstra rezonabilă.

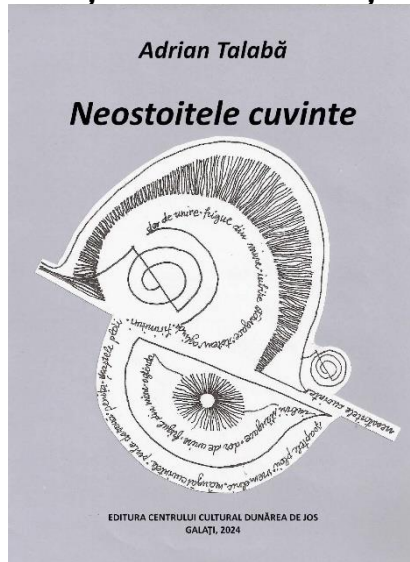
(va urma)

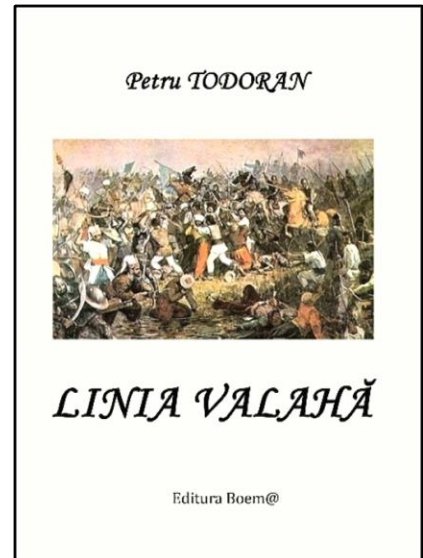
CĂRTI SOSITE LA REDACȚIE

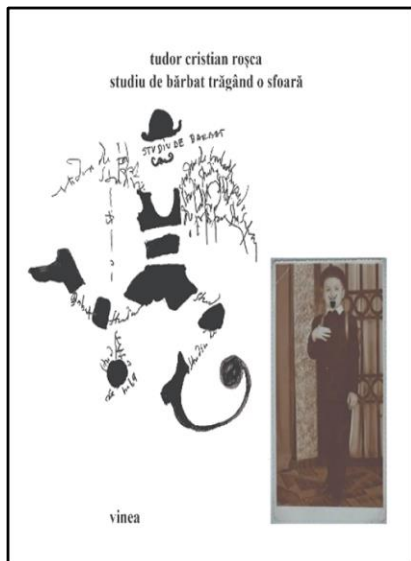
Nicolae Tzone – Zece elegii
Editura Vinea, 2024

Adrian Talabă – Neostoitele cuvinte
Editura Centrul Cultural "Dunărea de Jos", 2024

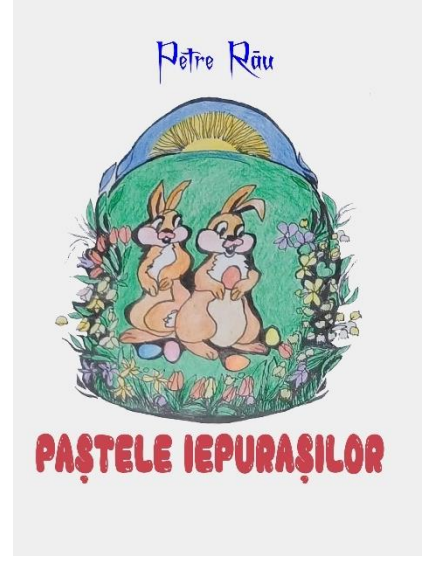
Petru Todoran – Linia valahă
Editura Boem@, 2024

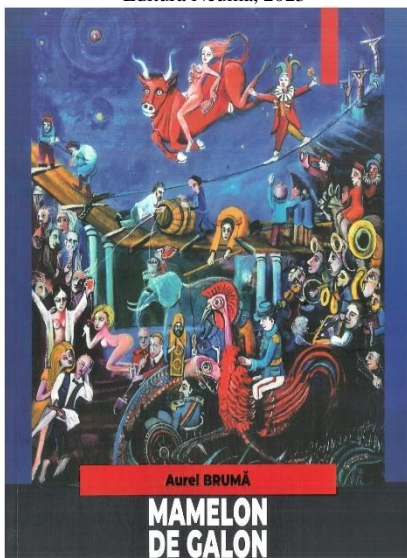
Sebastian Golomoz – Aura lui Sebastian
Editura Neuma, 2023

Melania Cuc – Viața mea secretă
Editura Vatra veche, 2024

Petre Rău – Paștele iepurașilor
Editura Boem@, 2024

Aurel Brumă – Mamelon de Galon
Editura Performantica, 2024

Vali Nițu – Secunda eului ales călător
Editura Lirica, 2023

Veronica Popescu – Am oprit o clipă gândul
Editura Boem@, 2024

The logo for 'apler' is centered at the top. It consists of the word 'apler' in a lowercase, black, sans-serif font, enclosed within a white circle. This circle is set against a grey rectangular background.

apler

The word 'BOEEMA' is written in a large, bold, red, stylized font with a white outline. The letters are thick and have a slightly irregular, hand-drawn appearance. It is positioned in the middle of the page, overlapping the background artwork.

BOEEMA

The website address 'boema.edituraboema.ro' is written in a red, lowercase, sans-serif font. It is located at the bottom of the page, centered horizontally.

boema.edituraboema.ro